

LAISVĖ
Bi-weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 718

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN BI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dvisavaitinis
Jungtinėse Valstijose \$12.00
Kanadoje \$15.00
Kitur užsienyje \$15.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

NO. 1 ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, 1988 M. VASARIO [FEBRUARY] 5 D. OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ 77-IEJI METAI

VILTIS TAİKAI IŠSAUGOTI

Praejusieji metai buvo ypatingai lemtingi pasauliui. Galima sakyti, kad žmonės taip mano kiekviename metų posūkyje, bet šiuo kartu mes nepervedame: galima konstatuoti, kad posūkis atliktas į gerąją pusę, kad taikai išsaugoti viltis sustiprėjo, kad branduolinio nusiginėjimo galimybės pasidarė labiau konkretiškos, nors ne pilnai užtikrintos.

Faktai visiems žinomi: mūsų prezidentas Reagas ir Tarybų Sąjungos vadovas Gorbačiovas susitiko mūsų sostinėje ir prieš susitarimo, kad branduolinių ginklų kiekis bus žymiai sumažintas, ypatingai Europos kontinente. Tai didžiulis laimėjimas, ir šia proga verta pažymėti, kad prie to laimėjimo pasiekimo smarkiai prisidėjo taikos judėjimas Europos kontinente, kontinente, kuris žino, kad branduolinis karas tarp dviejų milžinų, JAV ir TSRS, Europa paverstų į milžiniškas kapines. Amerikos žmonių noras taikos irgi daug prisidėjo, stumdamas mūsų vadovybę link blaivesnio ir taikingesnio nusistatymo, o Tarybų Sąjungoje, kaip tai visas pasaulis pripažįsta, žmonių ir valdžios norai išsaugoti taiką pilnai sutampa, ir tai iš ten atėjusi iniciatyva dabar pasaulį džiugina.

Taip, padarytas žingsnis pirmyn, bet faktiniai dar nedidelis žingsnis: nežūrint pagerėjimo, pasaulis dar tebelieka apsiginklavęs iki dantų, apsiginklavęs taip, kad pasauliniam konfliktui įsidėgus — gyvenimas dar vis gali būti nušluotas nuo mūsų planetos paviršiaus. Kelio į užtikrintą taiką — dar lieka daug!

Be to, nežūrint bendro pagerėjimo, įvairiuose pasaulio kampuose dar tebeverda visokie vietiniai karai ir konfliktai, dar vis tebelieja nekaltų žmonių kraujas, dar tebesiaučia militarinis barbarizmas. Pasižiūrėkime, apsižiūrėkime —

Dykumose ir kalnyuose tarp Irano ir Irako jauni vyrai dar guli apkasuose, pirštai prispausti prie šautuvų mygtukų, pasirenge vieni kitus žudyti — be jokios priežasties, be jokios sąmonės, be jokio suprantamo tikslo — dviejų Artimųjų Rytų musulmoniškųjų tautų jaunuomenė tūkstančiais miršta, tuo tarpu, kai fanatikai abiejose pusėse juos akstina į "šventąjį karą", o Persijos įlankoje Irano ir Irako laivai tebesėja povandenines minas, skandina vieni kitų ir dar kitų šalių tankerius, duodant Vakarų imperializmui priekabą ir progą ten labiau įsitvirtinti, neva "taikos sąryšyje".

Toliau į Vakarus tuose pačiuose Artimuosiuose Rytuose Izraelio kariuomenė žiauriai priepaudo būdais bando užgnaužti palestiniečių teisėtą savisavotumą ir laisvės judėjimą. Užimtos teritorijose ir Vakarus nuo Jordano ir Gazos srityje Izraelio kariai ir policija šauda ir civilius gyventojus, tarytum kulkos galėtų sulaikyti žmones nuo kovos už savo teises. Skaudu, kad Izraelio žmonės, ainiai tautos, kuri per tūkstančius metų pati kentėjo po kitų priepaudo, leidžia savo militaristams, tokiems kaip Samiras ir Seronas, palestiniečiams ar abais elgtis, lyg jie būtų bejėgiai ir bebausiai tos žemės gyventojai, sugrūsti ir getus, be galimybės ir geresnės ateitį ir be teisės į nacionalinę savirabą.

Afganistane padėtis irgi tragiška. Pasinaudodami Afganistano liaudies valdžios padarytomis klaidomis ir vidūjiniais kiverčiais, reakciniai gaivalai, kurie atstovauja žemvaldžius ir musulmoniškąjį klerą, pajėgę įtikinti dalį gyventojų pereiti jų pusėn. Bet tos vidūjinės kovos seniai būtų buvusios baigtos, jeigu tiems reakciniams gaivalams nebūtų masyviai padėję JAV ir Pakistano militaristai, žvalgybos agentūros, ginklų pristatytoriai. Tarybų Sąjunga atėjo į pagalbą laudžiškai valdžiai, padarydama lyg intervenciją prieš intervenciją — o kraštas dar tebeskusta skausmingoje suirutėje, nors Kabulo valdžia ir Tarybų Sąjunga siūlo derybas, kompromisui siekti ir sustabdyti patrankų griausmą.

Rytų Azijoje padėtis taip pat nekokia. Atrodė, kad kuomet Filipinai atsikratė Markoso ir jo išsigimusios politikos, šalis pradės naują demokratišką gyvenimą. Bet taip nebuvo lemta: dalis ginkluotųjų pajėgų vadovybės, slapta simpatizuodama Markosui, kiekviename žingsnyje sabotuoja Korazon Akino valdžios pastangas įvesti parlamentarinę santvarką ir vidūjinę taiką. Pučai po pučų, sukilimai po sukilimų, šalį veda į chaosą ir gal diktatūros atsteigimą.

Kaip Filipinuose, taip ir Haiti respublikoje Karibuose — Duvalieras, atrodė, buvo išrenktas, bet jo pakalikai liko ir dabar faktiniai tvarko valdžios vairo. Kuomet Haiti gyventojai bandė praversti demokratinius rinkimus, militaristai juos paskandino krauju ir teroro jūroje.

Nereikia nieko sakyti ne apie Pietų Afriką, šalį, kur egzistuoja gal labiausiai kriminališkas žmogijos istorijoje režimas. Atrodo, kad nacionalistai afrikaneriai, baltieji rasistai, nesupranta, kad laikas vis trumpėja, kad, jeigu jie nepradės greit suprasti stengtis ruošti tikriems nusileidimams juodajai daugumai, kraštas susilauks tokio pilietinio karo, kokį sunku ir beįsivaizduoti! Kas kaltas? Dėl akių beveik visi smerkia Pietų Afrikos rasistus: ir prezidentas Reagas, ir premjė Thatcher, ir kancleris Kohl. Bet faktiniai, tyliu pritarimu, ginklų pristatymu ir ekonominiais santykiais Vakarai padeda Pietų Afrikos rasistams išsilaikyti ant milijonų juodų afrikičių sprando, padeda jiems praversti intervencijas Angoloje, Namibijoje ir kitur.

Bet ne viskas pasaulyje visai tamsu. Laipsniškai, kad ir labai lėtai, normalėja ir gerėja santykiai tarp Tarybų Sąjungos ir Liaudies Kinijos: Centralinėje Amerikoje, kur mūsų šalies militaristai stengiasi pasmaugti Nikaragvos revoliuciją, jie susiduria su istorine logika: Lotynų Amerikos žmonėms nusibodo šokti pagal Washingtono švilpuką. Nors kitas Centrinės Amerikos šalis valdo ne kairieji, tenykštės valdžios, kartu su Meksika, darbuojasi, kad taika įsiviešpatuotų visoje srityje, kad būtų baigtos svetimos intervencijos, "kontrai", amerikiečių marinių maišymais ir tenykštųjų žmonių reikalus. Svarbu, kad prieš amerikiečių diriguojama intervencija stoja ne tik Lotynų Amerika, bet ir tokios buržuaziniai-demokratinės Europos šalys, kaip Švedija ir Ispanija, kurios palaiko draugiškus santykius su sandinistų režimu Nikaragvoje.

Mūsų šalyje simptomai maišyti. Milijonai amerikiečių, kuriuos vienu metu paveikė Reagano šypsena ir saldūs pažadai, pagaliau juom nusivylė ir bendrai republikonais ir jie pasirenge juos iš balno išmesti, kaip jau iš jų atėmė Kongrese daugumą narių. Bet demokratai, iš kitos pusės, nesugeba susitarti, susiorientuoti, sukaupti savo jėgas aplink vieną stiprų kandidatą. Bet bent vienas dalykas aiškus: Amerikos žmonės, kaip likusio pasaulio žmonės, nori taikos. Didžiulė dauguma Amerikos žmonių suiko Gorbačiovo apsilankymą mūsų šalyje dideliu pasitenkinimu. Tas pasitenkinimas buvo ne dėl to, kad jis vienoks ar kitoks simpatiškas žmogus, bet dėl to, kad jis čia buvo žmonių sąmonėje priimtas kaip taikos pasiuntinys. Tas patvirtina, kad taikos nori visas pasaulis, didžiulė žmonių dauguma, ir toji dauguma neleis militaristams įvelti jų į pasaulinio masto katastrofą.

Trumpai

Washington. — Prez. Reagas savo paskutinėje kalboje apie valstybės padėtį ypatingai pabrėžė, kad per jo prezidentavimo laikotarpį Amerika tapusi stipri, turtinga ir taikinga. Kvietė Kongresą ir toliau remti jo darbus. Žadėjo ir toliau prašyti lėšų paremti kontrams, kurie siekia nuversti teisėtą Nikaragvos vyriausybę.

Paryžius. — Prancūzija ir Vokietija sutarė įsteigti bendrą karą tarybų ir suorganizuoti prancūzų-vokiečių brigada. Taip pat sudaryta ir patariamoji taryba abiejų valstybių ekonominei politikai koordinuoti. Nors vokiečiai mano, kad šie žygiai artina Prancūzija prie NATO, iš kurio gen. de Gaulle'is buvo ištraukęs, bet D. Britanija, Italija ir Olandija baiminasi, kad toji draugystė nesulipintų NATO.

London. — D. Britanijos premjė Margaret Thatcher yra ne tik pirmoji moteris tame poste, bet ir ilgiausiai tose pareigose išbuvusi be pertraukos dvidešimtajame amžiuje. Kaip konservatorių atstovė, ji laimėjo tris penkerių metų terminus ir premjerės pareigas eis ligi 1992 metų pavasario. Daugelis britų ją vadina "Iron Lady" dėl jos griežtos valdžios.

New York. — Daugelis pavienių žydų ir jų organizacijų vadų, remiančių Izraelį, pastaruoju laiku viešai pareiškė pasipiktinimą dėl Izraelio priemonių naikinti arabų neramumams, kurie vyksta Gazoje ir Vakariniame Krante. Anksčiau Izraelio kariuomenė šaudė ir žmones, o dabar pradėjo mušti. Simtai arabų sužeista. Kariuomenė muša kas pakliuvo, visiškai nepaisydama, ar kas kaltas ar nekaltas. Įsiveržinėja į ir namus ir muša jaunuolius, moteris ir vaikus.

Jungtinės Tautos. — Tarybų Sąjungos užsienio reikalų ministras Eduard Sevardnaze kreipėsi į Gen. Sekretorių, kad tasai imtųsi iniciatyvos sukviesti užsienio reikalų ministrus apsvaistyti taikos konferencijos Art. Rytuose klausimui.

IŠRINKTI NAUJI TARYBŲ LIETUVOS VADOVAI

Vilnius. — Gruodžio 1 d. čia įvykusiame Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto plenume, apsvaistius organizacinius klausimus ir pagerbus lapkričio 14-ąją mirusio CK pirmojo sekretoriaus Petro Griškevičiaus atminimą, naujuoju pirmuoju sekretorium vienbalsiai išrinktas Ringaudas Bronislovas Songaila. Jis nuo 1985 metų buvo Lietuvos TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininku, prieš tai buvęs Lietuvos ministrų tarybos pirmininku.

Ringaudas Bronislovas Songaila

Akimirka iš istorinio įvykio... Tai vaizdas iš ceremonijų Baltuosiuose rūmuose pernai gruodžio 8-ąją, kai JAV prezidentas Ronald Reagas ir Tarybų Sąjungos Komunistų partijos CK generalinis sekretorius Michail Gorbačiovas pasirašė sutartį dėl vidutinio ir mažesnio nuotolio raketų ir jų patvirtino rankų paspaudimu.

NAUJIEJI METAI PASAULYJE PRASIDĖJO VILTINGAI

Washington. — Aidint Naujųjų metų dūžiams, čia gyvai prisiminti momentai, kai karšti plojimai, garšūs pasitenkinimo šauksmai ir bažnyčių varpų aidai lydėjo pranešimą, kad gruodžio mėnesio pradžioje JAV ir Tarybų Sąjungos vadovai pasirašė sutartį dėl vidutinio ir mažesnio nuotolio raketų.

Tai buvo pirmas konkretus žingsnis, vedantis į naują etapą santykiuose tarp šių didvalstybių. Jis viltingai nuteikė ir visą pasaulį, kuris tuojau pat reagavo. Pasitenkinimo banga pirmiausia nuaudėjo Jungtinėse Tautos, o vėliau ir paskiruo valstybių sostinėse pasigirdo teigiami balsai prezidentų, ministrų, už taiką kovojančių tarptautinių ir vietinių organizacijų.

Pagal šią sutartį Amerika sunaikins visas savo "Pershing" raketas ir žemėje bazuojamas sparnuotąsias raketas su daugiau kaip 400 dislokuotų kovinių galvūčių. Tarybų Sąjunga išims iš raketų daugiau kaip 1500 dislokuotų kovinių galvūčių, o visos žemėje bazuojamos vidutinio nuotolio raketos, tarp jų SS-20, bus sunaikintos. Papildomos abiejų šalių atsarginės raketos taip pat bus sunaikintos.

Taip pat susitarta ir dėl abipusės kontrolės, kuri tikrins, kad abi pusės vykdytų, ką pasiažadėjusios, kad nebūtų apgavystės.

Praktiškai jau pradėta įgyvendinti šią kontrolę liečiantis dokumentas. Sausio pradžioje dvidešimt Amerikos specialistų apsilankė Semipalatinsko miesto rajone esančiame Tarybų Sąjungos branduoliniame poligone. To vizito tikslas buvo susipažinti su poligono ir jo veikla. Sausio viduryje į Ameriką atvyko Tarybų Sąjungos specialistai ir lankėsi Nevados branduoliniame bandymo poligone.

Po šių susitikimų seks praktiškas bendrai atliktas bandymas. Dar šiemet Semipalatinsko ir Nevados poligonuose ketinama įvykdyti po vieną eksperimentinį sprogdinimą, kad būtų patvirtinti vieno, metu užfiksuotų matavimų ir palyginti rezultatus. Šitai leis abiem šalim pasiekti susitarimo dėl patikimų tikrinimo priemonių, kurių reikia norint rati-fikuoti pasirašytą sutartį. Tomis priemonėmis bus galima pasinaudoti ir būsimiems susitarimams dėl branduolinių ginklų tolimesniu apribojimu.

Istorinis dviejų didvalstybių vadovų susitikimas ketinamas gegužės mėnesį pratesti Maskvoje, kai tenai nuvyks prez. Reagas.

Lietuvos diplomatas
Jungtinės Tautos. — Čia pradėjo dirbti neseniai iš Tarybų Lietuvos atvykęs diplomatas, buvęs LTSR užsienio reikalų ministro pavaduotojas Juozas Grigutis. Sis pasiuntinio rango tarybinis diplomatas keletą metų darbuosis Tarybų Sąjungos nuolatinėje atstovybėje prie Jungtinių Tautų vyresniojo patarėju.

Jau dabar jis dalyvauja posėdžiuose Namibijos klausimais. Anksčiau keletą kartų jis dalyvavo Globos Tarybos sesijose kaip TSRS delegacijos vadovo pavaduotojas. Jungtinėse Tautos ir New York'e Grigutis turi nemažą pažįstamumą, tad atliekamu nuo darbo ir pareigų laiku jam naujojoje gyvenamojoje aplinkoje neteks nuobodžiauti. Ypatingai Amerikos lietuviai reiskia pasitenkinimą, kad Lietuvos diplomatas šiame tarptautiniame poste paskirtas atsakingoms pareigoms.

Peking. — Kinų spauda paskelbė, kad Tarybų Sąjungos vadovas Michail Gorbačiovas pasiūlė susitikimą su Kinijos vadais ir kad tokiam susitikimui Kinijos komunistų partija pritaria, bet dar turi tam tikrų rezervacijų. Jei toks susitikimas įvyktų, tai jis būtų tikrai istorinis, nes paskutinis susitikimas buvo 1959 metais tarp Chruščio ir Mao Tsetungo.

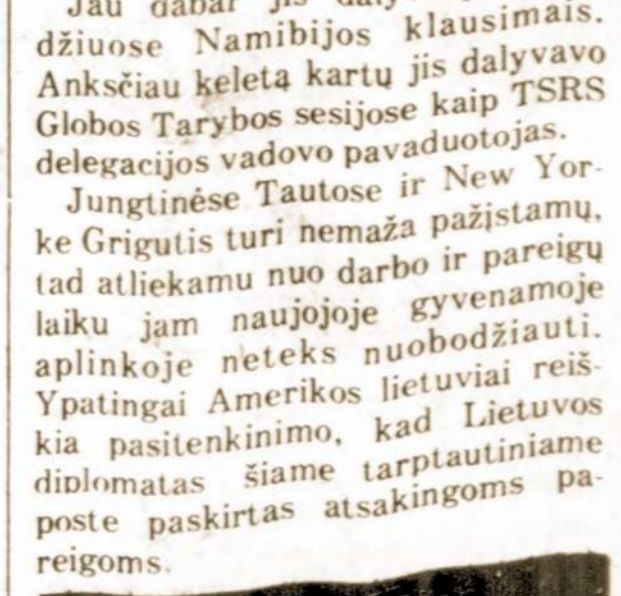
Vytautas Astrauskas

darbuose kaip deputatas. Už nuopelnus partijai ir valstybei bei už kultūrinę veiklą yra apdovanotas aukščiausiais ordiniais ir medaliais.

Peking. — Kinų spauda paskelbė, kad Tarybų Sąjungos vadovas Michail Gorbačiovas pasiūlė susitikimą su Kinijos vadais ir kad tokiam susitikimui Kinijos komunistų partija pritaria, bet dar turi tam tikrų rezervacijų. Jei toks susitikimas įvyktų, tai jis būtų tikrai istorinis, nes paskutinis susitikimas buvo 1959 metais tarp Chruščio ir Mao Tsetungo.

Lietuvos diplomatas
Jungtinės Tautos. — Čia pradėjo dirbti neseniai iš Tarybų Lietuvos atvykęs diplomatas, buvęs LTSR užsienio reikalų ministro pavaduotojas Juozas Grigutis. Sis pasiuntinio rango tarybinis diplomatas keletą metų darbuosis Tarybų Sąjungos nuolatinėje atstovybėje prie Jungtinių Tautų vyresniojo patarėju.

Jau dabar jis dalyvauja posėdžiuose Namibijos klausimais. Anksčiau keletą kartų jis dalyvavo Globos Tarybos sesijose kaip TSRS delegacijos vadovo pavaduotojas. Jungtinėse Tautos ir New York'e Grigutis turi nemažą pažįstamumą, tad atliekamu nuo darbo ir pareigų laiku jam naujojoje gyvenamojoje aplinkoje neteks nuobodžiauti. Ypatingai Amerikos lietuviai reiskia pasitenkinimą, kad Lietuvos diplomatas šiame tarptautiniame poste paskirtas atsakingoms pareigoms.

Juozas Grigutis

LITHUANIAN BI-WEEKLY

LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC. ISSN 0044-703X
Postmaster: Send address changes to
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Table with 2 columns: Country, Subscription Rates. Includes United States, Canada, and Foreign countries rates.

Apie "Laisvės" ateitį

Kaip visi žinome, paskutiniu laiku "Laisvė" pasiekia skaitytojus žymiai nereguliariai, nepერიодiniai pasivėluoja, o kartais ir nelaukta, lyg norint už praleistą laiką kompensuoti. Tokia padėtis nenormali širdies plakime, tokia padėtis nenormali ir periodinį laikraštį išleisti.

Tokioje padėtyje dabar atsidūrusi mūsų "Laisvė". Leidinys, kad ir nedidelis, gali išeiti reguliariai ir tinkamai, kuomet redagavimo, administravimo, ekspedcijos ir techninio paruošimo personalas yra pastovus, kuomet pareigos yra aiškiai nubrėžtos ir atliekamos. Bet laikas, kuomet taip buvo, jau seniai praėjo — laikas, kuomet pastovi redakcija dirbo savo būstinėje, kuomet šalia redakcijos dundėjo presai, kurie buvo to ir tik to laikraščio, kuomet skaitytojai žinojo, kuomet laikraštį gaus — ir jį gavo. Finansiniai sunkumai visuomet buvo nugalėti: atsidavę laikraščio priežiurai per vėjus, rinkliavas ir kitokius fondus visuomet sukdavau, pavojaus momente sugėbėję užtikrinti tolimesni laikraščio leidimą.

Kaip mes visi žinome, jau kelinti metai, kai "Laisvė" išeina visai kitokios sąlygoje: ji rašoma viener, sustatoma kitur, spausdinama dar kitur, išsiuntinama iš dar kitos vietos. Bet ta bėda dar nebūtų tokia didelė — dar blogiau, kad tas visas pareigas atlieka žmogus, kuris turi kitokių užsiėmimų, kitas profesijas, kurie negali laikraštį išleisti visą laiką, o prie to dar prisideda faktas, neišvengiamas faktas, kad visus vis labiau spaudžia senatvės našta, kas yra visose svetimkalbių spaudoje faktoriai — pavyzdžiui, pažangaus žydų laikraščio "Freiheit" redaktorius P. Novikas tik atšventė jau net 95 metų sukaktį...

Vis dėl to mes pasiryžę nepalikti pažangiųjų Amerikos lietuvių, nepalikti Jūsų, mielieji draugai ir draugės, be savo spaudos. Bet mes turime padėti rimtai svarstyti. Yra nuomonė, kad du pažangūs mūsų spaudos leidiniai, "Laisvė" ir "Vilnius", turėtų susilieti, sukaupti jėgas, ir išleisti viena stiprų laikraštį visai šaliai. Yra nuomonė, kad mūsų laikraštis turėtų pavirsti į redaciją išleisti, bet placdas temas apimanti rimta žurnala. Yra nuomonė, kad reikia rasti būdų užtikrinti, kad dabartinė padėtis pagerėtų. Štai kodėl mes norime, pradedant naujuosius metus, pasidalinti mintimis ir nuomonėmis su skaitytojų mase. "Laisvė" visuomet buvo glaudžiai surišta su savo skaitytojų plačiojoje Amerikoje. Mes žinome, kad Jūs rūpinatės mūsų laikraščiu, kaip rūpinasi aktyvus, kuris jį išleidžia. Bendromis jėgomis mes surasime geriausią išeitį, kaip užtikrinti pažangaus lietuviško balso Amerikoje ateitį. O tuo tarpu mes ir atsprašome ir žadame: atsprašome už nedatekius, žadame tęsti pastangas.

Visuomet kartu

Tarybų šalyje ir plačiai pasaulėje reikšmingai pamirštas Spalio Didžiosios socialistinės revoliucijos septyniadesimties. Esu senas, "Vilnius" ir "Laisvės" skaitytojas, jų draugas, gerbiu ir didžiuoju uždėdęs lietuvių pažangiejiems žingsniai. Todėl ir šios didelės šventės proga noriu nuoširdžiai palinkėti jų redaktoriams, bendradarbiams, platintojams ir skaitytojams, visiems pažangiesiems sėkmes ir ištvėrmes, ilgų ir prasmingų gyvenimo metų.

Kas ką rašo ir sako

Ryšium su krikščionybės išikūrimo Lietuvoje 600 metų minėjimu, "Akiračiuose" redakcija pateikė eilę klausimų, į kuriuos atsakė įvairūs asmenys: rašytojai, kultūros veikėjai, politikai, na, ir — kunigai. Tuose atsakymuose iškelta daug įdomių minčių. Reikšminga, kad labiausiai logiškūs, giliai ir dar apgalvotus atsakymus pateikė ne koks nors laisvamaniis arba ir religija bent su abejotumu atsinešas žmogus, o — dvasiškis — kunigas.

Tai kunigas Teologijos daktaras Feliksas Jucevičius. "Akiračių" redakcija pateikia daļį jo biografinių brouzų: jis yra kelių knygų autorius, vienu metu klebonavo Sv. Kazimiero lietuviškojoje parapijoje Montrealyje, dabar gyvena Quebeco provincijoje Kanadoje ir dirba prancūzų parapijoje. Dar nuo savęs pridėdamas: Išventintas Gregorianume 1950 m., o 1952-1955 gavo teologijos daktarata. Buvo Paryžiuje lietuvių katalikų misijų direktorium. Sorbonne studijavo sociologiją. Jis rašo:

Krikščionybės įvedimas Lietuvoje — tai dvejai įvykiai: geografinis, kultūrinis, politinis. Nepaslapstis, kad lietuviškoios gentys gyveno Europos pačiame užkampyje, toli už Romos imperijos įtakos sferos, o tai klūdė pastovienų ryšių palaikymas su tolimaisiais ir net artimesniais kaimynais. Nesantys ryšiai su kitais kraštais atsiliepė į jų kultūrinį gyvenimą. Jos negalėjo žinoti, kas vyksta kitur, nei kas yra krikščionybė. Kai lietuvių gentys susidūrė pagaliau su ja, tai ji buvo jau skelbiamas "kardu ir kalaviju". Iš viso, krikščionybė buvo tuomet jau geroji supulいたinta. Tai ne vargų žvejų, o galingų popiežių, kaip Innocentis III, krikščionybė. Tokia krikščionybė negalėjo daryti įspūdiu Lietuvos valdomams. Net tokie krikščionys, kaip Dante, piktiškos supulいたinta krikščionybė.

Jau tame trumpame atsakyme sukauptas supratimas, kokio didulio praraja egzistavo (ir tebeegzistuoja) tarp ankstyvosios pažangiosios krikščionybės ir vėliau supulいたintos — mesa sakytume — surealistuotųjų. Pasakyta trumpai ir vaizdiškai: ne vargų žvejų, o galingų popiežių... Kai krikščionis kun. Jucevičius tiki, kad, kaip parodyd sekama citata: "Kristaus paskelbtoji geroji naujiena nesė gėri". Su tuomi sutiks kiekvienas galvojančias pažangus žmogus, įskaitant marksistus. Nesvarbu, ar Kristus buvo istorinė reali asmenybė ar sukaupta legenda — ankstyvosios krikščionybės mintys nesė pažanga, palyginant su tuometiniu valdančiuoju judėjimu ir tikriausiai su romėnų militaristiniu tikėjimu. Ankstyvoji krikščionybė faktiniai tęsė pažangiųjų judėjį pranašų, ypatingai Isajo, pacifistines ir socialinio teisingumo mintis. Bet kas kita ta organizacija, bažnyčia kaip "istaita", kuri greit išsivystė. Ji tikriausiai buvo kraštutiniai reikėnė jėga apie 14 šimtmečiu vėliau, kuomet krikščionybė pradėjo paeiti Pabalitoji gyventojus, tarp jų lietuvius. Jucevičius toliau rašo:

Kristaus paskelbtoji geroji naujiena nesė gėri. Jokio blogio ji negalėjo atnešti ir neatnešė. Deja, krikščioniškoji katalikų bažnyčia, kaip organizacija ir institucija, lietuvi tautai atnešė ne tik gėrio, bet padarė ir daug žalos: Jos vienuolių ordinas išnaikino mums giminingą prūsų tautą. Paaiškinimai apie skirtą viduramžių galvosėn tautiuiybė negali pateisinti. Net ir viduramžiais tai buvo retas reiškinys. Lietuvių tauta prūsų likimo išvengė priimdama krikštą iš lenkų. Tai atnešė Lietuvai jos valstybinės nepriklausomybės pradimą, panieką lietuvių kalbai ir

Tuo kun. dr. Jucevičius ir baigia. O visgi santykiai ir bendradarbiavimas su laiku turės būti; ar kam patinka, ar ne. Tas bažnyčios sparnas, kuris atmena Galilėjos vargšų žvejų ideologiją, ir tie marksistai, kurie gali atsikratyti dogmatiško antireligingumo, gali rasti bendrą kalbą žmonijos gėriui.

Linkime sėkmes! Šiais metais laikraštis "Tiesa" atšventė savo 70 metų jubiliejų. Tai buvo gražus įvykis Tarybų Lietuvos žurnalistų gyvenime. Mes didžiuojames, kad "Tiesos" laikraštis gimė Spalio revoliucijos išvakarėse, kad jis kvietė savo skaitytojus į kovą už socialinę teisybę, žmonių laisvę ir laimę. Siandien "Tiesa" spausdinama beveik trečiaio milijono tūražu. Laikraštis nukeliauja į visus kontinentus. Iš visos pasaulio šalių mes gauname laiškus. Iš "Tiesos" tautietiai, gyvendami toli nuo tėvų žemės, sužino kas naujo Lietuvoje. Naujoji gero mūsų šalyje tikrai daug. Apie tai malonu pranešti visiems. Lietuvoje leidžiama beveik pusantro šimto laikraštų ir žurnalų. Visi jie turi savo istoriją ir šią dieną.

Pažangiečiams mūsų pagarba viltinga

Nesinorėtų pasikartoti... Prisedam parasyti dviems laikraščiams: „Vilniai“ ir „Laisvei“, o proga ta pati — Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 70-mečio.

Ar reikia kalbėti apie Spalio socialistinės revoliucijos istorinę reikšmę? Reikia. Bet tą mes darome diena iš dienos. Sunku dabar net paskaičiuoti, kokia gausybė tautiečių iš išeivijos Lietuvoje apsilankė kad ir praėjusią vasarą. Ir sakau, kad gal tik „Teviškeje“, ir niekur kitur, taip nepajunti, kokius įspūdžius jie išsivežė atgal. Jeigu man tektų juos sugrupuoti, tai tas padaryti nebūtų lengva. Tačiau neabejotinai ryškiausia gija praeina teiginy, kad Lietuvos žmogus gyvena naują gyvenimą. Anksčiau pagaldodavau, kad matyt, galvoje turima jo buitis. Į mūsų gyvenimą atėjo tokie daktarai, kad prisiminus gilesnė tautos „praeitį, iš tiesų darbo žmogus tik iš tolo galėjęs ir juos parodyti. O mes, beje, ir patys neapsieiname nepaskaičiuojant, kada ir ką užgyvenome: nuo elektros atkarpiausiamie vienkienybe iki moderniausių automobilių ir visa modernizuota žmogaus buitimi. Tiesa, dabar linę daugiau akcentuoti, kad kalbėdami apie Tarybų Lietuvos žmonių gyvenimą, mūsų tautietiai dažniau reikią kitokią būseną: kitam taip ir lieka mįslė, iš kokių galių galėjęs išaugti pats žmogus. Jis ne užvakarykstis, ir net ne vakarykstis. Siandien jo rūpėdai kaip niekuomet išsiplėtę, išsišakoję, ir nesunku suvokti, kad jam toli gražu rūpi ne tik kasdienybė, ne tik tai, kas šalia jo. Šis žmogus išmoko gyventi visą valstybės gyvenimą. Nėra jam kažkokių ne jo galvai skirtų zonų, paliekant jų reiškinius apmasyti kažkam kitam. Ši tema didelė, labai įdomi ir suprantama, kad jos čia net bendriausiais bruožais neįmanoma aprepti. Tačiau tai džiugus reiškinys, juo labiau džiugus, kad per žmogų mokomės išsivystyti ir savo tolesnę ateitį.

Gal šitaip apibendrinti mūsų svečių įspūdžiai kažkiek perdėti, tačiau tai, kas šiandieną darosi Lietuvos žmonių galvoje, reikią aukštesnę pakopą jų dvasiniame gyvenime. Taip ir knieti pasakyti, kad šiandieną pasaulis mus vėl mato gerojai kitokius. Tiesa, kitur dar vis laukiami, tikintis išsivystyti ta atoslėgi, ta nuomonė nūsidiraminą, kuomet žodis ir vienumas buvo devalvuoti. Manau, kad šis dvasinis žmonių sąjūdis, išbudintas persitvarkymo politikos, įtikimiausiai parodo mūsų visuomenės, kitaip sakant, Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos reikšmę lietuviams šiandien sunku. Visų pirma yra Lietuva ir yra išeivija. Man atrodo, kad vienas ir kitur religijos vaidmuo nėra reikšmingas. Tačiau palikau nuobūliai Lietuvai, nes kaip ten yra, nežinau. Išeivijoje, ypač JAV ir Kanadoje, katalikybės reikšmė apsiriboja parapijomis. Principe jos turėtų būti tautinio susiborimo bei religinio gyvenimo židiniai. Ar šiuo principu vadovavajasi lietuviškos parapijos JAV, irgi nežinau. Kanadoje jos yra dar savo ruožas beveik penšiniukų klubai. Už Lietuvos gimnazijsioki kluba yra nuo jų beveik visai atsilūsinūs. Kiek tokioje parapijoje aplinkoje yra autentiško religinio gyvenimo, žino tik vienas Dievas. Tačiau tikra, kad čia yra dar daug rinkliavų, arbatėlių, renginių ir vis naujų fondų. Žinoma, jos negali susijunginti su "evangeliniais" bažnyčiomis JAV, bet rimtų dėlo jos rodo šia kryptimi rimtų pastangų. Turint visa tai prieš akis, ar verta kalbėti apie krikščionių ir netikinėjų santykius ar bendravimą?

Tuo kun. dr. Jucevičius ir baigia. O visgi santykiai ir bendradarbiavimas su laiku turės būti; ar kam patinka, ar ne. Tas bažnyčios sparnas, kuris atmena Galilėjos vargšų žvejų ideologiją, ir tie marksistai, kurie gali atsikratyti dogmatiško antireligingumo, gali rasti bendrą kalbą žmonijos gėriui.

Nelauk — nebus dainų. Šįkart Nelė Ventienė pirmiausiai atvertė Sigito Krivicko knygą „Komandiruotė už Atlanto“. Jungtinių Amerikos Valstijų lietuvių gerai pažįsta šį linksmo būdo vyra, ten apie penkerius metus dirbusį žurnalistinį darbą. Taigi ant knygos lapo perskaiciuos tokį jo užrašą: „Mielajai Nelė Ventienėi, kuri mums Niujorke buvo kaip tik mama ir kartu su Povilu buvo šviesiu ištikimybe „Laisvei“ pavyzdžiu“.

Ištikimybe „Laisvei“ — čia reikią ne tik ištikimybe laikraščium. Tai kartu yra ištikimybe tautai, ištikimybe pažangiam Amerikos lietuvių judėjimui, ištikimybe kovos už darbo žmonių geresnį gyvenimą idejai. Nelė Ventienė ką tik buvo sugrįžusi iš Papiės, kur palaidoti jos vyro Povilo Ventos palaikai. Aukštas kalnelis prie pat Ventos užpuės. Sustoję. Nulenkė galvą. Paėjo gėlių. Kartu su ja čia atėjo ir tie, kas prižiūri sugrįžusio į amžiną poilsio vietą mūsų tautiečio kapą. Labai dingejo Ventienės paklausti, kokius jausmus išgyveno, demokratijos galimybės. Ir tai, pasitinkant jo 70-ąjį gimtadienį, noriu ypatingai paakcentuoti. Visiškai neginčytinas dalykas, kad persitvarkymo politika atvėrė didžiules galimybes kultūriniam tautos ir jos išeivijos bendravimui. Tai nereikią, kad to nebuvo anksčiau. Tokio bendravimo laimėjimai, abipusė nauda, jo reikalingumas per praėjusius dešimtmečius gerai įrodytas. Tik nesinori tuo girtis ir, atrodo, žymiai bus geriau, jeigu, atsiliepdami į laikmečio reikalavimus, pratęsime, praturtinsime šį darbą. Galime sušiminti nemažai žmonių, kuriuos svečiuose turėjome tik šią vasarą. Tai žmonės iš „Vilnius“ ir „Laisvės“, tai jaunimas, besimokęs lietuvių tautietiškoje grupė tinklininkų iš JAV. Gražiai per Lietuvą nuskebiėjo V. K. Jonyno ir M. Stanikūnienės kūrybos parodos, suorganizotos Vilniuje ir Klaipėdoje. Svečiai dalyvavo Moksleivių dainų šventėje, etnografiame festivalyje „Baltica-87“. Buvo patys dalyviai Poetiškos pavasario ir kituos renginiuose. Tai graži ir svarbi, tačiau būty labai liūdna, jeigu mes tartumės išnaudoję, išėmę visas galimybes ir tik skaičiuotume, kas kada buvo. Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 70-mečio jubiliejų mes sutinkame pasiryžę išplėsti kultūrinio darbo horizontus. Tokios galimybės yra. Tai, kas buvo sunkiausia, manau, jau praėita ir optimizma kelia, kad šiandieną jau ir užsienio lietuvių išaugęs viešas poreikis kultūriniam ryšiams su savo gimtąja ar tėvų žeme. Džiugu gauti iš tautiečių pasveikinimus Spalio socialistinės revoliucijos 70-ųjų metinių proga. Juos primame kaip savotišką pagarginimą, kaip didžiulį moralinę paskatą geriau dirbti darbą, kuris atiteko „Teviškos“ draugijai. Kuris šiandien norisi prisiminti visus tuos, su kuriais mus sieja tvirta draugyste, bendri idėjiniai ryšiai, kova už tautą ir pažangą Zemėje. Pirmiausia būtent šiuos žmones, mūsų garbinguosius pažangiečius, ir norisi nuoširdžiai pasveikinti su Spalio jubiliejine švente, pasveikinti jiems didžiausią pagarbą už jų didžiulius darbus per ilgą, tikrai, netiesiogios emigracijos istoriją. Jų vertė neįkainojama, jie irgi reikšmingai įpraminavo revoliucijai Spaliu lietuvių tautos istorijoje, kartu parodydami, koks jis brangus ir reikalingas darbo žmogui.

Kas didu ir garbinga — neišnyksta

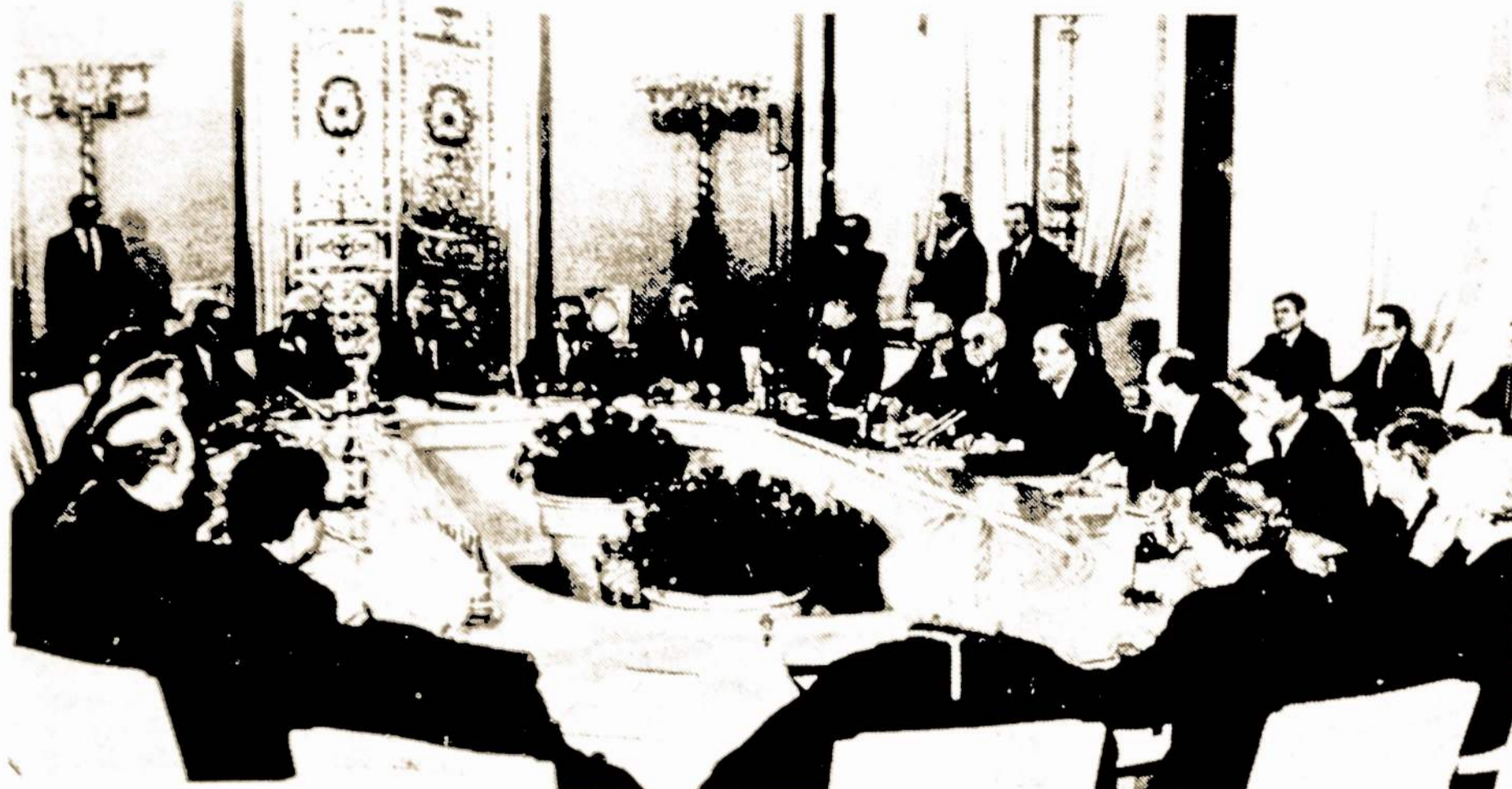
Lietuva dažnokai susilaukia svečių, kuriuos net drovu taip vadinoti — svečiai. Tai todėl, kad nepaisant, kokioje šalyje jie begyventų, kokios didžios marios okeanai juos nuo mūsų besikirtų, visuomet gerai jauti nepaprastą šių žmonių artumą. Ilgiausius dešimtmečius, ejo su jais kartu, kaip sakoma, ranka rankon, alkūne alkūnė.

Prie tokių Lietuvos svečių priklauso ir Nelė Ventienė iš Jungtinių Amerikos Valstijų. Šįkart man nereikėjo jos klausyti, kelintą kartą ji aplanko Lietuvą. Žinojau, kad šiemetinė viešnagė jau aštuntoji. Tačiau ir kiti klausimai neatrodė šviežiau. Dar iš ankstesnių mūsų susitikimų išsaugojau nežina iš kur tuomet atėjusi posmą: „Dėkoju tau už gražią mintį, kaip duoną skalsi — iš tiesų, kol skaudulys neperina per širdį — nelauk — nebus dainų.“

Nelauk — nebus dainų. Šįkart Nelė Ventienė viešnage užtruko penkioleki dienas. Be Papiės, važiavo į Druskinišką, Kapuską, Uteną, paviešėjo Vyžuonose. Prisimindama keliones, ji juokavo, esą parasyk, kad Nelė Ventienė — ne be keistenybių ir neišvažiavo iš Lietuvos, kol neaplanko visų jos etnografių regionų — Aukštaitijos, Žemaitijos, Dzūkijos ir Suvalkijos. Ir iš tiesų per visą viešnagę ji ejo ir ejo iš namų, ir namus, ir visur jos laukė, visur buvo šilta. Kaip laikosi „Laisvės“ laikraštis? Kaip sekasi „Vilniai“? Ar dar dainuoja „Aido“ choras? Ar ilgai dar ištvėrs Amerikos lietuvių pažangūs judėjimas? Tai vis klausimai, į kuriuos atsakinėti nelengva. Tačiau jį jautė juose didelę norą išgirsti, kad viskas kuo geriau. Tačiau — deja, deja! — laikai jau ne tie...

Pabaiga 3 pusl.

M. Gorbačiovo susitikimas SU „TARPTAUTINIO FONDO UŽ ŽMONIJOS IŠLIKIMĄ IR RAIDĄ“ VADOVYBE

Susitikimo metu.

TASS-o nuotrauka, priimta Eltos fototelegrafu

Sausio 15 dieną Kremliuje įvyko M. Gorbačiovo susitikimas su „Tarptautinio fondo už žmonių išlikimą ir raidą“ vadovybe. Susitikimo dalyviai — žymūs mokslo, kultūros, verslininkų ir visuomenės sluoksnų atstovai — papasakojo apie fondų iškilusius tikslus ir uždavinius. Susitikimo dalyviams kalbėjo M. Gorbačiovas.

Buvo nuodugniai pasikeičia nuomonėmis dėl aktualių pasaulio politikos problemų, dėl to, ką galetų padaryti mokslininkai, visuomenė, kad skintų kelią ir būtų plėtojamos naujo mąstymo idėjos, mąstymo, turinio gautuotai žmonių išlikimą. Savo samprotavimais apie pasauliui vykstančius procesus, apie su tais procesais

susijusius uždavinius, kurie yra iškilę mokslininkams, kultūros, meno veikėjams, verslininkams, apie įsteigto fondo tikslus pasidalijo: A. Hameris (JAV), D. Lichačovas (TSRS), A. Sacharovas (TSRS), ponis S. Eizenhauer (JAV), Z. Goldenbergas (Brazilija), R. Bjernerstelas (Svedija), D. Stounas (JAV), A. Mak Tagardas (Kanada), B.

Sendovas (Bulgarija), F. Majoras (Ispanija), metropolisas Pitirimas (TSRS), R. Sagdejevas (TSRS), H. Stūteris (VDR), M. Gutjeresas (Italija), M. Sela (Izraelis), F. fon Hipelis (JAV), H. P. Dirus (VFR), H. Richteris (VFR), V. Grinas (JAV), R. Snajeris (JAV), J. Veichovas (TSRS). Pranešimas apie susitikimą bus paskelbtas spaudoje.

M. Gorbačiovo pokalbis su A. Hameriu

Sausio 15 dieną Kremliuje įvyko M. Gorbačiovo susitikimas su žymiu Amerikos pramonininku ir visuomenės veikėju, „Oksidant Petroleum Corporation“ valdybos pirmininku daktaru A. Hameriu.

dėl vidutinio ir mažesnio nuotolio raketų pasakė, kad ji yra teisingas žingsnis teisinga kryptimi. Jis pažymėjo didelį Tarybų Sąjungos vadovybės įnašą į šio klausimo išsprendimą. Jis paminėjo sėkmės Tarybų Sąjungos ir Amerikos derboms dėl strateginės puolamosios ginkluotės apribojimo.

M. Gorbačiovas pažymėjo didelį asmeninį A. Hamerio įnašą kurio jis prisideda prie Tarybų Sąjungos ir Amerikos santykių palaikymo ir stiprinimo, ilgmetesio pastangas plėtoti Tarybų Sąjungos ir Amerikos tautų bendradarbiavimą ir gerinti jų savitarpio supratimą.

Remdamasis tam tikrais administracijos sluoksniais, jis kalbėjo apie tai, jog ten, girdi, šiuo klausimu dar laukiama Tarybų Sąjungos geros valios įrodymų.

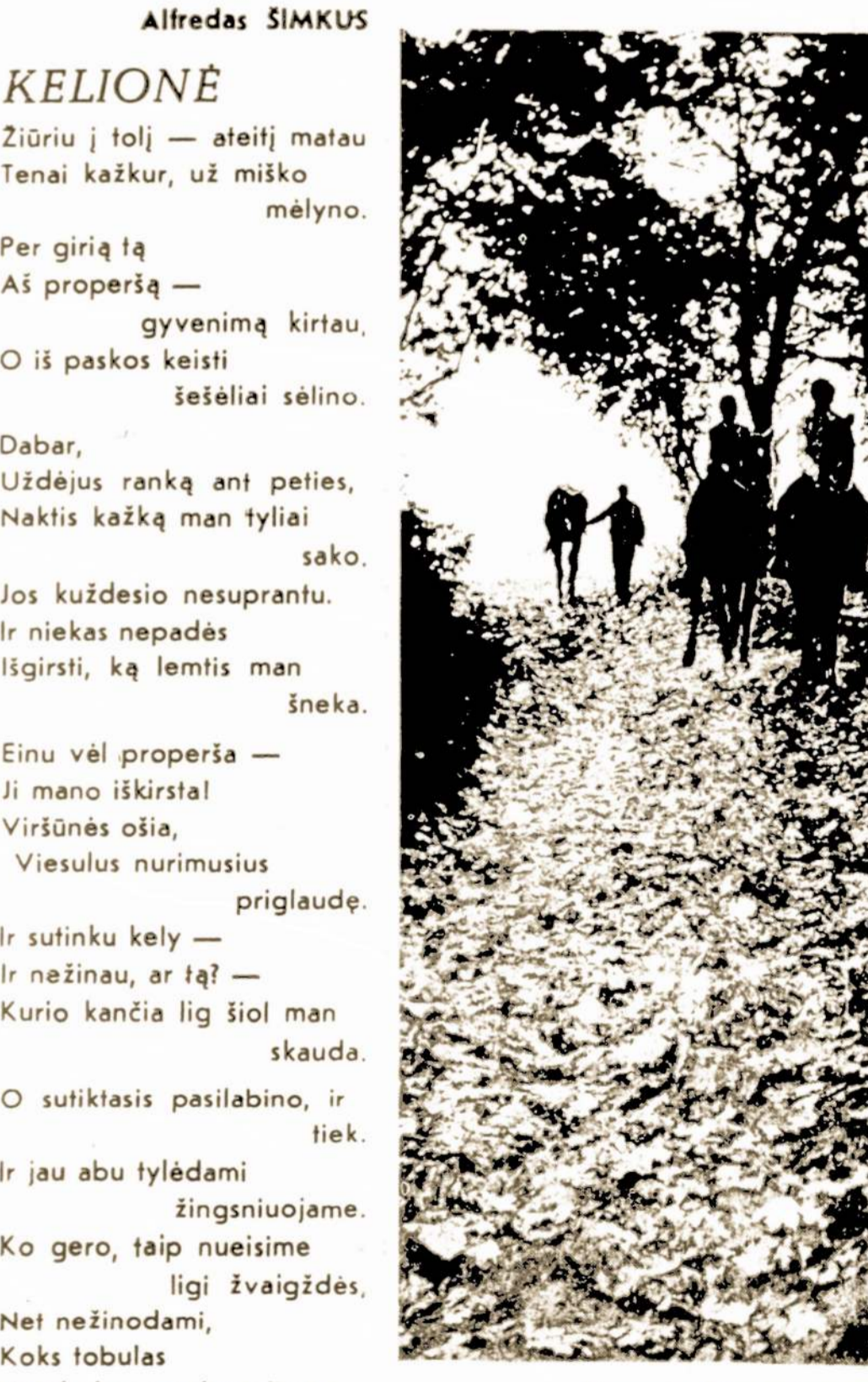
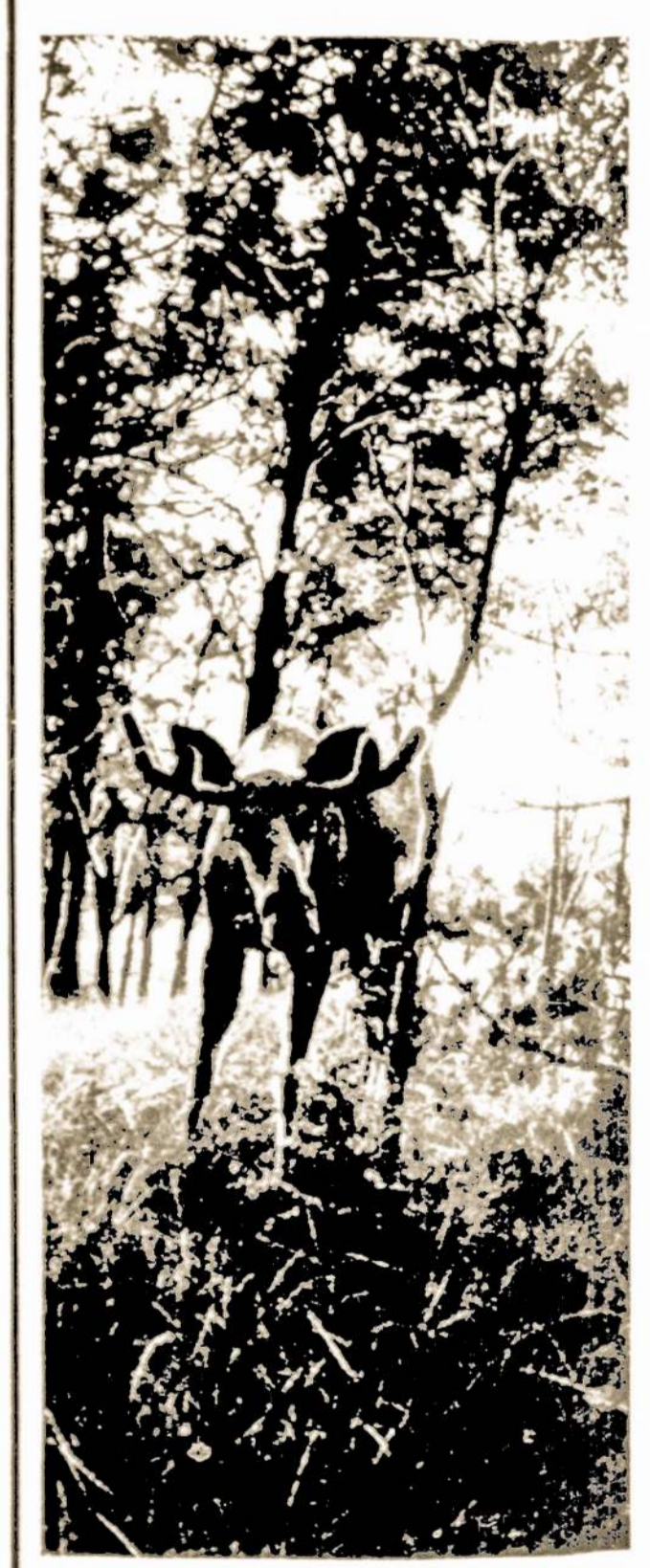
M. Gorbačiovas pažymėjo, kad Vashingtono susitikime Tarybų Sąjungos delegacija pateikė rimtus, konstruktyvius pasiūlymus. „Adekvataus administracijos atsakymo mes negavome. O galia, nes toks suregulavimas galėtų būti naujo požiūrio į kitų regioninių problemų sprendimą pavyzdys. Mūsų pozicija šiuo klausimu kaip ir anksčiau yra aiški. Mes už tai, kad ši problema būtų sureguliuota kuo greičiausiai. Suprantama, ka- tuomenės išvedimo klausima turi būti susieti su kitomis iš svertų į Afganistanu reikalus nutraukimu.

A. Hameris pranešė, kad planuojama Tarybų Sąjungoje įsteigti bendrą įmonę, kurioje dalyvaus Amerikos ir kitos firmos.

M. Gorbačiovas pažymėjo, kad didelio savitarpiskai naudingo bendradarbiavimo plėtojimas atitinka abiejų šalių interesus. Tarybų Sąjunga tai sveikina. Šiltai vykusiame pokalbyje dalyvavo TSKP CK sekretorius A. Dobryninas.

A. Hameris pranešė, kad planuojama Tarybų Sąjungoje įsteigti bendrą įmonę, kurioje dalyvaus Amerikos ir kitos firmos.

TYKŲ RUDENS VAKARĄ

Sirdingai sveikinu Jus Naujųjų 1988-ųjų metų proga. Linkiu Jums sėkmės kovoje už taiką pasaulyje, nusiginklavimą, socialinę pažangą ir bendradarbiavimą tarp tautų ir valstybių. Telydi Jus Naujuose metuose tvirta sveikata ir asmeniškai laimė. P. Petronis

Nuosirdžiausi sveikinimai Naujųjų metų proga! Jau daug metų bendradarbiauju Jūsų laikraštyje ir esu dėkingas už tokią galimybę. Klasinio solidarumo jausmas ir pasigėrėjimas Jūsų darbu, kova lieka gyvu įkvėpimo šaltiniu ir atieties bendradarbiavimo viltimi. Ištvėrmės, sveikatos V. Liauskas

Prieš 40 m. sausyje

„LAISVĖ“ PRADEJO

(1947 m. sausio 8 d.) spausdinti P. Cvirkos romanas „Frank Kruk“, kuris buvo pristatytas kaip apysaka ir vadinamas „Frank Kruk arba graborius Pranas Krukėlis“.

„Laisvės“ redakcija šį romaną pas skaitytojus palydėjo savo įžanginiu žodžiu: „Petras Cvirka — vienas populiariausių rašytojų Lietuvoje. „Franką Kruką“ jis rašė dar prieš karą ir apysaka buvo išleista Lietuvoje. Daug kalbų ir diskusijų „Frankas Krukas“ sukėlė tuomet, o vienas lietuvių Brooklyno graborius net laisvą parašė Lietuvon, pasisakydamas, kad jis esąs Cvirkos vaizduojamas graborius Frankas Krukas! Tačiau Amerikos lietuviuos ši apysaka labai retai kur tepasirodė ir mes manome, kad „Laisvės“ skaitytojams bus įdomu su ja susipažinti ir pamatyti, kaip Lietuvos rašytojai, nebuvo Amerikoje, vaizduoja cionykščio biznieriaus (šiuo atveju graborius) būtų. Del to mes spausdiname „Franką Kruką“, tikėdamiesi, kad jums bus įdomu susipažinti su Kruko eitais keilais ir keiliais. Apsakų megejus raginame priminti tai tiems lietuviams, kurie dar „Laisvės“ nekaito, kad jie ją užsisakytų ir galetų sekti pašepiamą Franko Kruko-Krukėlio avantiūrą.

Tenka dar pridėti, jog „Frank Kruke“ šiek tiek ir smulkių netikslumų, paremančių iš to, jog autorius nėra gyvenęs Amerikoje, kad jis sukūrė šį veikalą iš medžiagos, gautos iš pokalbių su amerikoniais ir iš amerikines lietuvių spaudos“.

PAZANGIOJI ISEIVIJA

aktyviai ruošėsi paminėti 400-ąsias lietuviškos knygos metines. „Laisvė“ pranešė, jog Lietuvių literatūros draugija ir Lietuvių darbininkų susivienijimas išleido R. Mizaros brošiūrą „Lietuviškos knygos kelias“.

Apie M. Mažvydo „Katekizma“ R. Mizara rašė ir „Laisvėje“: „Kaip kiekvienas lietuvių tautoje svarbesnis daiktas, taip ir pirmoji knyga gimė kovos — religinės — liepanojančiose tarp protestantizmo tėvų ir Vatikano. Mažvydas buvo luteronų kunigas (pastorius) ir jis parašė „Katekizmą“ tuo tikslu, kad praturtų savo pusę juo daugiau Ryčių Prūsijos lietuvių būrį ir Lietuvos baudžiauninkų.

Bet tai nesumažina šios knygos svarbos — turme atsiminti, kad ano meto visų tautų pirmosios knygos buvo religinės“.

„Mažvydo knyga užduoda per nosį tiems katalikų propagandistams, kurie skelbia būk katalikizmas įnešė Lietuvon kultūrą. Tik po skaudžių antausių katalikiškąjį Lietuvos dvasiškąjį pradėjo mėgdžioti protestantus ir pačiame 16-ojo amžiaus gale pasirodė Mikalojaus Daukšos lietuviškai parašytos knygos. Bet ir jos, kaip Mažvydo ir kitų protestantų, buvo spausdinamos gotiškėmis raidėmis“.

„Faktas yra tas, kad pažangiųjų Amerikos lietuvių bendruomenė yra pati veikliausia, pati pažangiausia. Mūsų judėjimą ir veikles puola visos reakcinės jėgos — klerikalų, socialistų ir smetonininkų. Mūsų judėjimas ne tik atmuša tas atakas, bet jis nuolat stiprėja ir auga. Kodel? Todėl, kad mes pasirinkę teisingą kelią. Mūsų reikalai — tai plačiųjų darbo žmonių ir smulkiųjų biznierių reikalai. Mes veikiame už įgyvendinimą Amerikos revoliucijos laisvių ir demokratijų naujose gyvenimo sąlygose. Mūsų judėjimas yra dalimi to judėjimo, kuriam ateitis priklauso“.

Kas didu ir garbinga — neišnyksta

Pabaiga iš 2 pusl.

— O tu žinai, — pasakė Nele, — kad aš pati nelabai suprantu, kas mums padeda ištvirti. Mano supratimu, mes dar ir šiandieną padarome tai, kad net patys nemokame suvokti, kaip tas mums padeda. — Paskui, valandėlę pagalvojusi, jau šitaip: — „Manau, kad ištvirti mums padeda supratimas, kad Amerikoje esame vieninteliai, kartu su savimi tauta ranka rankon, alkūne alkūnei, Amerikoje esame vieninteliai, kurie aktyviai prisidėjome, kuriant naują Lietuvos gyvenimą. Žodžiu, buvome ir esame tie, kurie nesijaučiame čia pašaliniais — ir atvykusi į Lietuvą vis knieti pasiūžinti, kaip atrodo bendru darbu pastatyti namai. Suprantu? — paklausė ji.

Šitą supratimą ir ryžausi užtikrinti, kad Lietuvoje nėra tokių, kurie nesuprastų. — Ruošiamės pažymėti Spalio socialistines revoliucijos 70-metį. Vėl visoje Amerikoje būsimos vieninteliai lietuviai, kartu su savo tauta išėję į socializmo šventę. Kad taip bus — abejoti netenka. ATsisveikins su Nele Ventiene, išsinesiau jos prašymą iš žurnalisto tribunolus padekoti visiems, kas pasirūpino jos viešnagė. Dabar galvoju, kad ir man reikėjo jos paprašyti padekoti visiems jos bendražygiams Amerikoje. Tai darau dabar, tik truputį kitaip: Nenutilo ir nenutilis „Aidas“. Buvo, yra ir bus „Vilmes“ ir „Laisvės“ laikraščiai. Ejo, eina ir visuomet į savo kasdieninį sunkų darbą skubės Amerikos pažangūs lietuviai. Nes tai, kas didu ir garbinga — neišnyksta nei žmoguje, nei tautoje, nei jos istorijoje... Pranas Karlonas

TIESOS REDAKCIJOS VARDU SVEIKINU „LAISVĖS“ LAIKRAŠČIO LEIDJUS IR SKAITYTOJUS SU NAUJAISIAIS METAIS. LINKIU REDAKCIJOS DARBUOTOJAMS IR LAIKRAŠČIO SKAITYTOJAMS KŪRYBINES SĖKMES. STIPRIOS SVEIKATOS, TVIRTO RYZTO KOVOJANT UŽ TAIKĄ.

Sventiška! nusiteikę žmones pasitinka Naujuosius metus. Visuomet įsitikinę, kad naujieji būtinai bus geresni, laimingesni. Tačiau toks siemėtinis mūsų optimizmas turi realų pagrindą. Tarybų šalyje, mano gimtojoje Lietuvoje, persitvarkymo ir viešumo pasekoje vyksta didžiuliai ir svarbūs pasikeitimai. Tarptautiniu mastu didelę jėgą igavo naujas politinis mastymas. Zmogaus svajonių įgyvendinimas darosi vis labiau realistiškas. Mes, žurnalistai, kur begyvenatume — Lietuvoje ar Amerikoje, savo rankose neturime ginklų. Tačiau mūsų žinioje yra jėga, kuri formuoja žmonių sąmonę ir kuri gali sulaukyti pietų ranką, turinčią ginklų. Tarybų Lietuvos žurnalistai ir 1988 metais aktyviai dirbs tarptautinio bendradarbiavimo, pasaulio tautų sąartėjimo labui. Mes, brangūs „Laisvės“ ir „Vilmes“ redaktoriai ir leidėjai, visi galime sulaukyti pietų ranką, tikime Jums savo ranką. Linkime laimingų ir ilgų gyvenimo metų. Tegu 1988-ieji bus mūsų ir visos žmonijos gražiausių vilčių išpildymo metais.

Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos valdybos pirmininkas. Tiesos laikraščio redaktorius A. LAURINCUKAS

SU NAUJAISIAIS 1988 METAIS

Ko žmonės vieni kitiems linkėdavo ir linki, pasitikdami Naujuosius metus? Taikos, sveikatos, geros kloties gyvenime, kad išpildytų svajones ir siekiai. Tai nuolat, metai iš metų pasikartojantys linkeėjimai. Tačiau ar tai ne svarbiausia? Ar ne jais nusakoma tai, ką vadiname Laime?

Naujametiniai linkeėjimai paprastai neužima daug vietos. Tačiau pasinaudoję proga ir per laikraščius — „Vilni“ ir „Laisvė“ noriu padekoti kiekvienam ir visiems užsienio kraštuose gyvenantiems tautiečiams, kurie sąžiningai gyveno supratimu, kad tiek mūsų, tiek visos žmonijos ateitis priklauso nuo to, kiek, kaip ir ką padarysime žmonių, tautų ir valstybių geravylei stiprinti, jų tarpusavyje bendravimui plėsti. Patys gražiausio žodžiai, deja, žodžiais ir pasilieka, o gyvenimas ir reiškiniai del to nesikeičia. Aktyvi veikla, nerimas dėl užsibrėžtų tikslų įgyvendinimo — štai tie dalykai, kuriais mums reikia pasikliauti. Nuo jų daug priklauso, kaip pildysis mūsų geranoriški naujametiniai linkeėjimai.

„Teviskės“ draugija šitaip nusiteikusi pragyventi dar vienerius, tai yra jau 1988 metus. Džiugu, kad vis platesni išsivijus lietuvių sluoksniai išmoko „Teviskės“ veiklą vertinti, gerbti ją ir branginti, išmoko į jos gerą valią atsileipti gera valia. Del to išsiplėtė ir bendras veiklos baras, gerokai padaugėjo nuveiktų darbų, ir tai, kaip žmonės sako, į mūsų visų sveikatą.

Kad tai neatrodytų perdėtu vertinimu, prisiminkim kai kurias išsivijusias lietuvių viešnages ar jų renginius Tarybų Lietuvoje. Pirmiausia džiaugiamės, kad ir šiomet „Teviskės“ sveičiais turėjome būrelį pažangiųjų — K. Karosienę, N. Ventienę, J. Marazienę, S. Masytę iš Jungtinių Amerikos Valstijų; J. Urbanavičių iš Kanados, Silvestra ir Mariją Kažukauskas iš Argentinos. Beje, lapkričio 13 d. paminėjome L. Pruseikos gimimo 100-ąsias metines.

Savo kūrybos parodas Vilniaus saliese suruošė išsivijus daillinkai V. K. Jonynas, J. Račkus, J. Rasokas, A. Krivickas. Respublikoje koncertavo D. Stankaitytė, D. Sekaitė ir A. Grigas iš JAV, V. Mozūratytė ir R. Lampsatytė iš Vokietijos Federacines Respublikos. Viešėjo pas mus mokslininkai, literatai, žurnalistai, „Santaros-Sviesos“ atstovai L. Mockūnas, M.

Gerbiameji tautiečiai iš JAV, iš kitų kraštų! Šie naujametiniai mūsų linkeėjimai turi daugiau vilčių išpildyti — atsirado didesnės galimybės bendrai veiklai. Mūsų pareiga pasinaudoti jomis ku geriau. Linkiu Jums laimės ir tos veiklos, kuri ją atneša ir saugo. „Teviskės“ draugijos pirmininkas V. Sakalauskas

TELEFONU „TIESAI“ IŠ JAV SOSTINĖS

Nuotaikos po sutarties pasirašymo

Visi didžiausi JAV laikraščiai išspausdino TSKP CK Generalinio Sekretoriaus M. Gorbačiovo ir JAV prezidento R. Reigano kalbas, pasakytas susitikimo metu. Pirmuosiuose puslapiuose spausdinamos nuotraukos, įamžinusios istorinį sutarties pasirašymą.

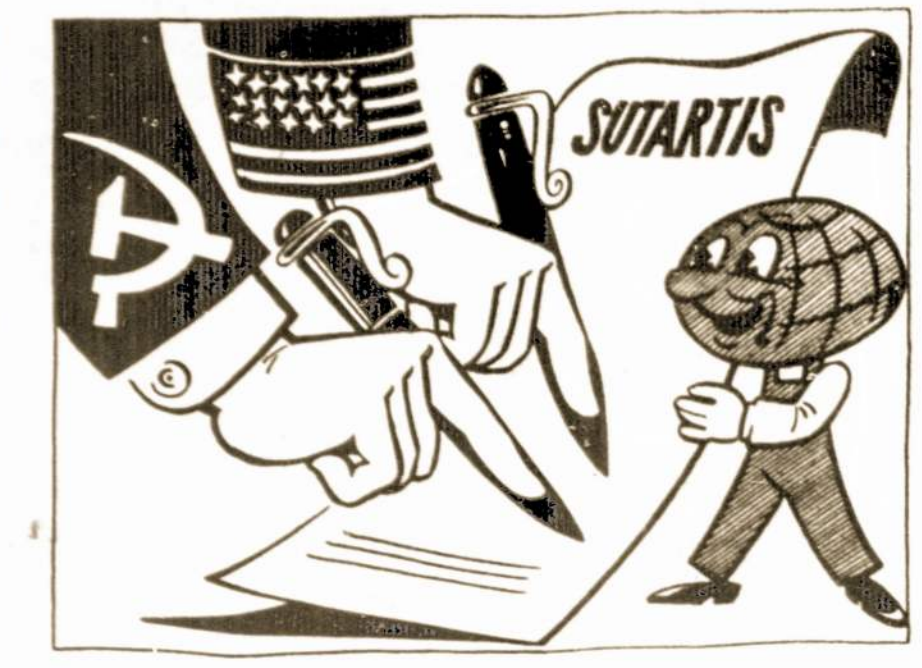
At jau pasakojau, kad praėjus kelioms valandoms nuo sutarties pasirašymo, Amerikoje gyvenantys Pabaltijo nacionalistai surengė priešią demonstraciją. Bet yra daug mažesnių žinių, jos nustelbia reacionierių balsus.

Kalbėjau su kolega iš Italijos (čia atvyko 200 italų žurnalistų). Jis papasakojo, kad, kalbėdamas telefonu su tėvu, sužinojo, jog tuo pačiu metu, kai Vašingtone buvo pasirašoma istorinė sutartis, tolimame Komozio mieste, kur dislokuotos amerikiečių raketos, gyventojai surengė fejerverką, džiaugsmui nebuvo ribų. Beje, tėvas papasakojo, kad sūnus paskambinęs kiek vėliau — tuo metu per Italijos televiziją turėjo transliuoti mūsų šalies vadovo kalbą...

Jau vėliau sužinojau, kad Komozio mieste įvyko ikimininga ceremonija, kurios metu buvo įteikta taikos premija, paskirta TSRS ir JAV vyriausybėms. Ją įsteigė Komozio municipalinė taryba. Ir čia buvo raginama, kad TSRS ir JAV vadovai toliau žengtų į priekį susiklosčiusios jėgos, žinoma, kibs į darbą. Tačiau, kita vertus, politikai negali nežinoti paprastų amerikiečių branduolinis ginklas nereikalingas.

Vis dažniau kalbama, ar šiai sutarties pritaris kongresas. Kaip žinote: M. Gorbačiovas susitiko su kongreso lyderiais. Amerika jau gyvena ikirinkimėmis nuotakomis. Dešimtosios jėgos, žinoma, kibs į darbą. Tačiau, kita vertus, politikai negali nežinoti paprastų amerikiečių branduolinis ginklas nereikalingas.

Manau, jau žinote, kad JAV nacionalinėje mokslų akademijoje įvyko Tarybų Sąjungos ir Amerikos atstovų konferencija. Čia atvyko žinomi tarybiniai mokslininkai, JAV mokslo pasaulio, verslininkų atstovai. Tarybų šalies atstovai pasakoję apie pramonės, žemės ūkio persitvarkymo aspektus. Buvo kalbama apie platesnio bendradarbiavimo galimybes. Kolegos žurnalistai tikisi, kad Vašingtone įvyks plati spaudos konferencija, skirta istorines sutarties pasirašymui.

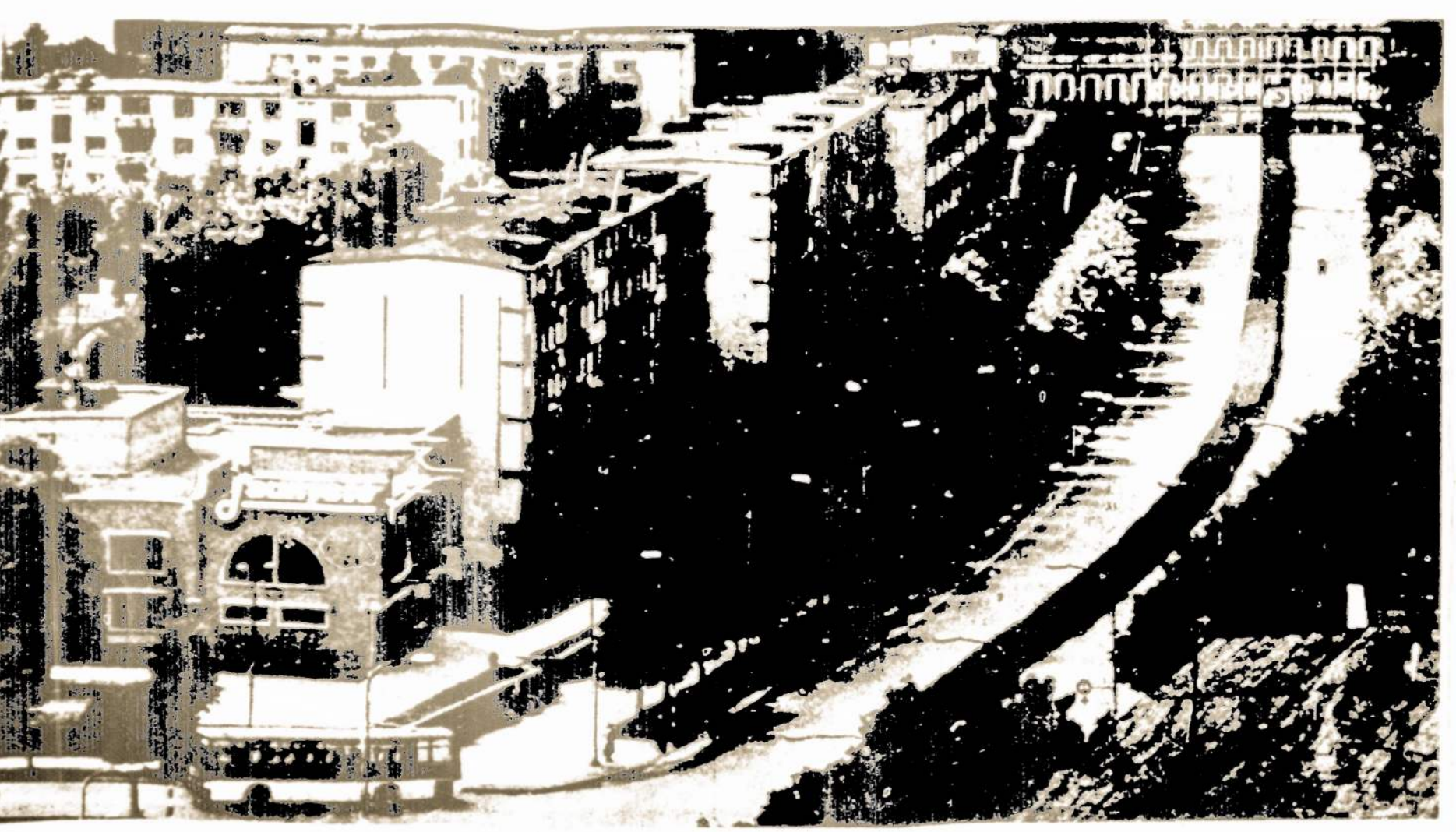
Planetai — ilgai lauktas aktas. Juozo Buivydo piešinys

KAUNO RADIOJO GAMYKLA: ČIA SURENKAMAS „SILELIS“

Spalvotų televizorių „Silelis“ surinkimo ceche. A. Ulrovičiaus nuotr.

Siauliai

D. Petraičio nuotr.

KLIMATAS IR ETIKETAS
„Mes atsiveikiname labai šaltai“ — pasakys birmietis apie susitikimo su kuo nors pppidžiūs, turėdamas omenyje, kad jis buvo nuoširdus ir draugiškas. Mat kasitas klimatas turi įtakos barmiečių kalbai ir visai kultūrai. Čia vėsa — palaima, todėl susitikimas su draugu laudies kalboje asocijuojasi su gurtikiniu šaltinio vandens. Tropikų klimatas turi reikšmės ir religijoms, papročiams. Daugumoje Birmos rajonų tikintieji apipila vandeniu Budos statulą, o per šventes — ir visais kiti, kad nebūtų karšta nuo degnantčių saulės spindulių. Beje, kalnuose šaltes srityse, kur kartais temperatūra kranta iki 1—2 laipsnių šilumos. Budos gerbėjai elgiasi priešingai: saugodami nuo peršalimo šventąsias statuląs, apvynioja jas šiltais drabužiais.

PLANETOS MARGUMYNAI
JUNGTIŅĖSE VALSTIJOSE IŠBANDYTA SISTEMĄ KOSMINIO LAIVO ĮGULOS NARIAM GELBĖTI susidarius laive avarinei situacijai. Ji lėktuvo, skrendančio maždaug 7000 metrų aukštyje, nedidelė raketa buvo išmestas manekenas, kuris pasukė nusileidimo ant žemės paraišiu. Kaip pranešė NASA atstovas, antradienį Čaina Leiko rajone (Kailifonijos valstija) atliktas bandymas baigėsi sėkmingai. Tačiau atstovas nurodė, kad šis įrenginys negalės užtikrinti keleto astronautų žuvimui, jeigu įvyks katastrofa, panaši į tą, kuri 1986 metų sausio mėnesį nusinėdė daugtarinio naudojimo kosminio laivo „Celenđer“ įgulos narių gyvybę. Gelbėjimo sistema skirta tik tiems, kad astronautai galėtų palikti laivą, jeigu klytant sugestų greitintuvų varikliai.

Iš kur, mariose ši žuvis?
Tą dieną laimė šypsojosi Rusnės žuvininkystės ūkio grandininko J. Zenevičiaus žvejams. Ku maritai, jog nedidelė motoboto įgula ištraukė 200 centimetrų žuvis! Tačiau dar labiau nustebė vyras, kad, berilizuodami laimikį, pastebėjo į tinklus įspalvintą didelę, iki šiol nematytą žuvis. Rusnės ichtiologijos laboratorijos specialistai nustatė, jog tai mergas plačialakis — zooplanktonu mintanti ir labai greitai auganti šiltavandė Kinijos vandenų žuvis. Ši rūšis Kuršų mariose aptikta pirmą kartą. Desimtmelio pafino ilgis 79 cm, svoris 7760 g, idomu, jog Kinijos vandenys tokio amžiaus plačialakiai jau būna subrendę, ne kartą neršę, o Kuršmarių sveičas — dar tik auganti žuvis.

LIETUVOS TSR MA ZOOLOGIJOS IR PARASITOLOGIJOS INSTITUTO VYR. MOKSLINIS BENDRADARBIŠ

DETROIT, MICHIGAN

Mirė klubietiai

ANNA DAUKUS (LITVINIENĖ)
Gruožio 15 d. St. Mary ligoninėje, Livonia, Mich., mirė gerai žinoma Anna Daukus-Litvinienė. Už keturiolikos dienų ji būtų buvusi 94-erių metų amžiaus.

Buvo pašarvota Charles Step-Stepanausko laidotuvių namuose, 18425 Beech Daly Road, Detroit, palaikoma Woodmere kapinėse prieš mirusio vyro Kazimiero Litvino. Gailėstinga atsiveikinimo kalbą pasakė Alfons Rye. Lūdnas melodijas vargonais grojo muzikė-Estelle Smith.

Po šermenu dalyviai pakviesti pietauti į Sweden House. Velionė dideliam nuliūdime paliko dukrą Lillian Gugas; sūnų Albert Litvin; marčią Albeną Litvin; anūkę Carol Daniels ir jos vyrą Peter; mirusios anūkę Judith Charles vyrą Howard; anūką Charles Litvin ir jo žmoną Shirley; proanūkius Mark, David, Leanne, Christopher ir Gregory; sesutę ir broli bei jų šeimas Tarybų Lietuvos; pusseseres Anna Kašilionis ir Anna Gregart, Detroit; pusbrolių John Gregart ir jo žmoną Clara Longhorne, Pennsylvanijoj ir kitus gimines.

ALEX COTTON-KATINAS
Klubietis Alex Cotton-Katinas mirė rugsėjo 27 d. Father Murray Nursing Center, Centerline, Mich. sulaukęs 84 metų amžiaus. Buvo pašarvotas Wujak laidotuvių namuose, prie Van Dyke gatvės, palaikomas po bažnytinį apeigų. Paliko dideliam nuliūdime žmoną Teofilę-Tillie; dukrą Mary Herzhaft ir žentą Peter; dvi anūkes Sandra ir jos vyrą Kirk bei sūnų Donovan ir anūkę Denise su vyru Ricky bei sūnum David ir daug kitų giminių JAV ir Tarybų Lietuvoj.

Velionis buvo gimęs 1903 m. gegužės 15 d. Lietuvoj. Priklausė prie Detroito Lietuvių klubo, į kuri įstojo 1976 m. gegužės 23 d. Skaitė laikraštį „Laisvė“.

Buvo suparalizuotas, gulėjo lovoje per septynerius metus, kol sunkiai susirgo; nuvežtas į By-County ligoninę ir vėliau į Father Murray privatišką kliniką, kurioj mirė. Gaila netekus gero klubietio.

ELIZABETH ULINSKAS
Kita Klubo narė Elizabeth Ulinskas mirė spalio 29 d. Southwest Detroito ligoninėje, sulaukus 96

metų amžiaus. Gruožio 5 d. šiais metais ji būtų buvusi jau 97-erių m. amžiaus. Buvo pašarvota Val Bauža laidotuvių namuose, 1930 25th Street, Detroit, sukremuota Woodmere kapinėse. Gražia, atsiveikinimo prakalbą pasakė Alfons Rye. Laidotuves tvarkė direktorė Yolanda Zaparackas. Po šermenu dalyviai pakviesti pietauti į Sweden House.

Velionės vyras Juozas Ulinskas mirė 1968 m. lapkričio mėn. Per ilgą laiką velionė dirbo valgyklose virėja. Buvo pažangi moteris; priklausė prie A.L.D.L.D. 52 kp. Moterų Pažangos klubo ir Detroito Lietuvių klubo, į kuri įstojo 1959-aisiais metais, ir kuriame per daug metų buvo vyriausia šeimininke visuose Klubo rengimuose. Buvo dosni spaudai rėmėja, skaitė pažangiuosius laikraščius „Laisvė“ ir „Vilni“ iki mirties.

Velionė dideliam nuliūdime paliko krikštadukrą Bernice Butkin; mirusio vyro dėdę Prano-Frank Ulinską; dėdės Prano sūnų Algirdą ir žmoną Ann Ulinską Olin; du sūnus Algirdą, Walter ir George Olin ir žmoną Beverly Rye Olin ir jų du vaikučius Mark ir Renee. Klubietiai jos niekad neužmirš.

PERGYVENO SUNKIAS OPERACIJAS
Šiomis dienomis keturi klubietiai pergyveno sunkias operacijas. Klubo šeiminkė Pat Stunskas lapkričio mėn. operuota Crittenton ligoninėje, Rochester, Mich. Nors tai buvo didelė ir sunki operacija, bet sėkminga. Dabar Pat Stunskas sveiksta savo namuose daktaro ir savo mylimo vyro Mike Stunskaus priežiūroj.

Ray Lyben operuotas Ford ligoninėje. Operacija buvo skaudi ir sunki, bet pasisekė, dabar sveiksta savo namuose savo mylimos moteries Albenos Nausėda Lyben priežiūroj.

Kitas klubietis Eddie Stackwell-Stakvila irgi pergyveno sunkią operaciją Oakwood ligoninėje gruodžio 10 d. Jo mamytė Patry Stakvilienė buvo labai susirūpinusi, nes jis yra vienintelis sūnus. Eddie dabar sveiksta namuose.

DETROIT, MICHIGAN

Visiems nuoširdi padėka

Liga ir mirtis nemalonūs svečiai. Kiekvienai šeimai reikia iškentėti širdies skausmus, kai netenka mylimo nario. Tą skaudų įvyki mes pergyvenome, kai negalėstinga mirtis 1987 m. gruodžio 15 d. iš gyvyčių tarpo išplėdė mūsų mylimą mamytę, Anna Daukus (Litvinienė).

Mūsų mylimiausia Anna Daukus (Litvinienė) mirė St. Mary ligoninėje, Livonia, Michigan. Jai sustoję plakti pavargusi širdelė. Nežiūrint kaip mums skauda širdis, mylimą mamytę reikėjo palaidoti, o pagalbai reikėjo daug draugų. Ją palaidojome Woodmere kapinėse prieš mūsų mirusio tėvelio.

Visiems, suteikiusiems paslaugas ir visiems kurie išreiškė savo užuojautas, šiūomi mes stengiamės išreikšti nuoširdžiausią padėką. Dėkui Alfons Rye už gražią atsiveikinimo kalbą; Estelle Smith už vargonais pagrotą tinkamą muziką; laidotuvių direktoriui Charles Step už gražų laidotuvių tvarkymą; visiems prisituotiems gėles; už asmeniškai ir per laikraščius pareikštas užuojautas; už gražius aprašymus spaudoje; už dalyvavimą šermenyse ir visiems, kurie liūdesio valandose mus kuo nors prisidėjote suraminti. Už Jūsų visų suteiktąsias paslaugas niekad neužmiršime.

Tau, mūsų mylimoji mamytė, tebūna ramybė amžinai išlėtis Woodmere kapinėse, o mes pasiliekame liūdentys:

Duktė: LILLIAN GUGAS ir šeima
Sonus: ALBERT LITVIN ir šeima

Mūsų mylimos mamytės ir jos atminčiai pagerbti aukojame jos mylimiems laikraščiams „Laisvė“ ir „Vilnia“ po \$100.00.

Dar kitas klubietis buvo susirges, pergyveno sunkią operaciją — Stanley Saulvia rugsėjo 10 d. Jo dvi dukros Regina ir Bonnie taipgi labai rūpinosi, bet operacija pasisekė ir Stanley sveiksta savo namuose.

Linkime visiems klubiečiams greit pasveikti ir vėl dalyvaut mūsų veikloj.

Ar atsimenatė?
Prieš keletą metų mirė gerai daugelį žinomas klubietis Jim Umaras. Dabar sužinojome, kad jo žmona Helen Umaras pergyveno operaciją ir gyvena Bojan's David Nursing Home prie W. Chicago ir Schaeffer Highway, Detroit. Jos kambarys 11-B. Nors ji jau nebėra Klubo narė, bet klubiečiai, kurie ją prisimenate, savo tautietie aplankykite.

Važinėja
Vasaros laiką klubiečiai važinėjo. Alice ir Albert Stacey-Stasiukėnai traukiniu važiavo aplankyti savo sūnų Ken ir jo šeimą Denver, Colorado. Diana Rye su trimis draugais daktarais buvo dvi savaites Londone. Angela ir Stu Riddell aplankė savo sūnų Floridoj. Lou Turzak buvo tris savaites pas savo dukrą ir jos šeimą Baltimore, Md.

Per šventes Alice ir Al Stacey vėl traukiniu nuvažiavo į Rhode Island aplankyti savo dukrą Kathy ir šeimą. Ruth Gugas nuskrido į Atlanta, Georgia pas dukrą Pat ir jos šeimą. Chuck ir Minnie Tvaska mašina važiavo į St. Petersburg, Florida aplankyti draugų. Marilyn Butkus nuskrido į Camcun, Mexico. Su ja vyko jos draugas, Norman Glinka; jo brolis Henry ir žmona Pauline. Sakė apsisistoją viešbutį Fiesta Americana, prie jūros. Prižiūrėt namus, Marilyn paliko tris kalytes: Jackie-O, Prissy ir Willie. Bertha ir Tony Rye praleido šventes Chicagoje su savo sūnum daktaru David Rye ir žmona Katherine.

Naujas pilietis
Lapkričio 12 d. gimė Jonathan Jay Pepper. Vaikutis gražus ir sveikas; jo tėveliai Diane Garelis Pepper ir vyras Jonathan Pepper nepaprastai linksmi. Seneliai Kestutis ir Antonette Gareliai didžiujasi, sulaukę dar vieno šeimos nario.

LDS susirinkimas
LDS 21 kp. susirinkimas Detroito Lietuvių klubo patalpose įvyko gruodžio 6 d. Prie visų svarbių reikalų, buvo valdybos 1980 metams rinkimas. Išrinkti: pirmininkas Tony Vasaris; vicepir. Chuck Tvaska; užrašų sekretorė Ruth Gugas; finansų sekretorė ir išdininė Ruth Gugas; išdo globėjai Emma Rye ir Minnie Tvaska. Po susirinkimo vaišes paruošė Minnie Tvaska ir Mildred Vasaris.

Išpuoštas klubas
Gruodžio 2 d. į Klubą suvažiavo klubiečiai-bowleriai ir lietuvių klubą išpuošė šventių dekoracijomis. Darbą atliko Kestutis ir Antonette Garelis; Eddie ir Ann Balchūnas, Alfons ir Emma Rye, Albert Stacey ir Chuck Tvaska. Kai darbas užbaigė, Antonette Garelis visus gerai pavaišino. Klubas nepaprastai gražiai atrodė. Stefanijs

GELIŲ KONSERVAI
Japonijoje parduotuvėse parduodami geliniai aliuminio konservų Skandicis — žemė, specialios tračios ir sekos. Pirkėjas nematoma atidaro „konservus“, išpūla turinį į gelių vazonėlių arba kiubų, ir po šelių — atitūnų saulės šviesos išaukštelėja gėles. Pirkiny tinkamas naudoti dvytiką mėnesių.

KIRPĖJŲ LENKTYNĖS
Vienos žinkamiasių Prancūzijoje rengiamų varžybų yra kirpėjų dvimėčių lenktynės. Ne tiek svarbu laimėti, svarbiausia neatvažiuoti į finišą paskutimam. Mat lyderį madingai sukukoja, o užamusi paskutinę vietą nukerpe plikai.

KĄ PASAKOJA... ORAS
Amerikiečių geochemikai ištyrė ginkaro gabalėlyje išlikusį orą, kurioo kvėpavimo dirgintu. Analizė parodė, kad tade ore buvo 32 procentai deguonies (dabar Žemės atmosferoje yra 21 procentas deguonies). Jeigu šio tyrimo rezultatus patvirtina nauji eksperimentai, mokslininkai gėles pateiktai atmosferos evoliucijos rasi.

Kultūrinį palikimą — į Lietuvą

Daugelyje pasaulio šalių gyvena lietuviai emigrantai. Vieni jų atsidūrė svietimose šalyse, ieškodami duonos kėnio, nes gimtajame krašte dėl jo ekonominio atsilikimo negalėjo susirasti darbo, užsidirbti lešų pragyvenimui. Kiti buvo priversti emigruoti, nes už pažangią visuomeninę veiklą jiems grėsė caro valdžios, buržuazinio režimo organų represijos. Antrojo pasaulinio karo metu okupantai vokiečiai išvežė tūkstančius Lietuvos gyventojų priverstiniais darbams į Vokietiją, kiti — ypač bendradarbiavę su okupantais — patys pabėgo iš gintojo krašto.

Atsidūrę emigracijoje, visuomenės veikėjai kūrė įvairias organizacijas, kultūrinės draugijas, leido lietuvių kalba laikraščius, žurnalus ir knygas. Visų šių organizacijų leidiniai, archyvai sudaro lietuvių tautos kultūrinį palikimą. Tų organizacijų veikla visada buvo artimai susijusi su Lietuva, su visos lietuvių tautos kultūrinio gyvenimo.

Šiandien senosios kartos emigrantai jau benagia išėję iš gyvenimo. Jų palikuonys dažniausiai nebemoka tėvų kalbos, nebevertina jų kultūrinio palikimo. Visu atžurumu išlikti lietuvių išėjusių kultūrinio vertybių išsaugojimo problema.

Įvairios organizacijos kaupė savo leidinius, archyvine medžiaga pas privačius asmenis entuziastus, laikė ją nepritaikytose organizacijų saugyklose. Panaudoti šią sukaupią medžiagą praktiškai beveik negalima. Užsienio šalių archyvuose, bibliotekose, moksline bibliotekose labai nerūpi nacionalinėmis kalbomis išiešta literatūra, priima, laiko ją tik vietą užimančiu balastu, kuris, praėjus tam tikram laikui, bus išmestas. Tas pats likimas laukia lietuvių organizacijų dokumentines medžiagas — ji bus sunaikinta.

Kur išiešioti? Telkti visų išėjusių organizacijų archyvine medžiaga, literatūrinį palikimą Lietuvos saugyklose, kurios turi valstybinę globą.

Tarybų Lietuvos ne draugai skleidžia gandas, kad jos archyvine medžiagoje, bibliotekose iš užsienio gautas kultūrinis palikimas nebus saugomas. Tai yra iš pirmo išauzdas pikta vališkas prasimanymas. Lietuvos TSR centriniame valstybiniame archyve, piekanda nebuvo anakinama būžazinės Lietuvos įstaigų ir organizacijų medžiaga. Ji ir dabar ten saugoma, tvarkoma, ja naudojasi nustatyta tvarka mokslo reikalams aukštųjų mokyklų, mokslinių institutų pasiūtų tyrinėtojai. Stambios respublikos bibliotekose yra saugomi visos Lietuvos ir užsienyje išieštos knygos apie Lietuvą, sudaromi tų knygų bibliografiniai aprašai, išleidžiamos visų surastų knygų bibliografijos nuo pat pirmosios lietuviškosios M. Mažvydo knygos pasirodymo 1547 metais.

Žinoma, reakcinės, šmeižiančios Tarybų Lietuvos socialistine santvarka knygos laikomos tik stambiosios krašto bibliotekose. Joms naudojasi mokslo darbuotojai, bet jos nenaiknamos.

Jau nemaža užsienio pabuvojusių ir grįžusių į Lietuvą kūrinių darbuotojų savo archyvine medžiagą ir literatūrinį palikimą patiekė saugoti Tarybų Lietuvos archyvams, mokslo įstaigų bibliotekoms. Pirmieji savo organizacijų kultūrinio išsaugojimo susirūpinimą pažangią lietuvių veikėjų Jungtinės Amerikos Valstijose, „Laisvės“ redaktoriai Antanas Bimba (1894—1982), Rojus Mizara (1895—1967). Jų nurodymu „Laisvės“ kolektyvo veikėjas Povilas Venta (1910—1985) padėjo daug pastangų, kad sueskuotų, atrinktų ir paruoštų išsiuntimui lietuvių literatūros draugui „Laisvės“ dienraščio redakcijos archyvine medžiaga. Jam talkininkavo Jurgis Varešonas, Karolis Benetis, Artūras Petrika, Ieva Mizarienė, Nele Ventienė ir kiti.

Lietuvių literatūros draugijos, „Laisvės“ dienraščio redakcijos archyvo ir bibliotekos medžiaga Vilniuje buvo gauta 1960 m. lapkričio 1 d. ir 1962 m. gegužės 24 d. Abiejose siuntose buvo 2230 knygų ir brošiūrų, 1914—1953 m. „Laisvės“ komplektai, 332 kitų periodinių leidinių komplektai už įvairius metus. Greta knygų ir periodikos komplektų buvo prisiūta 215 bylų archyvinės medžiagos, pradėdant 1887 metais.

Visa prisiūta medžiaga buvo sutvarkyta, aprašyta, palaidi dokumentų lapai sudėti į bylas ir įristi. Gauta medžiaga dabar saugoma Partijos istorijos institute. Ji sudaro atskirą pažangią lietuvių organizacijų ir jų veikėjų archyvinį fondą. Jame 1987 m. sausio 1 d. buvo saugoma 717 bylų, tarp jų 395 bylos JAV pažangių lietuvių organizacijų, Instituto bibliotekoje yra 4074 knygos ir 1089 periodikos komplektai. Dalis prisiūtų periodikos komp-

lektų buvo sudėję, variant lapus lūžo ir nyko. Saugyklų vadovų prašymu Tarybų Lietuvos vyriausybėje skyrė lešų, už kurias restauravimo dirbtuvėse tokių komplektų lapai buvo sutvirtinti. Jie pasidavė priemami tyrimo tyrimams.

Prisiūtų knygų tarpe buvo po kelis egzempliorus leidinių iš JAV Partijos istorijos instituto perdavė Lietuvos TSR Mokslo Akademijos centrinei mokslinei bibliotekai 679 egz., Vilniaus valstybinio universiteto bibliotekai — 583 egz., Lietuvos TSR valstybinei respublikinei bibliotekai — 355 egz., Lietuvos TSR knygų rūmų bibliotekai — 421 egz. knygų.

A. Bimba ir R. Mizara pasekė daugelis kitų pažangiųjų lietuvių veikėjų. Reemigrantas Jonas Kaškaitis (1885—1963) perdavė saugoti savo palikimą — 87 bylas, kuriose sutelkta medžiaga nuo 1901 iki 1964 metų. Tarp šios medžiagos yra lietuvių meno sąjūnų renginių programos, skelbimų, pranešimų, atsisaukimų pavyzdžiai.

Nemaža medžiagos perdavė saugoti Lietuvos organizacijų veikėjai Jonas Gasimas (1893—1974), Vincas Andriulis (1890—1972), Mikas Masys (1892—1973), Margarita Kavaliauskaitė (1897—1974), Stefaniya Masytė ir kiti. Jais pasekė kitų Amerikos šalių pažangiųjų organizacijų veteranai: Margarita Kavaliauskaitė (1897—1974), Stefaniya Masytė ir kiti. Jais pasekė kitų Amerikos šalių pažangiųjų organizacijų veteranai: Margarita Kavaliauskaitė (1897—1974), Stefaniya Masytė ir kiti.

Kelios Amerikos šalyse veikiančios Lietuvos organizacijų veikėjų saugoti Lietuvos organizacijų veikėjas Adomas Kurklietis, Anglijos T. Paulukas, Kanados — Kostas Klikevičius, Tarp perduotos medžiagos yra šių veikėjų laisakai, atsiminimai, periodikoje skelbti straipsniai.

Kelios Amerikos šalyse veikiančios Lietuvos organizacijų veikėjų saugoti Lietuvos organizacijų veikėjas Adomas Kurklietis, Anglijos T. Paulukas, Kanados — Kostas Klikevičius, Tarp perduotos medžiagos yra šių veikėjų laisakai, atsiminimai, periodikoje skelbti straipsniai.

Kelios Amerikos šalyse veikiančios Lietuvos organizacijų veikėjų saugoti Lietuvos organizacijų veikėjas Adomas Kurklietis, Anglijos T. Paulukas, Kanados — Kostas Klikevičius, Tarp perduotos medžiagos yra šių veikėjų laisakai, atsiminimai, periodikoje skelbti straipsniai.

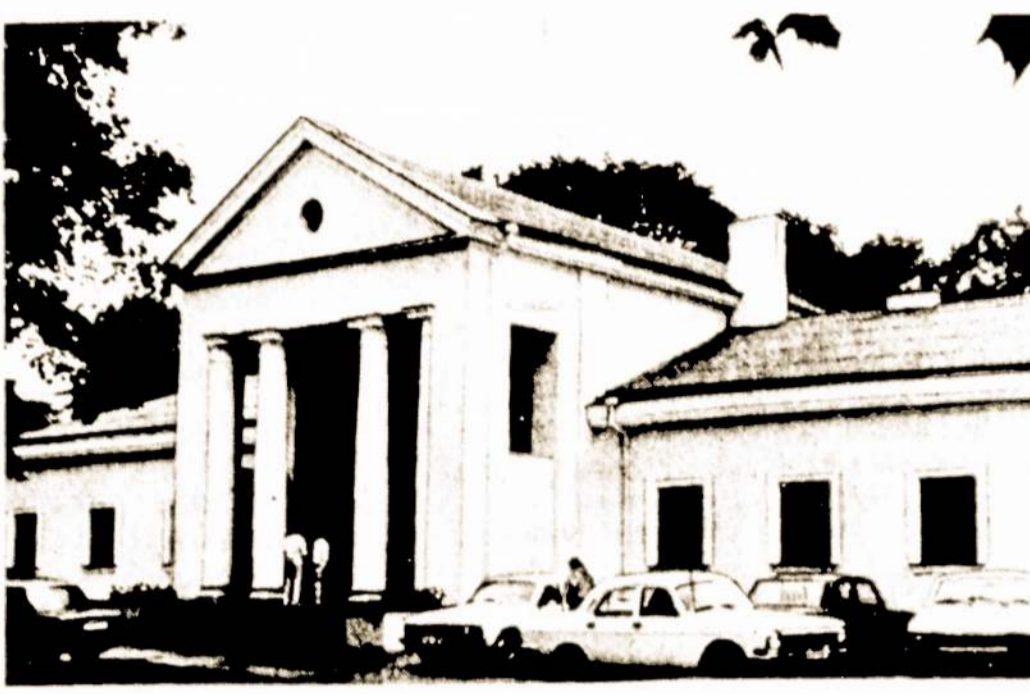
Kelios Amerikos šalyse veikiančios Lietuvos organizacijų veikėjų saugoti Lietuvos organizacijų veikėjas Adomas Kurklietis, Anglijos T. Paulukas, Kanados — Kostas Klikevičius, Tarp perduotos medžiagos yra šių veikėjų laisakai, atsiminimai, periodikoje skelbti straipsniai.

Kelios Amerikos šalyse veikiančios Lietuvos organizacijų veikėjų saugoti Lietuvos organizacijų veikėjas Adomas Kurklietis, Anglijos T. Paulukas, Kanados — Kostas Klikevičius, Tarp perduotos medžiagos yra šių veikėjų laisakai, atsiminimai, periodikoje skelbti straipsniai.

Kelios Amerikos šalyse veikiančios Lietuvos organizacijų veikėjų saugoti Lietuvos organizacijų veikėjas Adomas Kurklietis, Anglijos T. Paulukas, Kanados — Kostas Klikevičius, Tarp perduotos medžiagos yra šių veikėjų laisakai, atsiminimai, periodikoje skelbti straipsniai.

Kelios Amerikos šalyse veikiančios Lietuvos organizacijų veikėjų saugoti Lietuvos organizacijų veikėjas Adomas Kurklietis, Anglijos T. Paulukas, Kanados — Kostas Klikevičius, Tarp perduotos medžiagos yra šių veikėjų laisakai, atsiminimai, periodikoje skelbti straipsniai.

Kompiuterių namai Vilniuje

Kompiuterių namai. Vilniuje duris atvėrė Kompiuterių namai. Čia galės dirbti ir mokyti respublikos moksliniai. Personalinis kompiuteris žadina vaikų smulumą. Jau pirmosiomis dienomis lankytų buvusiose vaikų darželėse patalpose, Konarskio gatvės 35-oje namų, kur įsikūrė lietuvių kompiuterių namai. Lankytų priimami visą darbo dieną — nuo 9 iki 17 valandos. Kompiuterių namų darbuotojai žada padaryti viską, kad vaikai čia įgytų pirmuosius žingsnius kompiuteriuose. Kompiuterių namų darbuotojai žada padaryti viską, kad vaikai čia įgytų pirmuosius žingsnius kompiuteriuose. Kompiuterių namų darbuotojai žada padaryti viską, kad vaikai čia įgytų pirmuosius žingsnius kompiuteriuose.

Pirmoji pažintis su kompiuteriais. Kompiuterių namų darbuotojai žada padaryti viską, kad vaikai čia įgytų pirmuosius žingsnius kompiuteriuose. Kompiuterių namų darbuotojai žada padaryti viską, kad vaikai čia įgytų pirmuosius žingsnius kompiuteriuose. Kompiuterių namų darbuotojai žada padaryti viską, kad vaikai čia įgytų pirmuosius žingsnius kompiuteriuose.

Pirmasis sniegas

Aleksys CHURGINAS

Jaukiai burkuoja balandžiai kieme, giria pirmąjį sniegą, jie nespurs, bet jų akių karoliukai nusirūgę. Jie pavelidžia truputėlį, lesniu val juos kruopom baldom, jie galvoja, kad žemai dangiška manų saują dosnia vėjo paties beria, žiemas atnūniuoja naktingi mažajai serenadai, lyg užsijędys peruką mėgdžioju Mocartą patį.

R. Lamsodžio (vairuote) ir A. Staryčio nuotraukos

(jų pilni vardai ir pavardės), kada jie gyvena (gimimo ir mirimo datos), kas ir kur dokumentus išsaugojo, kada ir kam juos perdavė. Tokia istorinė pažyma perduotina kartu su archyvine medžiaga. Tai papildins archyvinę medžiagos išliekamąją vertę būsimoms kartoms.

Taigi išėjusių organizacijų ir atskirų visuomenės veikėjų kultūrinį palikimą pagal medžiagos profilį telkime Lietuvos saugyklose: Lietuvos TSR centriniame valstybiniame archyve, Respublikinėje valstybinėje bibliotekoje, Knygų rūmų, Mokslo Akademijos, Vilniaus universiteto moksline bibliotekoje, Partijos istorijos institute. Šių įstaigų moksliniai kolektyvai garantuoja perduotos palikimo medžiagos saugumą.

Prof. R. Sarmaitis

Amerikos lietuviai mini Spalį

Niujorko pažangieji lietuviai lapkričio 7 dieną paminėjo Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 70-ąsias metines.

„Ši data, — kalbėjo susirinkusiems „Laisvės“ šalininkams, — yra svarbi mūsų tautai, nes šiandien 70 metų prieš mūsų tautos kovą už laisvą ir demokratišką pasaulį įvyko Didžioji Spalio revoliucijos šūkis. Šiandien, kaip ir prieš 70 metų, mes turime kovoti už laisvą ir demokratišką pasaulį.“

„Nors laikas negalėtinai išretino pažangiųjų lietuvių gretas, jie neuleidžia tam, kad būtų užmirštas mūsų tautos kovos ir žmogaus teisių, Jungtinių Valstijų tautos šalininkams.“

Kelias Amerikos pažangiųjų lietuvių kurtas įkvepė istorinai įvykiams Petrograde. Vieni jų, kaip Ksavera Karosienė, kartu su amerikiečių internacionalistais vyko į TSRS savo rankomis parengtą naują gyvenimą, organizavo įvairių pagalbą Tarybų Rusijai, kovoję už diplomatinių Tarybų valstybės pripažinimą. Kiti — toliau, kaip Antanas Bimba,

sąjūdžio dailis. Jie kūrė su visais Amerikos demokratų Tarybų šalių laimėjimais sveikina teigiamus pasiekimus, perinant TSRS ir JAV santykius, tvirtai pasisako už tolesnį tarptautinio sąjūdžio stiprinimą.

Vakare dalyvavo ir kalbėjo „Laisvės“ redakcinės kolegijos narys Nele Ventienė, susituvė darbininkė Eleonora Jankavičiūtė, „Laisvės“ direktoriaus tarybos pirmininkė Aldona Katinienė, „Laisvės“ choro vadovė Milda Stenčiūnienė, „Laisvės“ direktoriaus tarybos sekretorė Nasta Butkienė, kiti JAV lietuvių organizacijų aktyvistai, tarp jų įstaigų Niujorko atsotai.

Vilnis KAVALIAUSKAS

„TIESOS“ INTERVIU „SUTIKOME NUOŠIRDŽIUS IR DRAUGIŠKUS ŽMONES“

apie viešnagę mūsų respublikoje sako JAV gyvenamųjų namų statybos ir miestų vystymo ministro pavaduotoja Dž. Kuk.

Kaip jau pranešėme, Tarybų Lietuvoje viešėjo JAV komunalinių darbuotojų delegacija, vadovaujama JAV gyvenamųjų namų statybos ir miestų vystymo ministro pavaduotojos Dž. Kuk. JAV delegacijos vadovė atskleidė „Tiesos“ korespondentui klausimus.

— Kokios yra pagrindinės JAV gyvenamųjų namų statybos ir miestų vystymo ministerijos darbo kryptys? Kokias problemas jūs sprendžiate šiuo metu?

— Mes įgyvendiname tris pagrindines programas. Pirmiausia — remiame žmones, kurie stato individualius gyvenamuosius namus. Kaip žinoma, viena didžiausių amerikiečių svajonių turėti nuosavą namą. Tačiau jei įsigyti nėra taip paprasčia, nes patvirtinti kokių nors kainų nuotra 60 tūkst. dolerių. Aš, kaip tik nedaugelis šeimų turi tokias sumas. Antroje — tai pagalbos žmoniems, turintiems mažai pajamų, programa. Į šią kategoriją mes įtraukiamė tuos gyventojus, kurių pajamos 50 proc. mažesnės už vidutinę regiono. Pas mus labai brangi būtų nuoma, tad nemažai žmonių suduria su dideliais sunkumais. Mes tikriname nuomojamus butus, reikalaujame, kad jie atitiktų visas normas stengiamės patikėti, kad nuoma neviršytų 30 proc. žmogaus pajamų, duodame subsidijas. Trečioji programa — tai miestų tvarkymas. Mes subsidijuojame miestų rekonstrukciją, kelių tiesimą, naujas statybas, miestų infrastruktūros vystymą.

— Ekspertų nuomone, didmiesčių gyventojų daugybė tik šio amžiaus pabaigoje. Jūsų šio procesas neustos, gali likti naujų, nenamų problemų. Ką jūs manote apie tai?

— Taip, manau, kad gyventojų miestuose daugės. Svarbiausia, kad lygia greta vystytųsi ir ekonomika. Jeigu taip bus, miestai augs harmoningai.

— Visi atsimenai Amerikos ir kitų šalių apsauda plačiai analizuojama žmonių problema, kaip šalyje. Patetikti faktai ir skaidri, kad Jungtinės Amerikos Valstijos susidūrė su rimta problema. Kaip ją sprendžiate? Šie klausimai, man atrodo, įturi ministerijos kompetencijoje?

— Taip. Ši problema mūsų kompetencijoje. Aš tie-

tas į Lietuvą buvo nesudėtingas. Ypač čia vertas dėmesio sisteminis požiūris į miestų planavimą, vystymą, konstrukciją. Mes turime tokių senų miestų kaip Jūs, nesusiduriame su tokiomis problemomis. Jūs viską darote apgalvotai, kruopščiai ypač rūpinamės atitiktis patalpių apsauga. Kokybiskai, apgalvotai, su didele meile kiekvienai detalčiai restauruojamas senamiestis. Gerai ir efektyviai dirba komunalinės sistemos Vilniuje, Kaune. Gerą spūdi paliko jūsų specialistai. Tai labai kvalifikuoti, ne lengva darbą dirbantys žmonės. Mus labai maloniai nustebino, su kokia meile ir entuziazmu jie pasakojo mums apie savo darbą, apie architektūros paminklų apsaugą. Jei kalbėtume apie restauravimą, mes turime ko iš jūsų pasimokyti. Visur mes sutikome nuoširdžius ir draugiškus žmones.

— O kokie Jūs, kaip turistai, leidžiate?

— Jūs nepatikišite, bet aš sakau tiesą. Aš lankiausi daugybėje šalių ir miestų įvairiose žemynuose. Tačiau Vilnius paliko neįdėdomą įspūdį. Įspūdžiu daug, ir tikriausiai, tik grįžti namo, aš sugebėjau suprasti, kodėl jis toks patrauklus ir puikus. Tačiau manau, kad Jūs turite dar žmonių.

— Milijonai žmonių visame pasaulyje dabar susirūpinę tautos išsaugojimu. Amerika — marga šalis, ir tai, ko išsaugojimo, ir nuostabių miestų, klausimais pas jus galima būtų daug išsakyti. Jūs manote, kad JAV yra visiškai saugūs objektai. Niujorko meras nestabdo šio proceso. Ar jam daug kartų sakiau, kad, pavyzdžiui, Bronkso rajone yra daugybė visai neblogų, tačiau apalėstų namų, kuriuos rekonstruoti būtų žengtas didelis žingsnis į priekį sprendžiant šią problemą.

— Amerikiečiai praktiškai žino — jie taktiškai neleidžia leisti. Kartu su Jumis buvo atvykę ir specialistai, firmos atstovai. Ar naujagimis jums buvo vistais į mūsų respubliką?

— Smulkiu ir šį klausimą galėtų atsakyti tie patys, tačiau kaip valdžios atstovė galu teigti, kad mūsų vizitai

Kalbėjo
Vidas RACHLEVICIUS

Metuos Naujuos

Kai vakaro sutemos žemę liūtiuos,
Mėnulis klajos tarp žvaigždynų,
Ateisio pasveikinti metuos Naujuos
Iš Nemuno krašto platybių.

Paspausdamas ranką ramybės, taikos
Nuosirdžiai aš Jums palinkėsiu: -
Gyvenkit laimingai! Dėl savo tautos
Niekuomet jėgų negailekit.

Ir neskit per žemę po krislį šviesos,
Nuosirdžią meilę minėkit,
Lai piktosios jėgos grumoti nustos;
Dėl laimės žmonijos budėkit!

Kęstutis Balčiūnas

Tyli naktis. Mėnuo padangėj
Zvaigždynų raštą suskaitys;
O čia šilto troboj prie lango
Svajonė didelė skraidys.

Primins įnai dienos jaunystes,
Seniai prazvustus siekius,
Ir norą didelį išvysti
Gražiausius darbus mūs tautos.

Skraidys svajonė po pasaulį
Naujųjų metų naktyje,
Minės sunkių dienų apgaule,
Kuri lydėjo kelyje.

Kęstutis Balčiūnas iš Kvėdarnos

Sniegynų keteras nuglostė
Ant balto žirgo per laukus
Naujieji metai atkeliauja
Nulenkia galvą priešais mus.

Nulenkia galvą - linki grožio
Ir džiaugsmo didelio kely,
Kad sieloje žydėtų rožės,
O meilė degtų mummyse.

Kad būtų žemėje ramybė;
Sirdis negestų ilgesy,
Tegul taika visuomet žydi,
O žemė skęsta žieduose!

Kęstutis Balčiūnas

Iš laiškų

Miela Nellie -
Labai visos apsidžiaugėm gavusios "Laisvę". Būtų gerai, kad dar galėtume kiek laiko laikraštį išlaikyti. Mums labai malonus įvykis pamatyti dar gražiai "Laisvei" gyvuojančią.

Žinau, kad daug dirbi, ir mes apgaliaujam, bet žinok kiek žmonės labai, labai įvertina mūsų veiklą JAV. Be mūsų spaudos būtų labai liūdna.

Mes ypatingai įvertinam Jusų darbuotę. Draugiškai, Ksavera Karosienė

ENDWELL, N. Y.

Gerbiamoji "Laisvės" Administracija:
\$40 vertės siunčiu čeki. Prašau atnaujinti man prenumeratą, o kas liks - bus "Laisvei" parama.
Linksmu Naujųjų Metų visiems "Laisvės" darbuotojams.
Geros sveikatos ir taikos ir Tautų draugystės visam pasauliui.
K. THOMAS

Naujametiniai sveikinimai iš Lietuvos

UŽ TAIKIĄ ATEITĮ

Noriu, kad mano naujametinio sveikinimo ir linkėjimų žodžiai pasiektų visus tautiečius, su kuriais daug metų sieja ne tik gera pažintis, bet ir nuosirdi bičiulyste. Nuosirdžiai trokšiu, kad 1988-ieji Jums ir Jūsų artimiesiems būtų geri, šviesūs metai. Kad ištikima būtų sveikata. Kad visų mūsų namų būtų taikus dangus.

Kai šie žodžiai pasiekė Jus, gal pasaulis jau galės lengviau atsikvėpti: žengiamas pirmas žingsnis į branduolinės mirties likvidavimą. Tegū pirmas - bet ne paskutinis! Vadinasi, milijonų žmonių atkakli kova už taiką, prieš karą gresmę yra ne veltui, ji jau atneša laukiamą vaisių. Galgi tikrai įsikūns didžioji žmonijos svajonė - pasaulis į XXI amžių galės įžengti be slėgiantios branduolinės ginklo naštos, be susinakinimo pavojaus. Siekime šito.

Vacys Reimeris
Poetas, Lietuvos taikos gynimo komiteto pirmininkas

GERBIAMAS BARANIKAI, LAIKRAŠCIO LEIDĖJAI IR SKAITYTOJAI,

Sveikinu Jus su artėjantiais Naujaisiais metais, linkiu Jums sveikatos ir ištvėrmės leidžiant pažangų "Laisvės" laikraštį, kuris ir Lietuvoje, užprenumeruotas giminių ir pažįstamų, mėgstamas ir skaitomas, jį leidžiant iš rankų j rankas.

Ta proga negaliu susilaikyti nepacitavęs vieno žurnalisto, rašančio užsienio tematika, atsiliepimo apie "Laisvę". "Pažangios užsienio spaudos egzistavimas iki šiol yra stebinantis, unikalus ir todėl didžiausią pagarbą jos leidėjams keliantis reiškinys... Žinodami, jog šią spaudą leidžia tautiečiai, kurių proletarinės veiklos pradžia siekia prieškarinius laikus, jog mūsų pažangių bičiulių gretos pastaraisiais dešimtmečiais labai praretėjo, neteko daugumos savo vadovų, toks ilgas laikraštų amžius yra mūsų kultūros istorijoje tiesiog stebuklas... Todėl kiekvieno naujo numerio pasirodymas yra įvykis..."

J. Subačius

Gerbiamoji "Laisvės" redakcija
Naujųjų 1988-ųjų metų proga sveikinu visus "Laisvės" darbuotojus, skaitytojus, draugus, gimines ir pažįstamus Amerikoje, Kanadoje ir Tarybų Lietuvoje.
Linkiu visiems geros sveikatos, laimės, sėkmės ir visame pasaulyje taikos.

Labai ačiū už pavėlavimą atsakyti ir atnaujinti prenumeratą.

Maria Gillam
Melbourne, Australija

Gerbiami Bičiuliai,
Baigėsi dar vieni metai. Visi džiaugiamės, kad jie buvo taikūs, kad pasiekėme visi kokių tai asmeninių laimėjimų, kad nuveikėme ką nors ne tik savo, bet ir kitų labui.

Man pereinantis metais buvo išmintini kai kurie įvykiai. Tai naujos vaistinės atidarymas (čia vadovauju vaistinei jau dvidešimt šeši metai) vasario 13 dieną.
Antras idomus įvykis, tai dalyvavimas pirmoje respublikinėje eklibristų konferencijoje Pakruojuje. Čia paminėti keturi šimtų metų Pakruojo įkūrimui pastatytas vieningas pasaulyje (taip, taip, ir pirmasis pasaulyje, nes niekur tam tikslui nėra pastatyto) paminklas eklibristų populiarinimui daug dirba J. Nekrašas, teisininkas.

Trečias idomus įvykis buvo spalio 1-2 dienų dalyvavimas delegatų ketvirtame Lietuvos formacininkų suvažiavime Kaune, kur tarp 117 pranešimų teko skaityti pranešimą apie Kvėdarnos vaistinės istoriją. Manau, kiekvienas gyvenime turėjo savų svarbių įvykių.

Na, o mūsų krašto gyvenime vyksta dideli dvasiniai persilaužimai. Jau pilnai gerbiame ir mylime savo rašytojus V. Kudirką, Maironį... Puikiai rašo J. Avyžius, Granauškas, Petkevičius ir kt. Idomus tapo laikraštis, Gimtas kraštas". Žodžiu, gyvenimas idomėja.

Ir pasaulyje vyksta permainos. Susitinka didžiųjų ir mažųjų valstybių vadovai išspėti taikos, bendradarbiavimo klausimus. Tai gerai, Manau, kad visa tai taikos labui, priešpados mažinimui, laisvei, laimei.

Manau, kad ir Jūsų gyvenime bei darbe buvo 1987 metais svarbesnių įvykių.
Stai ir Naujieji, 1988 metai. Norėčiau, kad jie būtų taikūs, laimingi, sveiki, gražūs, derlingi.

O Jums, Bičiuliai, linkiu gerų Naujųjų metų, didelių išėjimų, svarbių atradimų varant lietuvišką vėgą tolimoje padangėje! Bukit sveiki ir laimingi! Linksmų Naujųjų metų Jums linki

Kęstutis Balčiūnas
iš Kvėdarnos

buvau susižeidusi ranką ir reikėjo keletą savaitių laikyti gipse ir gipsu (plaster) tik vakar nuėmė.

Laikraštis ateina labai nereguliariai. Iš viso 1987 metais pabaigoj lapkričio (November) gavau. No. 10 - rugsėjo (Sept.) 25 d. O prieš Naujuosius Metus gavau Liepos 31 No. 8. Kiti numeriai kai kur paklydo.

Su pagarba,
Maria Gillam
Melbourne, Australija

TELEFONU „TIESAI“ IŠ JAV SOSTINĖS

Vieni už taikos stiprinimą, kiti - už draugystės tiltų ardymą

Pirmasis žingsnis žengtas. Šiuos žodžius kartoję ne tik dalyvavusieji ceremonijoje, kurios metu TSKP CK Generalinis Sekretorius M. Gorbačiovas ir JAV prezidentas R. Reiganas pasirašė sutartį dėl vidutinio ir mažesnio munito raketų likvidavimo. Apie tai dabar kalba ne tik Vašingtonas, bet ir visas pasaulis. Pirmą kartą pasaulio istorijoje žengtas reus žingsnis branduolinio nusiginklavimo keliu.

Daugelis čia esančių politinių veikėjų žurnalistų pripažįsta, kad būtina žengti toliau - pasaulis turi atsakyti ir niekam nereikalingų strateginių branduolinių raketų.

"Merito" viešbutyje, kur išsikūrė tarptautinis spaudos centras, irgi vyksta rimtas darbas. Iš čia informacija apie šį istorinį įvykį pasklinda po visus žemynus. Idomus faktas - čia pat, tarptautiniame spaudos centre, amerikiečiai atidarė kavinę "Glasnost", kur galima su kolegomis aptarti paskutines naujienas.

Spaudos centre gali gauti idomios ir vertingos informacijos. Šuolnai net tokias detales, kad plunksnakočius, kuriais pasirašė valstybių vadovai, pagamino garsi Amerikos "Parker" firma. Bet, žinoma, ne tai svarbiausia. Visi pabrėžia, kad tai pirmoji sutartis, kuri ne riboja, o likviduoja ištisą raketų klasę.

Bene pirmą kartą per Amerikos radiją skamba tarptautinė muzika, šiomis dienomis demonstruojamas filmas "Atgaila".
Kalbėjau su kai kuriais JAV kultūros veikėjais. Su

žinojau, kad šio susitikimo proga susitarta, jog kai kuriuos Leningrado "Ermitaže" esančius vertingiausias meno kūrinius demonstruos Čikagoje. Politinis atsilimas teikia naujų vilčių. Glaudesnių ryšių tikisi ir sportininkai. Profesionalų lygos nacionalines krepšinio asociacijos komisaras Deividas Stienas pareiškė, kad amerikiečiai tikisi praplėsti sporto ryšius, vėl pamatyti stipriausius tarybinius krepšinininkus.

O štai prie Baltųjų rūmų mačiau tris vaikinukus, kurie laisvę plakatus su užrašu: "Koks aukščiausio lygio susitikimas be beisbolo?" Jie paaiškino, kad mūsų šalyje beisbolo nežaidžia, o kai aš pasakiau, jog ši sporto šaka jau pradeta kultivuoti, Vašingtono vidurinės mokyklos mokiniai atsakė: santykiškai tikrai gerėja.

Ivyko ir piktų demonstracijų. Praėjus kelioms valandoms po sutarties pasirašymo, surengta gana triukšminga Pabaltijo nacionalistų demonstracija, kurios metu kalbėjo kongresmenas Stenis Hojeris.

Aš priėjau prie kongresmeno ir paklausiau, ar jis kada nors buvo Latvijoje, Lietuvoje, Estijoje?
- Ne, aš ten nesu buvęs, - atsakė kongresmenas, - bet apie jas esu daug girdėjęs.

Po to, važiudamas mašina, kalbėjau su įžymiaja latvių aktore Vija Artmane. Ji pasakė:
- Šie žmonės neturi realybės jausmų.

Daug kalbama apie En Bi Si televizijos kompanijos atliktą visuomenės nuomonės apklausą. Aukščiausio lygio susitikimo išvakarėse 53 procentai amerikiečių, 68 procentai anglų, 59 procentai Vakarų Vokietijos gyventojų apie TSRS vadovą buvo susidarę teigiama nuomone. Skaiciai iškalbingi.
Vilius KAVALIAUSKAS

SVEIKINIMAI

Gerbiami laisviečiai,

Primkite nuosirdžius sveikinimus ir geriausius linkėjimus Naujųjų Metų proga.
Su pagarba

P. Petrauskas
Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos prezidentas

"LAISVĖS" ir "VILNIES" KOLEKTYVAMS

Didžiojo Spalio idėjų šviesa pasiekė ir Jungtinių Amerikos Valstijų darbo žmones. Idejas apie teisingesnę visuomeninę santvarką, apie taiką pasaulyje, apie rasinę lygybę Amerikoje skleidė Antanas Bimba, Rojus Mizara, Vincas Andrusis, Leonas Prasieka.

Iš Tarybų Lietuvos sostinės Vilniaus siunčiu "Laisvės" ir "Vilnies" žmonėms linkėjimus tęsti savo pirmąją darbą ir naujaisiais 1988 metais.

Visiems stiprios sveikatos ir geros kloties gyvenime.
Prof. Romas Sarmaitis

MIELIEMS BIČIULIAMS

Siūsdamas tradicinius naujametinius sveikinimus savo mieliems bičiuliams - pažangiems tautiečiams Amerikoje, noriu pabrėžti savo patį didžiausią troškimą ir perduoti patį nuosirdžiausią linkėjimą; tegul ir 1988 metais mūsų laiko vis nauji ir nauji "Vilnies" bei "Laisvės" numeriai. Kaip besikeičių mūsų visų gyvenimas, kokias pataisas jame bedarytų tautų, sąjūdžių ir atskirų žmonių likimai, visomet pasilieka graži teisybė: Lietuvos patriotojų gili meilė savo pažangiems tautiečiams, tvirta ištikimybė jų darbų ir idėjų atminimui, bendri humaniškieji lietuvių ten ir čia interesai. Kiekvieno naujo "Vilnies" ir "Laisvės" numerio pasirodymas dabartinėmis Amerikos lietuvių gyvenimo sąlygomis yra didžios pagarbos vertas įvykis, tad kuo daugiau bus turų įvykių, tuo malonesni liks 1988-ieji metai.
Vytautas Kazakevičius

Palangos Nauja Vila. Šiomis dienomis Palangoje atvėrė duris Sialuti televizorių gamyklos naujė. Joje visi patogumai. Darbininkai ir inžinieriai galės išstisus metus naudotis kurorte veikiančiais jūros vandens baseiniais ir kitomis gydyklomis.

LAIŠKAS „TIESAI“ IŠ NIJORKO

Inžinierius Antanas Rumša ieško teisybės

Kodėl JAV kongresas negina Amerikos gyventojų, turinčių buržuazines Lietuvos pasą. Jis jau 35 metus persekiojamas už politinius įsitikinimus.

Per radiją grojo Vivaldi. Niekada neįtikčiau savęs melomanu, tačiau tokia muzika geriausiai tinka, kai važiuoji nelabai pažįstamo miesto gatvėmis - neapkurta, neatitrukia dėmesio. Nors vakarinė Čikaga - bent jau šis pakraštys - mažai kuo skiriasi nuo niujorkinio Kvinzo ar Bruklino. Įsaku į Vesterino bulvarą. Čia fleita garsiai kalbyje užspringsta, ir aš iš apkurta triukšmas. Kitoje sankryžoje viskas kartojasi. Kiekvieną kartą, kai įsaku į kitą gatvę, vyriškis paskui vežiuojančioje mašinoje pakelia prie lūpų mikrofoną. Signalas toks stiprus, kad nulyta net muzika. Greta sėdėjęs žinomas Čikagoje teisininkas, atsigręžęs į mano "eskortą", mįslingai tarė: "Duok die, gal tai padeda mažinti nedarbą."

Žmogus, pas kurį važiuavau, daugiau kaip dejuos metus - 840 dienų. Jis nėra vaikata ir nėra pernelyg išrankus. Šis žmogus talentingas, kupinas kūrybinių jėgų inžinierius.
Mes niekada nebuvoome pažįstami, ir šeiminiškai tenka vėl liesti savas žaizdas, pasakojant gyvenimo istoriją. Nepavydėtina jo dalia, iš perdetal ramos veido matyti, kad jis jaudinasi. Pagaliau neišlaiko: atsiprašo sve-

šios kartos atstovas. Ilnojaus universitete jis mokėsi kartu su Algirdu Avižiumi ir Arvydu Klione. Pirmasis žinomas tarp didžiausių Amerikos mokslininkų kaip "save patalinčio" kompiuterio išradėjas, antras tyrė Marso Veneros atmosferą, vadovavo eksperimentams su amerikiečių kosminiais laivais. Ir mano naujasis pažįstamas ne iš kelmo spirtas - turi užregistruotą patentą, išradimą. Beveik kiekvienoje kompanijoje, kur jis dirbo, inžinierių gyre, kėlė į aukštesnes pareigas, o po to... rodė duris.

Antanas Rumša į Jungtines Valstijas įvažiavo su buržuazines Lietuvos pasu. Nuo jo ir prasidėjo visi inžinieriaus mechaniko vargai.

Amerikos valstybės departamentas ligi šiol skeibšiai pripažįstas pasus su raiteliu ant žalio viršelio. O greitai žaliu viršeliu. O greitai žaliu viršeliu.

Per kelis aršines patirtis su Amerikos lietuviams metus jau spējau susidaryti išsivijęs inteligento tipą: sunkūs metai "perkeltųjų asmenų" stovyklose Vokietijoje, persikėlimas su tėvais už Atlanto, techniniai mokslai Amerikos universitetuose. Ant Europos griuvusių išaugusi pabėgėlių karta tarsi nenorėjo nieko kito, kaip tik statyti - ligi šiol Amerikos lietuvių garsėja plieno kar-kaso išradėjas, o garsioji Kalifornijos firma "Bektel" mūsų tautiečius siunčia net į Saudo Arabijos statybas.

Antanas Rumša - kaip tik

mentus, tačiau bilietus pirkę už Atlanto.
Atrykęs į Jungtines Valstijas, A. Rumša užsiregistravo užsienio: Amerikos pilietybės ir su ja susijusių lengvatų nekadą neprasė. Todėl kai 1952 metais gavo saukimą stoti Amerikos karinėj tarnyboje, atitinkamai valdžios įstaigai savo imigrant statusą priminė. Kartu pasakė, kad tarnyba ir priešai užsienio valstybei - t. y. Jungtinėms Valstijoms - anuluotų savo įsipareigojimus guntam kraštu. Be to, ir stojamas kariuomenen nebuvo vien tik formalumas - vyko Korejos karas, iš kur daug vyrų negrįžo, kur kulka neskyrė grynakraujų amerikiečių nuo mobilizuoto imigrantų.

Taigi į visai svetimą jam karą Antanas Rumša neįėjo. Valdžiai pateikė įvažiuojant gautą dokumentą, atleidžiantį nuo karinės tarnybos (beje, šis atleidimas formaliai tebegalioja iki šios dienos). Nepaisant to, tada dar nesėnė imigrantą pakvietė į teismą. Būta truko penkis dienas. Kaltinimas - atsakydamas tarnauti JAV ginkluotėsse tarnavęs. Nusprendė - treji metai kalėjimo.

Bylų - civilinės Nr. 52C1191 ir kriminalinės Nr. 52CR501 - medžiaga guli prieš mane. Keli stori, dailiai įrūti tomal. Daugiau kaip du tūkstantai puslapių. Nusprendė - šandien inžinierius tas dienas prisimena kaip kosmarą.

22 metų Ilnojaus universiteto studentui tik po trijų svarstymo dienų pasakė, kad jam iškelta kriminalinė byla. Negana to - teisėjas įspėjo, kad, jeigu kaltinamasis (Rumša) neatsakys arba neįtiksliai atsakys į klausimus, jis gaus bėgti nuteistas 25 metams kalėjimo.

Jau vėliau - visai neseiniai - remdamasis vadinamoju "informacijos laisvės įstatymu", Antanas Rumša išreikalavo savo bylos medžiagą. Kvalifikuoti advokatai, o pagaliau ir net kai kurių valdžios įstaigų nustatė, kad kaltinimams buvo naudotami akivaizdžiai suklastoti dokumentai. Jau 1954 metais apeliacinis teismas oficialiai pripažino, kad byla "Jungtinės Amerikos Valstijos prieš Antaną Jūrą Rumšą" buvo politinė ir kriminalinis teismas buvo nekompetentingas ją spręsti. Bet, nepaisant to, nei teistumas, nei kriminalinio teismo sprendimas nebuvo panaikinti iki šios dienos.

O kokią poziciją užėmė vadinamoji "Lietuvos diplomatinė tarnyba"? Juk jaunas inžinierius atsakė stoti į Amerikos karinę tarnybą, tvirtindamas esąs užsienio valstybės - t. y. Lietuvos - pilietis. Kaip gyne Antaną Rumšą, "ponas ambasadorius" P. Zedeikis ar J. Kajeckas, išsivaistę milijonines sumas savo (o ne Lietuvos) reprezentacijai? Tuo metu - šalitojo karo metais - jie nesunkiai tą galėjo padaryti,

VILNAS GIUNSKAS
Autogramas autor

M. GORBAČIOVO POKALBIS SU AMERIKOS MOKYTOJAIŠ

Liepos—rugpjūčio mėnesį Tarybų Sąjungoje lankėsi 25 žmonių, rusų kalbos dėstytojų, grupė iš JAV. Jie šešias savaites tobulinosi Leningrade. Buvo organizuoti susitikimai su miesto gyventojais, mokslininkais, plati kultūrinė programa. Pasikeitimas rusų kalbos dėstytojais iš JAV ir anglų kalbos dėstytojais iš TSRS vykdomas pagal 1986—1988 metų kultūrinių ryšių susitarimą ir bendradarbiavimo ir mainų programą. Šie dokumentai buvo pasirašyti 1985 metais Zenevoje, kai ten vyko M. Gorbačiovo ir R. Reigano susitikimas.

Amerikiečių—rusų kalbos dėstytojų — prašymu su jais, kaip žinome, susitiko TSKP CK Generalinis Sekretorius M. Gorbačiovas. Grupės vadovas, Oklahomos valstijos universiteto profesorius Džonas Šilingeris padėjo M. Gorbačioviui už sutikimą susitikti su jais. Atsakydamas j tai, M. Gorbačiovas pareiškė, kad jis nežino nei vieno atvejo, kai Amerikos ir Tarybų Sąjungos žmonės bendrautų, o paskui galėtumėte dėl įvykių pokalbių. Tegul daugiau susitikinėja tarybiniai žmonės ir amerikiečiai, tegul visi jie susidaro nuomonę vienas apie kitą, pareiškė M. Gorbačiovas.

Paklaustas, ar pakito po šio apsilankymo požiūris į Tarybų Sąjungą, vienas iš grupės dalyvių, kuris jau anksčiau buvo lankęs Tarybų Sąjungoje, pareiškė, kad pakito. Anksčiau jis jausdavo, kad su juo bijojasi šnekti. O dabar kalbama atvirai ir laisvai. Ir visi nori pasakyti savo nuomonę. Ir jau tai, pasakė jis, didelė pažanga.

Pokalbio metu M. Gorbačiovas pareiškė kai kurias mintis apie Tarybų Sąjungos—Amerikos santykius. Jis pasakė: „Mes daug mąstome apie tai, ką reikia padaryti, kad mūsų santykiai vis dėlto gerėtų... Juk mes mūsų santykiuose, pavyzdžiui, ne tik kad nepažengėme į priekį nuo aštuntojo

dešimtmečio vidurio. Daug kas net sugriauta iš to, kas tada buvo sukurta, padaryta. Į priekį nežengėme, priešingai. Mes sakome, kad amerikiečiai kalti. Amerikos atstovai sako, kad Tarybų Sąjunga kalti. Tikriausiai išsiaiškinti priežastis to, kas įvyko, reikia, nes reikia mokytis iš praeities istorijos. Taip pat ir iš mūsų santykių praeities. Ir vis dėlto dabar daugiau reikia galvoti apie tai, kaip mes turime gyventi ateityje kartu šiame pasaulyje, kaip turime bendradarbiauti.“

Kalbėdamas apie dabartinę Tarybų Sąjungos—Amerikos santykių būklę, M. Gorbačiovas pareiškė: „Tarp mūsų su prezidentu, aš manau, nepaisant visų sunkumų, vyksta rimtas dialogas. Kartais mes nepatenkinti vienas kitu, ir net viešai apie tai kalbame, ir aiškiai kalbame. Bet mes tęsime savo pastangas, leškosime bendradarbiavimo, rezultatų derybų su kiekvienu prezidentu, su kiekviena administracija, kurią išrenka amerikiečių tauta... Ir Amerikos atstovai turi taip pat elgtis. Manau, tai suprantama. Jūs gyvenkite Amerikoje kaip norite, mes gyvenime Tarybų Sąjungoje kaip mes norime... Nieko neišeis, jeigu kas nors imsis kitų tautų mokytojo vaidmens. Štai čia, atleiskite, kitos tautos, kitos valstybės atžvilgiu mokytojo vaidmo niekaip netinka.“

Palietęs jaunosios kartos auklėjimo problemas, M. Gorbačiovas pasakė: „Kai dėl mūsų, tai pas mus, Tarybų Sąjungoje, nepropaguojama neapykanta amerikiečiams, nepagarba Amerikai. Pas mus to jūs neradite nei politikoje, nei dėstyimo procese, niekur. Mes kritikuojame politiką, su kuria nesutinkame. Bet tai kitas dalykas. Tai visiškai nereikia, kad mes negerbiame amerikiečių tautos.“

Pokalbio metu buvo paliesti kai kurie kiti TSRS vidaus ir užsienio politikos aspektai.

A. Algirdaitis

NAUJŪJŲ METŲ PASAKOS

G. Antanaitis nuotrauka

Atkelta iš 6 pusl. atskirtas nuo visuomeninio pasaulio, prieš mane panaudotos ir naudojamos ekonominės sankcijos, nedarbas, taip pat pritaikomas psichologinis terorizmas. Beveik esu numazintas iki vergo statuso, mano neleidžiant nei normaliai gyventi JAV, nei iš jų išvykti į kitą kraštą normaliam ir laisvam apgyvenimui. Šiuo metu esu laikomas be darbo jau daugiau kaip 26 mėnesiai (laikas rašytas lapkričio 16 dieną—V.K.) ir mano egzistencija šiame krašte yra palaikoma tik iš mano senos motinos mažos pensijos ir jos mažų sutaupų...“

Persekiojimo mechanizmas buvo keistas ir kartu paprastas. Įsidarbino inžinierius firmoje „Dženeral elektrik“. Kompanija gamina buitinę techniką, jokių didelių su nacionaliniu saugumu susijusių paslapų neturi. Specialistas Antanas Rumša, matyt, nėra iš prastų — po kurio laiko inžinieriai norėta pasiūlyti aukštesnes pareigas. Kaip dera tokiais atvejais, firma pasidomi kandidato asmenybe smulkiau. Atrodė, kad užklausias ir valdžios įstaigos. Čia ir išplaukė 1952 metų byla ir teistumas. Į sukštą vietą jau nepakvėrė, bet ir senoje nepalikto. Šioje situacijoje pasiekė paslaptį — parodė j duris.

Taip pat su inžinieriumi buvo pasielgta iš „Harvest internešni“, „Nešni video korporėin“ kompanijose. Firmos paprastai priima išsūnū, išsūnū iš manė, kaip iš inžinieriaus, viską

kas galima, po to atleidžia. Tai aš per daug išmanau, nesunku susiręsti ir išmėti. Rumšos savo namo neturi, gyvena antrame aukšte pas šeimininkus lenkus, kur kadaise įsikūrė pokario metais atvykę tėvai. Kaip nusipirkti namą, kai kelis mėnesius dirbi, o metus iškai naujos vietos, kai advokatai — o be jų tokiose istorijose neišsiversi — kiekvieną savo konsultaciją valandą vertina šimtais. Bet ir šiame kukliame bute su padėvėtais baldais dvelkia šiluma, žmogiskumu. Kampe stovi pianinas, ant sienų — paveikslai. „Tai vaikų darbai, — aiškina šeimininkė.“

Kartu su šeimininkais pasidžiaugiu, kad abiem Rumšų sūnums sekasi. Kad jie turi talentą — ne vien mano nuomonė. Tėvai rodo man sūnaus, architekto, darbą — originalaus vasarnamio nuotrauką. Už projekto jaunasis Rumša gavo valstybės premiją. Vaikai gyvena atskirai, gal ir geriau, kad jie nemato tėvų skausmo. Tai gal padės jiems išlikti optimistais.

Optimistu lieka ir Antanas Rumša. Jis vėl kreipėsi į apeliacinį teismą — sprendimo byloje, kur jis reikalauja 26 mėnesių ir mano egzistencija šiame krašte yra palaikoma tik iš mano senos motinos mažos pensijos ir jos mažų sutaupų.

Praėjusio mėnesio televizijos diskusijoje tarp S.S.S.R ir J.A.V. kaip tik buvo iškeltas McCarrren-Walter ir buvau nuteistas, kaip ir šnekti, gerai įsitaisę,

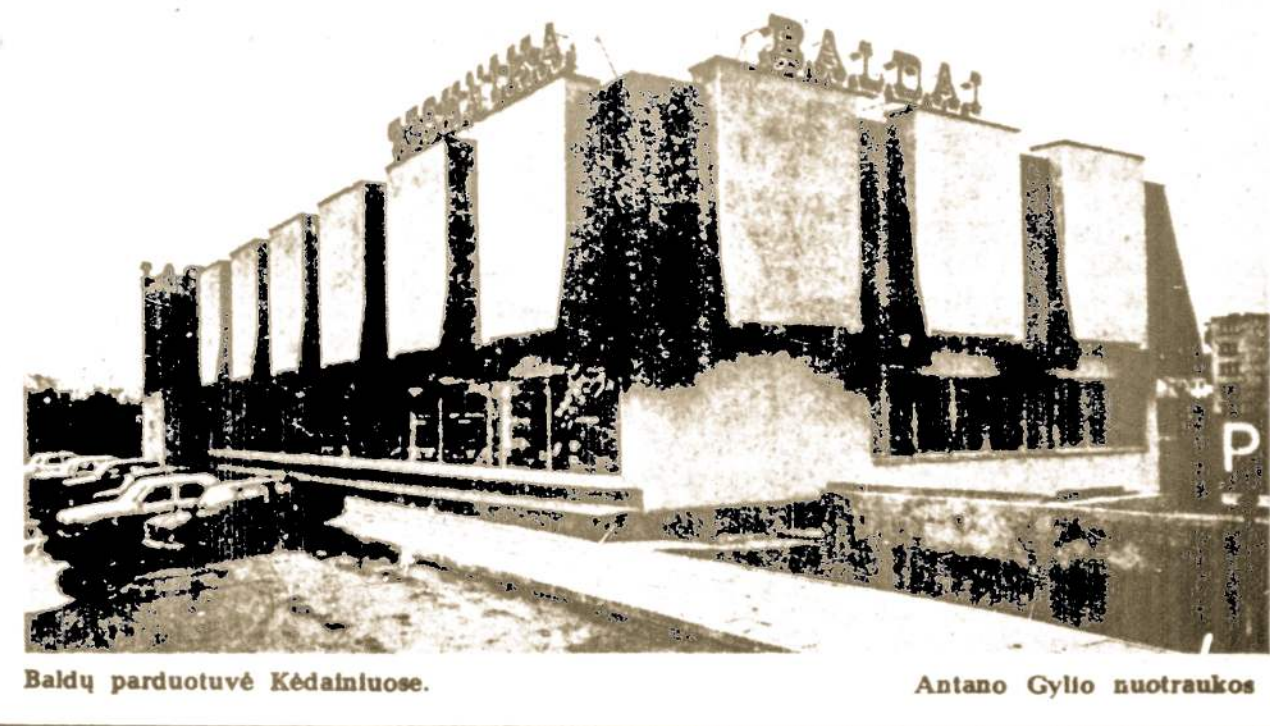
Lietuvės Miestelis 1988 m. 2080

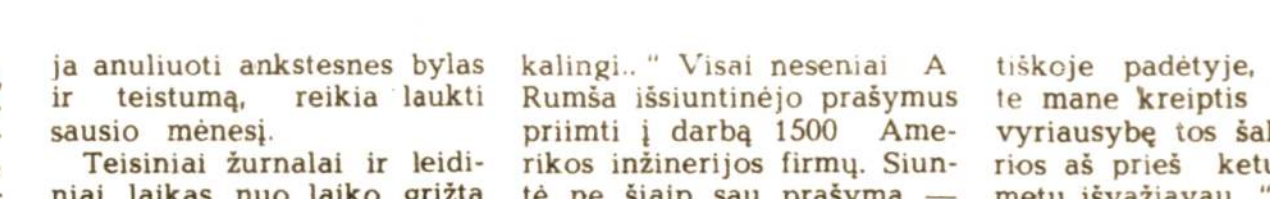
Kauno universalinė parduotuvė „Merkurijus“.

Vilnius. Seikins monolitas.

Baltų parduotuvė Kėdaičiuose.

Antano Gylo nuotraukas

ja anuluoti ankstesnes bylas ir teistumą, reikia laukti sausio mėnesį. Teisiniai žurnalai ir leidiniai laikus nuo laiko grįžta prie Rumšos bylos. Džordžiano universiteto teisinis žurnalas „Džordžiano džornel“ jo bylos pagrindą nagrinėjo Amerikos įstatymų pritaikymo užsieniečiams problema, apie Čikagos inžinieriaus persekiojimą rašė prancūzų dienraštis „Le mond“, Sveicarijos spauda.

„Visai neseniai per Eibi Si telekanalą aš stebėjau tiesiogines diskusijas tarp Kremliaus ir Kaptolijaus. Jų metu Amerikos kongresmenai daug kalbėjo apie žmogaus teises Tarybų Sąjungoje, bet nieko iš esmės negalėjo pasakyti, kai buvo primintas JAV veikiantis Makareno-Volterio įstatymas. O juk pagal šį įstatymą aš buvau nuteistas ir ligi šiol persekiojamas“, — kalba Antanas Rumša.

Dabar inžinieriai svarbiausia problema — susirasti darbą. Rodos, viskas taip paprasta: išėik į gatvę ir paiešk j vartus, prie kurių iškabintas skelbimas: „Rei-

kiungi.“ Visai neseniai A Rumša išsuntinėjo prašymus priimti j darbą 1500 Amerikos inžinierijos firmų. Siuntė ne šiaip sau prašymą — savo sugebėjimų, patirties ir išradimų aprašymą. Visos firmos buvo vieningos — ne vieno teigiama atsakymo. Keistai organizuota kampanija — pjudyti specialiai. O dar kalbama, kad privatus biznis su politika neturi nieko bendro. Antanas Rumša man rodo sąrašą asmenų, j kuriuos jis kreipėsi, prašydamas atstatyti jo gerą vardą, profesinį karjerą. Tai kongreso atstovų rūmų ir senato nariai (teisingumo varden reikia pažymėti, kad senatorius Edvardas Kenedis užklausinejo atitinkamas įstaigas apie bylos esmę); JAV aukščiausias teismas, teisingumo ministras, federalinis tyrimų buras, JAV žmogaus teisių komisija, dešimties juridinę mokytųjų, žymūs teisininkai.

Neištvėręs parašė ir Jungtinių Valstijų prezidentui, — „Gerbiamas Prezidente, — rašė lietuvių inžinierius j Baltuosius rūmus, — palikdamas mane tokioje bevilingio.“

Su pagarba, Antanas G. Rumša

Atsiėjo mėnesio televizijos diskusijoje tarp S.S.S.R ir J.A.V. kaip tik buvo iškeltas McCarrren-Walter ir buvau nuteistas, kaip ir šnekti, gerai įsitaisę,

Atsiėjo mėnesio televizijos diskusijoje tarp S.S.S.R ir J.A.V. kaip tik buvo iškeltas McCarrren-Walter ir buvau nuteistas, kaip ir šnekti, gerai įsitaisę,

Atsiėjo mėnesio televizijos diskusijoje tarp S.S.S.R ir J.A.V. kaip tik buvo iškeltas McCarrren-Walter ir buvau nuteistas, kaip ir šnekti, gerai įsitaisę,

70 LKP ĮKŪRIMO IR TARYBŲ VALDŽIOS PASKELBIMO LIETUVOJE SUKAKČIAI

LAIMINGŲ NAUJŪJŲ 1988 METŲ! Tebūnie taika ir santarvė pasaulyje ir tarp mūsų TAUTŲ DRAUGYSTĖ IR BENDRADARBIAVIMAS

Paskutinės metų dienos visada kupinos tik joms būdingo turmulo. Skaičiuojame, ką padarėme per praėjusius metus. Žiūrime, kaip pasisekė įgyvendinti tai, ką buvome užsąžadėję. Aikštinamės, kodėl vienur ar kitur ne viskas pavyko taip, kaip iš anksto tikėjėmės. Rašome naujametinius sveikinimus bičiuliams, draugams, pažįstamiems ir patys irgi kasdien iš pašto dėžutės išsimeisime vis naujus pliusus laisvų su atvirktais, perduodančiais nuostabiusius linkėjimus. Galvojame, kaip sutiksime Naujuosius metus. Miltimis nuklystame į artimiausią ateitį ir laukiančius darbus...

Be šių priešpaskutinę metų dieną, miestų aikštėse ir skveruose žaibusuojančių girliandomis išpuoštų eglių žviesomis, kurime progą ir suskaupti, peršveiginti ne tik pastarąsias savaites, mėnesius ar metus. Gruodžio 30-oji — Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos įkūrimo diena. Šiandien pažymime TSRS įkūrimo šiasdešimt penktąsias metines.

Kiekvienas jubiliejus, kiekviena sukaktis visada žymi ir laiką, ir per jį nueitą kelią. Tarybų Sąjungos įkūrimo dieną prisimename ir didįjį neseniai įvestą mūsų šalies jubiliejų — Spalio revoliucijos dešimtmetį. Tai buvo revoliucija, pradėjusi naują žmonijos istorijos epochą. Didysis Spalis tapo tvirtu pagrindu kurti naują galingą valstybę, kuri pervertavo gyvenimą ir žmogaus dvasinį pasaulį.

Nelengvi išmėginimai teko jauni Tarybų valdžiai. Kaip rašė V. Leninas, „nuvertus carus, dvarininkus ir kapitalistus, pirmą kartą tik išvaloma dirva socializmui ir tarybų sukurti“. Iškovojus pergalę Plietiniame kare ir atėmusi imperialistinę intervenciją, Tarybų valdžia pradėjo įgyvendinti gilius ekonominius ir socialinius pervertavimus. Zengti teko nauji, nepažinti keliai. Tarybinių respublikų susiliejimas ir TSRS Sąjunga buvo paties gyvenimo padiktuotas. Tai buvo dešingias darbo žmonių kovos už socialinę ir nacionalinę laisvę rezultatas. Tarybų Sąjungos įkūrimas padidino šalies tautų jėgas, atvėrė galimybes socializmui, padėjo ruošti jam dirvą.

Iš gyvos masių kūrybos, kaip buvo pažymėta iškilningame Spalio septyniadesimtmečio minėjime Kremliaus Sovietizmo rūmuose, iš nepaprastai sudėtingos medžiagos daugiasanklėdės Rusijos sąlygomis išskristalizavo būsimos socialistinės santvarkos principai ir normos, nerėgotos istorijoje visuomenės organizavimo formos, įsitvirtino visuomenės gamybos priemonių nuosavybė, demokratija, žmonijos istorijoje buvo sukurta socialistinė visuomenė.

Šiandien, žvelgdami iš laiko perspektyvos, negalime nesididžiuoti revoliucijos iškovojimus įtvirtintų jos riterių paslaukojimu, nepaprastu didvyriškumu. Tačiau naujai santvarkai istorija pareikė ir savotišką ultimatumą. Klausimas likti, kaip sakoma, arba — arba. Reikėjo arba per kuo trumpiausią laiką sukurti savo ekonominę ir socialinę, techninę bazę, pateikti naujos visuomenės organizavimo krovinį, arba išnykti.

Simtai ir tūkstančiai revoliucijos kovotojų, negalėdami patarung ir jėgų, aukodami gyvenbę stoji ginti Spalio pergalę. Mes didžiujamės, kad tarp jų buvo ir lietuvių tautos atstovų. Burtuzaliai su užsienio intervencijų pagalba pavyko nuslopinti Lietuvoje paskelbtą Tarybų valdžią, nemėta jos kovotojų pasitraukė į šalies gilumą ir, aktyviai dalyvaudami socializmo stovybose, įdėmiai sekė darbo žmonių kovą už išsivadavimą gimtąjame krašte, kuo galėdami lik kova rėmė.

Dabar, vienu metu sąlygomis, kur kas akivaizdžiau matome ne tik socializmo laimėjimus. Šiandien atvirai vertiname ir padarytas klaidas. Šiandien suvokiame ir tą didelę kainą, kurią už jas teko sumokėti. Tačiau, įvertindami praeitį, su didžiu pagarba vertiname varduų jų narųjų žmonių, kurie visada liko socializmo gynybinga jėga, nuostabiai darbo, kad jo pasiekimai gausėtų. Jų vardai aukso raidėmis įrašyti j mūsų istorijos knygą, jų atminimas amžiams bus gyvas mūsų ir būsimųjų kartų širdyse.

Didžią, neįveikiamą socializmo gailę valdžiai parodė tarybinės liaudies, jos Ginkluotųjų pajėgų Igydarbių Didžiąjame Tėvyne kare. Ši pergalė, pasiekta visų tarybinių tautų vienybės ir monolitinio susitelkimo dėka, visam pasauliui atskleidė darbininkų klases, kolūkinės valstietijos ir liaudies inteligentijos interesų bendrumą, jų politinį vieningumą.

Spalio revoliucijos pradėtas žygis šiandien tęsiasi. Peršvarinamas, demokratijos plėtojimas, pradėta įgyvendinti radikalios ekonomikos reforma atveria naujas galimybes pasiekti tiksliai sąjunginei respublikai, kiekvienos tarybinės tautos žmonėms kuo didesniu indėliu prisidėti prie bendradarbiavimo užsivienijimo sprendimo. Mes turime bendrą didįjį turtingumą — TSRS tautų draugystę. Gyvendami daugianacionalinėje valstybėje, mes privalome veikti leniniškai: visų darbo žmonių labui vystyti kiekvienos nacijos, kiekvienos tarybinės tautos potencialą.

Prieš šiasdešimt penkerius metus įkurta Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjunga, kurios lygtelėsiš nars jau penktas dešimtmetis yra ir mūsų Lietuva, tvirtai žengia kovos už taiką ir pažangą avangarde. Pažymėdami TSRS įkūrimo dieną, pabrėžiame šiandien draugystę ir bendradarbiavimą — tai, kas Tarybų šalies tautas jungia, daro jas stiprias, atvėria kiekvienai jų savą klestėjimo kelią ir turina visus būtinuosius Tėvyne šlove.

Vilius KAVALIUSKAS Čikado, Niujorkas

BRIEFS

By Ilse Bimba

Raisa Gorbachev, 55, the pretty diminutive (5 feet 3), wife of Soviet leader Mikhail Gorbachev, is in thoughts and tales of American people after her recent visit to the United States.

This attractive, Siberia-born woman has become one of the most controversial female figures here and elsewhere.

People in the Soviet Union and also here believe that with her education, intelligence and beauty she can hold her own against any first lady in the world, including the White House.

[Raisa G] meets Nancy at Summit in Washington.

A record 71 deaths from AIDS were reported in San Francisco for April, three more than the previous monthly high set in March.

In addition 90 new cases of acquired immune deficiency syndrome were recorded in April, trailing only the 101 new cases recorded in February.

Dr. Dean Echenberg, the city Health Department's communicable disease chief, said there was no way to estimate how many of those individuals who are carrying the virus would develop the lethal disease, which cripples the body's immune system.

Dr. Echenberg estimated that about half the city's estimated 80,000 homosexual men were infected with AIDS virus, which can be spread by some forms of sexual contact, use of contaminated needles, or transfusions of contaminated blood products. The city total populations just over 700,000.

The U. S. imperialists are protecting and helping the South African racists both openly and secretly, though the latter is now unanimously condemned by the world's people.

"Today in America unions have a secure place in our industrial life. Only a handful of reactionaries harbor the ugly thought of breaking unions and depriving working men and women of the right to join the union of their choice.

"I have no use for those — regardless of their political party — who hold some vain and foolish dream of spinning the clock back to the days when organized labor was huddled, almost as a helpless mass.

"Only a fool would try to deprive the working men and women of the right to join the union of their choice."

—Dwight D. Eisenhower

The shanties were built to protest university investments in companies doing business in South Africa.

Thirteen percent of the adults living in the United States are illiterate in English, a study by the Census Bureau has found.

Sarasvati Walker, an 8-year-old student visited the Soviet Union as a goodwill ambassador May 4 to 18.

She took letters from her classmates to Soviet children in an effort to strike up pen-pal relationships as part of a program called Children As Teachers For Peace.

The goal of the program is for American children to meet with Soviets of similar ages to share goals for peace.

They say that Americans are beset with domestic violence. Spouse and child beatings, teen-agers killing each other in our major cities, have become epidemic. When the president acts as he has done in Zibya, and justifies it by saying he "had to do it", it makes it easier for the violent members of our society to justify their own behavior.

Two Soviet cosmonauts completed the first transfer between space stations recently, docking their Soyuz T-15 transport module with the Salyut-7.

They say that the major cause of heart disease, which kills 1 million Americans yearly, is poor nutrition," says Dr. James Hunt of the University of Tennessee medical school.

"The ideal spread in this country is a well marbled steak, baked potato with butter and sour cream, salad swimming in blue-cheese dressing and a gooey dessert.

"But these rich foods leave a buildup of a cellular material called atheroma in the lining of the arteries leading to the heart.

"That narrows the arteries and slows down or cuts off blood flow, resulting in hardening of the arteries, strokes and heart attacks."

They say scientists don't know exactly what causes high blood pressure, but they do know a diet rich in potassium will help prevent blood pressure from damaging your arteries and bringing on a stroke.

At the American Heart Association's annual meeting on high blood pressure last October, Dr. Louis Tobian of the University of Minnesota reported that his research on rats and humans showed "you get tremendous protection from strokes by eating more fruits and vegetables". Dr. Tobian and his colleague, Tokuchiro Sugimoto, said an extra portion of fruits and vegetables, eaten regularly over an extended period of time, may cut stroke-risk by as much as 40%. Bananas, strawberries, potatoes, orange and grapefruit juices and skim milk are good sources of potassium.

Women are inexorably moving into traditionally male-dominated fields—in some faster than others. Between 1979 and 1986, the percentage of women working full-time in the United States as accountants and auditors rose from 34% to 45%; as lawyers, from 10% to 15%; as computer programmers, from 28% to 40%; as managers and administrators, from 22% to 29%; and as electrical and electronic engineers, 4% to 9%.

In 1986, on the average, women were paid 68 cents to every \$1 paid to men. The statistics are from a Census Bureau report titled, "Male-Female Differences in Work Experience, Occupations and Earnings" (Stock No. 704-088-000091).

[Parade]

MARIAN WRIGHT EDELMAN

A determined and compassionate advocate of children's rights in a commencement address to Hunter College students a couple of years ago, Marian Wright Edelman underscored her budgetary priorities. Cancellation of the MX missile program, she told the graduates, could eliminate poverty for all 12 million children living below the poverty line, with enough left over to pay the college tuition for 300,000 would be scientists and engineers.

Iver Mindel writes in "The Sun": "As an 11-year-old, she captured our nation's heart with her own version of an international peace initiative. When the Rev. Jesse Jackson conducted his own "private citizen diplomacy," many criticized his effort, even though it resulted in the freeing of a captured U.S. Navy pilot from Lebanon. Now we have an 11-year-old girl who yearned for international peace and opened her own dialogue with the Kremlin.

Career diplomats representing our military-industrial complex must have felt that they were being undercut.

Small wonder that the FBI became involved. One only wonders exactly what the FBI uncovered about Samantha in its 11-page file."

In Central America, our government is rejecting opportunities to end the conflicts through political settlements providing security for all.

They say in 1803 Vilnius University was transformed into an Imperial University with much broader rights and functions. All the schools in the Vilnius educational area and also in the Vitebsk, Grodno, Minsk, Mogilev, Kiev, Volyn and Podolsk Gubernias were placed under its control. It had a well-equipped observatory; a botanical garden, one of Europe's richest; a zoological museum, the first in Russia; several medical colleges, a veterinary college, an agronomy college, three clinics, a hospital, a rich library, a pharmacy and many excellently equipped study rooms. The University maintained scientific ties with the Russian Academy of Sciences and the Academy of Arts, and the universities of Moscow, Kazan, Warsaw, Krakow, Konigsberg, Leipzig, Bologna and other cities. The University's professors and graduates enjoyed authority in that scientific world and influenced the development of scientific thought. At that time Vilnius University was the largest higher educational institution in the Russian Empire; its student body was almost equal to that of all the other Russian universities taken together. The city itself was THE THIRD LARGEST in the country [after St. Petersburg and Moscow].

Tadas Andrius Bonaventura Kosciuska, as his full name is written in Lithuanian transcription, was born in 1746 in eastern Lithuania, in the estate of Merešovčina, country of Slonim, district of Naugardukas. His father was a descendant of an old Ruthenian boyar family which had been living in these parts already since the beginning of the XVI century.

In 1776 he arrived in America and until 1783 participated in America's freedom wars. Having great experience, he fought in many battles and won the title of an American hero.

However Kosciuska did not remain in America. In 1784 he returned to Lithuania and lived for a while in his estate with his sister, where he freed all his serfs.

In 1815 he traveled to Solothurn, Switzerland and in 1817 during a ride he fell off a horse, injured himself and died in that country on October 15.

In USA there are many cities, streets and plazas named after him. In Australia a mountain received Kosciuska's name. Poland after 1920 has issued several postage stamps to commemorate him and his deeds.

The Justice Department said that five out of today's 12-year-olds would be the victims or intended victims of violent crimes during their lifetimes if current crime rates persist.

Half the 12-year-olds will be victimized more than once, authorities said in a report based on projections from a decade of surveys on the extent of crime.

It is sometimes said that Victor Brenner, the designer of the Lincoln-head penny, was Lithuanian. It is true.

Medalist Victor David Brenner was born on June 12, 1871 in Sauliai of Lithuanian Jewish parents. This first teacher was his father, an engraver, die-maker, and stone-cutter.

Victor Brenner, after emigrating to the United States in 1890, pursued his studies here and in Paris, where he soon gained an international reputation. When in the U. S. Brenner lived and worked in New York, where he died on April 5, 1924. Besides the Lincoln-head cent, he designed a Panama medal with President Theodore Roosevelt as his model; the George Curtis Medal at Columbia University; the State of Michigan medal and many others. His work is represented at mints and museums throughout the world.

Rubbing leather shoes with the inside of a fresh banana peel works just as well as shoe polish. Wipe with a woolen cloth afterwards.

— Louis Russo, East Boston, Massachusetts

United States foreign policy in recent times has continually betrayed the needs of oppressed people everywhere, and never more evident than in the Islamic region. The politicians have continually geared their policy towards immediate national satisfaction at the cost of long-range goals.

The United States made a grave error in supporting the Shah instead of the Islamic movement and the people of Iran, and as a result has paid dearly. It is clearly time for Western civilization and its people to step out from behind all the technology and deal with people as people on a basis of values and honor.

M. Z. Awad

According to the American Cancer Society, about 1 out of 3 Americans will eventually develop cancer. Last year, it was estimated that 472,000 people died of cancer, which is 1,293 per day or one every 67 seconds.

Samantha Smith

Editor: As reported in The Sun March 1, the FBI refused to release an 11-page file it kept on Samantha Smith for reasons of national defense. We all mourned the death of Miss Smith last August in a plane crash.

Su Naujaisiais metais

Sveikinu gimines, draugus ir bičiulius Amerikoje ir Lietuvoje. Linkiu sveikatos, džiaugsmo, laimės ir sėkmės gyvenime.

NASTĖ BUKNIENĖ
Brooklyn, N. Y.

Žieminių švenčių ir Naujųjų Metų proga

Sveikiname visus mūsų pažįstamus bei draugus. Linkime visiems laimingų ir sėkmingų Naujųjų Metų.

NELLIE ir EDMUND SHUMBRIS
Bayside, New York

Naujųjų Metų proga sveikinu

visus artimuosius, draugus ir bičiulius Amerikoje ir Lietuvoje. Linkiu sveikatos, sėkmės, džiaugsmo ir daug energijos.

S. STASIUKAITIENĖ
Fairview, N. J.

Sveikiname su Naujaisiais metais

Visus klubo narius, draugus ir rėmėjus— Linkime stiprios sveikatos, energijos ir sėkmės. Lai būna taika visame pasaulyje.

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
VALDYBA ir NARIAI
St. Petersburg, Fla.

Binghamton, N. Y.

Recently we received the following letter:

Dear Laisvė:

Enclosed is a \$200.00 contribution for the Laisvė. It is in memory of my mother, Amilija Zemaitienė (Zemaitis) of Binghamton, N. Y. Laisvė was one of her joys on earth. I thank you, through your publication, for offering my mother so much strength and comfort throughout her lifetime. The paper came to represent a member of her family and was looked upon with great love.

For all of this, I take your hand and thank you.

With great regard,

Amilija's daughter,
ELSYTE

P. S. I would not mind if this was published. Please let me know what the cost would be and I will reimburse you.

Elsie Von Berger

Elsytė, we are very honored to publish your lovely letter, expressing your late mother's sentiments regarding our paper "Laisvė". We are very happy to know that Laisvė gives our readers so much joy. We certainly are going to do our utmost to keep the presses rolling.

Thank you sincerely for your gift and your beautiful letter.

ADM.

HERE'S WHAT YOU CAN DO TO HELP STOP THE WAR

Yes, I want to support efforts to stop war in Central America.

All contributions are tax deductible.

1. I want to support OOA's work for peace. Enclosed is _____ \$35
\$25 _____ \$50 _____ \$100 _____ other
\$10 (unemployed & student)
2. I want to become a sustainer at _____ per month or _____ per quarter.
3. I am enclosing a check for _____ to help defray cost of this issue of Focus.
4. Please send OOA information to people on enclosed list.
5. I would like information on joining an OOA delegation to Nicaragua.
6. I would like a speaker for my high school, church or organization.
7. I would like to volunteer with the OOA.

NAME _____
PHONE _____
ADDRESS _____
CITY _____
STATE _____ ZIP _____

Clip and Mail to:

Office of the Americas
1227 Fourth St.
Santa Monica, CA 90401

KANADOS ŽINIOS

Torontiečių kronika

Netekom gero tautiečio
Lapkričio 21 palaidotas Charles Degutis, eidamas 71 metus. Lapkričio 18 išėjęs į darbą netoli namų sukrito ir mirė. Ir greitai pagalba jau negalėjo pagelbėti.

Nuliūdime liko žmona Helen, duktė su šeima, brolis su šeima ir daug kitų giminių ir draugų bei pažįtamų.

Velionis iš Ottawos atvyko į Torontą pakviestas dirbti prie Liaudies Balso. Dirbo techniška darba, redagavo angliškąjį skyrių. Karui prasidėjus buvo pašauktas į armiją. Sugrįžęs iš armijos pradėjo rašyti laisvės kovai, nes laikraštis pradėjo eiti tik kartą per savaitę. Dirbo įvairius darbus — buvo pardavėju krautuvių, namų pardavėju ir atlikinėju kitus darbus.

Velionis dalyvavo Bangos choro veikloje, buvo jo pirmininku, buvo malonaus būdo, draugiškas, už tai turėjo daug draugų.

Teko pakelti daug širdgėlos. Mirė abu tėvai, brolis, sesuo. Visi neišgyveno pilno gyvenimo.

Gili užuojauta jo žmonai ir giminei bei draugams. O jam tebūna lengva šios šalies žemėje.

Parėmė "Laisvę"

Toronto Lietuvių Sūnų ir Dukterų klubas "Laisvė" iš savo išdo paaukojo \$100.00 amerikoniškais.

J. Yla

JAV pažangiųjų lietuvių laikraščiu "Laisvė" ir "Vilnis" redakcijoms

Tarybų Lietuva su derama pagarba paminėjo savo sūnaus, žymaus JAV lietuvių visuomenės veikėjo, žurnalisto Leono Pruseikos gimimo 100-ąsias metines.

Vilkaviškio rajono Daugėlaičiu kaime, prie namo, kuriame gimė L. Pruseika, atidengta memorialinė lenta.

Ivyko minėjimas Kybartų kultūros namuose, pavadintuose L. Pruseikos vardu. Šio minėjimo dalyvių vardu siunčiame Jums, brangūs laisviečiai ir vilniečiai, geriausius linkėjimus. Jūs tęsiate L. Pruseikos, A. Bimbos, R. Mizaros, V. Andriulio ir kitų pažangiosios išeivijos veikėjų pradėtąjį darbą taikos ir pažangos vardan. Didžiuojamės ir gerbiame Jūsų kilnią veiklą, ištikimybę darbo žmonių interesams, socialiniam teisingumui.

R. Aleksienė, V. Buragas
E. Juškys, L. Kapotius
J. Kazakevičius, A. Kusta
V. Lukočiūnas, B. Ragotis
V. Sudeikis, J. Tevelis

Vilnius, 1987 m. lapkričio 13 d.

WILLOWDALE, ONT., CANADA

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Liūdnam praėjo jau du metai kai mano brangi ir mylima žmona, Margareta Daugėla, atsiskyrė iš gyvųjų tarpo ir mane paliko dideliame liūdesyje.
Su meile, gilia pagarba ir dideliu liūdesiu aš Ją visuomet prisiminsiu.

P. DAUGELA

Prisiminimui savo mylimos žmonos draugas Daugėla prisuntė "Laisvė" \$100 auką.

Sirdingai dėkojame.

ADMINISTRACIJA

SU NAUJAJIAIS METAIS

Sveikinu visus draugus, gimines ir pažįstamus Tarybų Lietuvoje, Kanadoje ir Amerikoje. Linkiu visiems stiprios sveikatos, geros sėkmės ir energijos kovoti, kad pasaulyje būtų taika.

POVILAS DAUGELA
Willowdale, Ont., Canada

Zieminių švenčių ir Naujų metų proga

Sveikinu visą "Laisvės" štabą su sezono šventėmis ir su ateinančiais 1988-aisiais metais. Linkiu visiems geros sveikatos ir sėkmės.

M. SIMKŪNAS
Brampton, Ont., Canada

NAUJŲJŲ METŲ PROGA,

SVEIKINAME VISUS MŪSŲ LAIKRAŠČIO "Laisvė" skaitytojus linkime geros sveikatos ir tarpvalstybinės taikos

OLGA, ANTHONY, ANITA ir ALGIRDAS GRINKUS
Vancouver, Canada

SU NAUJAJIAIS METAIS

Sveikinu visus gimines, draugus ir drauges Amerikoje ir Lietuvoje. Taipgi sveikinu "Laisvės" darbininkus ir veikėjus.

ELIZABETH REPSHIS
Dorchester, Mass.

Su naujaisiais metais

Sveikinu visą "Laisvės" Redakciją ir Administraciją ir linkiu geros sveikatos ir gero pasisekimo jų darbuose. Taipgi sveikinu visus draugus ir pažįstamus. Su geriausiais linkėjimais,

ELZBIETA KASMOCIENE
Huntington, New York

London, Ont.

Mirė S. Babinskienė

Lapkričio 20 d. St. Joseph ligoninėje Londone mirė Sofija Babinskienė-Jurgailaitė sulaukusi 73 m.

Jos vyras Vincas Babinskas mirė prieš 5-eris metus tam pat mėnesy, tik keturiom dienom anksčiau, 1982 m. lapkr. 16 d. Jis buvo senosios kartos ateivis ir antrojo pasaulinio karo veteranas. Jo žmona Sofija atvyko į Kanadą po pasaulinio karo. Jiedu susituokė Kanadoje. Šeimos nei giminių šioje šalyje neturėjo. Turėjo abudu savo artimesnių giminių Lietuvoje.

Gyvendami Kanadoje turėjo tabako ūkį, bet pastaruoju metu gyveno Londone.

Laidotuvėmis rūpinosi paliktas apekūnas V. Ordas. Laidotuvėmis dalyvavo nemažai tautiečių, karštai puošė gražios gėlės.

Velionė prieš mirtį, iš anksto viskuo pati apsirūpino laidotuvėmis ir už viską pati ir apsimokėjo. Atsilankiusieji buvo pakviesti į restoraną pietums.

Palaidota su religinėmis apeigoms katalikų kapinėse.

Viėšnis

Spalio mėn. buvo iš Lietuvos pas J. ir S. Aleliūnus atvykus viėšnia Ona Puodžiūnienė iš Ignalinos, S. Aleliūnienės sesers duktė. Viėšėjo mėnesi laiko. Tai buvo jau antroji viėšnagė Kanadoje.

S. Pajuodienė pasikvietė svečių susipažinimui. Su viėšnia teko pasikalbėt apie dabartinį gyvenimą Lietuvoje. Atrodė, kad gyvenimas žymiai pagerėjęs. Išvažiavimas iš Lietuvos svečiuotis ypatingai palengvintas.

Buvo įdomu su malonia viėšnia pasikalbėti, o svečių ir viėšnių su malonumu laukiame, nes mūsų kartos išeivijos mažai yra belikę ir tie, daugumoj — nesveikuoja, važinėti nebegali, tad smagu, kai kas iš Lietuvos atvyksta ir su jais tenka pasikalbėt.

• • •

Trumpam laikui Nansės Kiselienės brolio dukra su savo jauna dukrele iš JAV New Jersey lankėsi pas savo tetą ir dėdę Nansę ir Juozą Kisielius. Kisieliai jau ilgokai neturėjo. Turėjo abudu savo artimesnių giminių Lietuvoje. Pastaruoju metu Kisieliūs buvo Elmwood slaugymo namuose, bet atvykus viėšnioms, sugrįžo namo ir, atrodo, ir pasiliks namie, nes juose jis nori būti.

• • •

Julija Tamosonienė atvyko pas savo brolienę Pranę Kisieliene į Londoną, ketina pabūti per žiemą.

Julija yra daugelį metų gyvenusi Montrealy. Vyrui mirus ir sveikatai pablogėjus, buvo atvykus į Londoną ir keletą metų gyveno pas savo broli. Sveikatai pagerėjus, grįžo į Montrealį, bet po kiek laiko sveikatai vėl pablogėjus nuvyko gyventi pas brolio dukrą į ūkį. Brolienei pakvietus, atvyko į Londoną praleisti žiemą.

Abi skundėsi, nuobodžiaujančios (tai gerai žinoma liga tarpe senųjų žmonių). Nors abi yra silpnos sveikatos, bet tikisi kartu gyvenančioms nebūs taip nuobodu, galės viena kitai pasigelbėt. Atėjus vasarai galbūt, galės vėl grįžt į ūkį.

J. N.

Prieš trejetą metų baigęs Vilniaus valstybinį pedagoginį institutą Lazdijų rajono Krosnos vidurinėje mokykloje pradėjo dirbti Gintas Kvaraciejus. Jaunasis pedagogas savo geru ir nuosirdžiu darbu užsitarnavo mokinių meilę. Fizikos mokytojas yra aktyvus visuomenininkas, išrinktas Krosnos apylinkės Liaudies deputatų tarybos deputatu.

Nuotraukoje: Mokytojas Gintas Kvaraciejus su savo auklėtiniais.
G. Svitajaus nuotrauka

SVEIKINIMAS

Ziemos švenčių ir Naujųjų Metų proga sveikinam gimines ir draugus Kanadoje ir Tarybų Lietuvoje. Linkime visiems stiprios sveikatos ir visokeriops laimės gyvenime.

Lai būna taika pasaulyje ir tautų draugystė.

SAM ir EMILY PABERALIAI
Toronto, Ont., Canada

Sveikinimas

Ziemos švenčių Naujųjų Metų proga, sveikinu gimines ir draugus Kanadoje, Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

Linkiu visiems stiprios sveikatos ir visokeriops laimės gyvenime.

Lai būna taika pasaulyje visame ir tautų draugystė.

JOSEPH BRAZDZIUS
Sudbury, Ont., Canada

Sveikinu su Naujaisiais 1988 metais mano pusseserę

Anelę Katiliūtę

Gyvenančią Vilkaviškio Mieste, Lietuvoje.

Ji manęs prašė užprenumeruoti jai "Laisvę" — taip ir padariau. Tegul ji džiaugiasi idomiais pasiskaitymais.

MILDRED [MILDA] KUBILIUS
Hot Springs, Ark.

P. S. Būtų malonu, kad ji pamatytų šį sveikinimą pirmojoje "Laisvės" kopijoje.

"LAISVĖS" REIKALAI

Aukos gautos nuo 1987 m. kovo 2 d. iki gruodžio 12 d.

Vincas Kirvela Palikimas, per S. Masytę	\$2500.00
Mildred Stensler, Lakehurst, N. J., prisiminimui mirusio tėvelių	500.00
Mary Gaddis, Benton, Ill.	500.00
Juozas Zukauskas, per A. Yliene, Willowdale, Ont., Canada	200.00
J. P. Miller, Seminole, Fla., prisiminimui 95 m. gimtadienio	100.00
Alfons Rye, Dearborn, Mich., prisiminimui mirusio J. Kuransko	100.00
O. Čepulienė, Brooklyn, N. Y., prisiminimui mirusio vyro	100.00
per N. Ventienę	100.00
Henry Yuška, Richmond Hill, N. Y., prisiminimui mirusio tėvelio	100.00
M. Svinkūnienė, Waterbury, Conn.	100.00
J. Brazdzius, Sudbury, Ont., Canada	100.00
Toronto Lietuvių Sūnų ir Dukterų klubas, Toronto, Ont., Canada	100.00
Mary Zeakus, Rockville, Md., per N. Ventienę	88.00
Patricia Jankūnas, De Land, Fla., prisiminimui mirusio vyro	60.00
Olga Abeles, Seminole, Fla., prisiminimui motinos, Agnes Yureff	55.00
Ruth Gugas, Detroit, Mich., padėka	50.00
M. Mozūraitienė, San Leandro, Cal., prisiminimui mirusio vyro,	50.00
per V. Taraškiene	50.00
Anna Miswick, Santa Rosa, Cal.	50.00
L. Kisielis, Montreal, Que., Canada	50.00
Marė Ulozas, Waterbury, Conn., prisiminimui mirusio vyro	50.00
E. Brazausko	50.00
Elizabeth Repshis, Dorchester, Mass.	50.00
Ferdinand ir Ulrika Mikel, Silver Springs, Md., prisiminimui mirusios mamytės	50.00
Teodora Reiser, Hollywood, Cal., prisiminimui mirusio Urnežio	50.00
Alfonsas Švėgžda, Miami, Fla.	48.00
Juozas Chichinskas, Montreal, Que., Canada	40.00
Frank Preibus, Walpole, Mass., per J. Družiene	40.00
Leon W. Mack, Canton, Conn.	38.00
John Vasil, West Hartford, Conn.	38.00
Emma Czulada, Bedford, Mass., prisiminimui mirusių tėvelių	38.00
Stanley Stasi, Edgewater, N. J.	38.00
Bronius Gelgotas, San Diego, Cal.	30.00
R. Maslaveskas, Sarasota, Fla.	28.00
P. Kolendo, Massapequa Park, N. Y.	28.00
Ronald Yurevics, Fort Lauderdale, Fla., prisiminimui mirusio tėvelio,	25.00
per N. Iešmantienę	25.00
Olga Y. Abeles, Seminole, Fla., prisiminimui dėdės,	25.00
per N. Iešmantienę	25.00
Pranas ir Elzbieta Laurusevičiai	25.00
Olga Strapponi, Milford, Mass.	25.00
Mary Dobinis, Cambria Heights, N. Y.	25.00
Helen Zilinskas, Waltham, Mass.	25.00
Mildred Kubilius, Hot Springs, Ark.	25.00
Julia Svirplys, Mississauga, Ont., Canada	25.00
Elsie N. Korsun, Worcester, Mass., prisiminimui mirusios motinos	25.00
Lucy Auseius	25.00
Constance Thomas, Endwell, N. Y.	25.00
K. S. Karosienė, San Leandro, Cal.	25.00
M. Baltulionytė, San Leandro, Cal.	25.00
M. Mozūraitienė, San Leandro, Cal., prisiminimui vyro	25.00
Z. Mozūraitis	25.00
K. Muganienė, Oakland, Cal.	25.00
Sam ir Emily Paberaliai, Toronto, Ont., Canada	25.00
M. Valatka, Bridgeport, Conn.	23.00
Ona Babarskas, Kalamazoo, Mich.	23.00
Afemija Kuodienė, No. Reading, Mass., per V. Taraškiene	20.00
M. Stripeikienė, Brooklyn, N. Y., per N. Ventienę	20.00
A. Daukus, Detroit, Mich.	20.00
Pauline Cesnikas, Chesterfield, Mo.	20.00
V. Taraškiene, San Leandro, Cal.	20.00
Helen Trusk, Chicago, Ill.	20.00
J. Norris, (Narusevičienė), London, Ont., Canada	20.00
Ona Visotskienė, Kensington, Conn., per E. Brazauskas	18.00
Mildred Stensler, Lakehurst, N. J.	18.00
A. Yliene, Willowdale, Ont., Canada	15.00
Telda King, San Leandro, Cal., per V. Taraškiene	15.00
Bronė Yanauskas, Willowdale, Ont., Canada	15.00
Peter Zilinskas, Sun City, Cal.	15.00
J. Morkis, Toronto, Ont., Canada	14.68
Go Zemaitis, Cleveland, Ohio	13.00
U. Daugirdienė, Eugene, Oregon, per N. Iešmantienę	13.00
Anthony Pagiegala, Johnson City, N. Y.	13.00
A. V. Kuckas, Ansonia, Conn.	13.00
Petronela Gižauskas, Rummene, N. J.	13.00
A. Berskis, Scarborough, Ont., Canada	10.00
P. Bendžaitis, Toronto, Ont., Canada	10.00
V. Zavišius, La Salle, Ont., Canada per J. Urbanavičių	10.00
N. Iešmantienė, Fort Lauderdale, Fla.	10.00
Julia Lazauskas, Lauderdale Lakes, Fla.	10.00
Alex Lukosa, Bedford, Ont., Canada	10.00
Agatha Naravas, Shenandoah, Pa.	10.00
Anthony Lujus, Grand Rapids, Mich.	10.00
Robertas ir Uršulė Shereliai, Webster, N. Y.	10.00
Aldona ir Andrew Anderson, Waterford, N. Y.	10.00
F. Petrauskas, Shrewsbury, Mass.	10.00
Patricia Janiūnas, De Land, Fla.	10.00
A. Mitchell, Merrick, N. Y., per N. Ventienę	8.00
Pat Stackwell, Detroit, Mich., per S. Masytę	8.00
H. Sirgėdas, Brooklyn, N. Y., per N. Ventienę	8.00
Nellie W. Wilson, Boston, Mass.	8.00
Gertrude Bataitis, Dedham, Mass.	8.00
A. Dočkus, Cicero, Ill., per A. Vaitkus	8.00
Mary V. Ginet, Santa Clara, Cal., per V. Taraškiene	8.00
J. Norris, Montreal, Que., Canada	6.00
Malvina Karalevičienė, Verdun, Que., Canada, per J. Urbanavičių	6.00
P. Taraška, Verdun, Que., Canada, per J. Urbanavičių	5.50
Margaret Klisus, Clearwater Beach, Fla., per P. Alekną	5.00
Antanas Keršys, Val David, Que., Canada	5.00
R. Českauskas, Sudbury, Ont., Canada	5.00
B. Bartash, Sterling, Mass.	5.00
H. Yuška, Richmond Hill, N. Y.	5.00
W. Janušis, Town of Mt. Royal, Que., Canada, per J. Urbanavičių	5.00
John Stastavickas, Brockton, Mass., per J. Družiene	5.00
Frank Mack, Gulfport, Fla., per P. Alekną	3.00
Tony Slap'kas, Chesapeake, Va.	3.00
P. Malinauskienė, Chicago, Ill.	3.00
Julia Marazas, Chicago, Ill.	3.00
Bruno Shivok, Dearborn, Mich., per S. Masytę	3.00
Mary Paukštaitis, Miami, Fla.	3.00
John Feiza, Cicero, Ill.	3.00
S. Diržuvait, Brooklyn, N. Y.	3.00
J. Novick, Winnipeg, Man., Canada	2.00
Iš viso į fondą įplaukė	\$6360.18

Sirdingai dėkojame

ADMINISTRACIJA

Bendradarbiams su žmonėmis raginkite ne tik "Laisvę" skaityti, bet per "Laisvę" juos šventėms sveikinkite!

ŽIEMINIŲ ŠVENČIŲ PROGA

Nuoširdžiai sveikinu gimines, draugus, ir bičiulius čia Amerikoje ir Lietuvoje.
Linkiu sveikatos ir sėkmės gyvenime su ateinančiais metais. Lai jie būna taikos ir draugystės metai.

NELLIE VENTIENĖ
Richmond Hill, N. Y.

SVEIKINAME

Ziemos švenčių ir Naujųjų metų proga sveikiname visus gimines ir draugus Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.
Linkime geros sveikatos ir laimės ateinančiais metais.
Lai gyvuoja taika pasaulyje.

JONAS IR ALDANA KATINAI
Woodhaven, N. Y.

Žiemiųjų švenčių proga

Sveikinu gimines, draugus, bičiulius Lietuvoje ir Amerikoje.
Linkiu sveikatos ir sėkmės gyvenime su ateinančiais Naujaisiais metais.

ONA ČEPULIENĖ
Brooklyn, N. Y.

NAUJŲJŲ METŲ PROGA

Sveikinu su Naujaisiais 1988-aisiais metais mielus gimines, draugus ir pažįstamus Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.
Linkiu visiems geros sveikatos, didelės asmeninės laimės gyvenime ir visokeriopos sėkmės, taip pat taikos pasaulyje!

ARTHUR IR NATALIE PETRICK
Elka Park, N. Y.

Naujųjų metų sveikinimas

Sirdingai sveikiname su Naujaisiais 1988-aisiais metais mielus gimines, visus draugus ir drauges Amerikoje ir Lietuvoje.
Linkime stiprios sveikatos, džiaugsmo ir sėkmės.
Lai būna taika ir tautų draugystė!

FELIKSAS IR ADELE LUPSEVICIAI
Lakehurst, N. J.

NAUJŲJŲ METŲ PROGA

Sveikinu visus gimines, draugus ir pažįstamus čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.
Linkiu geros sveikatos ir sėkmės, labiausiai trokštu visam pasaulyje taikos ateinančiais metais.

TESSIE STOCKIENĖ
Lakehurst, N. J.

SVEIKINU

Su Naujaisiais metais "Laisvės" redaktorius ir jų bendradarbius, "Laisvės" skaitytojus Amerikoje ir Lietuvoje, visus savo gimines ir pažįstamus, linkiu visiems geros sveikatos, ilgo amžiaus, ir taikos visame pasaulyje.

MARIONA SVINKŪNIENĖ
Waterbury, Conn.

NAUJŲJŲ METŲ PROGA

Sveikiname visą "Laisvės" kolektyvą, gimines, draugus ir pažįstamus Amerikoje, Argentinoje ir Tarybų Lietuvoje. Linkime geros sveikatos, visokeriopos sėkmės ir taikos tarp visų valstybių.

AUGUSTAS IR NATALIE IESMANTAI
Lauderdale Lakes, Fla.

ŽIEMOS ŠVENČIŲ PROGA

Sveikinu visus gimines, draugus, bičiulius Amerikoje, Kanadoje ir Tarybų Lietuvoje. Taipgi sveikinu sesutes Adelę Urbanavičienę su šeima ir Damutę Baltrušaitienę su šeima. Linkiu visiems sveikatos, džiaugsmo ir taikos visame pasaulyje.

JULIA LAZAUSKIENE
Lauderdale Lakes, Fla.

RAŠYTOJOS ŽEMAITĖS PAMINKLAS VILNIUJE

Vilnietis ar Vilniaus svečias, praeidamas Lenino prospektu, stabteli, pamatęs jaukiame skverelyje mūsų liaudies rašytojos Žemaitės skulptūrinę kompoziciją, sukurtą LTSR nusipelnusio meno veikėjo, LTSR liaudies dailininko, profesoriaus Petro Aleksandravičiaus. Už šį kūrinių skulptoriui buvo paskirta TSRS valstybinė premija.

Liaudiška, apsiėngusi XX a. pradžios valstietiškais drabužiais, sėdi susimąsčiusi, pilna vidinės ekspresijos ir gyvenimo išminties kaimietė moteris. Išorinis paprastumas ir vidinis turtingumas bei didingumas — tai kontrastas, kuriuo paremta šio kūrinio kompozicija. Kuršėnuose pastatytas XIX a. lietuvių kultūros veikėjo Lauro Ivinskio paminklas, kurio tradicinė monumentinė biusto forma ir tradicinis postamentas gerai atliepia to laikotarpio dvasią ir šio energingo, ryžtingo, gyvenimo sunkumų užgrūdinto ir valingo žmogaus charakterio išraišką.

Anykšėnuose 1982 metų pavasarį Vienuolio 100-ųjų gimimo metinių jubilėjaus proga buvo atidengta nauja P. Aleksandravičiaus skulptūrinė kompozicija. Su rašytoju skulptorius buvo susidraugavęs, kai kūrė jo skulptūrinį portretą, kuriame atsispindi šio žmogaus psichologinis sudėtingumas: ramus pasitikėjimas savimi, dailininko, peržengusio aštuntą dešimtmetį, kūryboje aptinki nešaukiantį, taurų grožį, suprantamą ir jaučiamą, kaip nušifutuoto gintaro švytėjimas.

Dar Žemaitės paminklas yra Kapsuke — Marijampolėje, kur rašytoja palaidota.

Birutė Mikėnienė
A. Gylio nuotrauka

Pasaulio čempionės — keturios vilnietės

Iš pasaulio merginų rankinio čempionato, vykusio Kopenhagoje, į Vilnių grįžo Lietuvos rinkinei atstovavusios "Eglės" sportininkės — Daiva Kalauskaitė, Rima Kužimova, Aušra Miklušytė ir Jolanta Žemaitytė. Šios rankininkės į Lietuvą parsivežė planetos pirmenybių aukso medalius.
Finale TSRS rinktinė žaidė su aikštės šeimininkėmis Danijos rankininkėmis ir nugalėjo 24:15.
Trečiąją vietę užėmė Vakarų Vokietijos komanda.

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS

Adelei Budrienei

Nuoširdžiai giliai užjaučiame jos dukrą Evelyn Ellefson, žentą Donald, Oak Brook, Ill., anūkus: Edvin, Eric, anūke: Elaine, proanūkę Emily ir kitus artimuosius bei draugus.

Išsėkis ramiai Amerikos žemelėje!

"DAINOS MYLĖTOJŲ" CHORAS

MERRICK, NEW YORK

MIRUS

Nellie Mitchell

Reiškiam giliai nuoširdžią užuojautą jos vyrui Alex, ir visiems jos giminiams gyvenantiems čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje, taipgi visiems pažįstamiems, artimiesiems, bei idėjos draugams. Zinokite, kad ir mes visi lūdimė netekę geros draugės.

"LAISVĖS" DIREKTORIŲ TARYBA

MIRUS

Nellie Michel

Reiškiu giliai užuojautą jos vyrui Alexo Michel, jo šeimai ir visiems artimiesiems.

Velionę artimai pažinusi
ONUTĖ ČEPULIENĖ

MIRUS

Nellie Michel

jos vyrui, "Laisvės" direktoriui Alexo Michel, jo šeimai, visiems artimiesiems reiškia giliai užuojautą.

LAISVĖS DIREKTORIŲ TARYBA

MIRUS

Alfonsui Švegždai

Reiškiame giliai užuojautą jo šeimai, giminiams, artimiesiems bei idėjos draugams.

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
VALDYBA ir NARIAI
St. Petersburg, Florida

LAKEHURST, N. J.

MIRUS

Onai Jamison

Reiškiu giliausią užuojautą jos dukteriai Mildred Stensler, anūkam Kenneth Stensler, Jeanne Kalzenstein, proanūkiams. Miela Onute, su dideliu liūdesiu aš Tave ilgai prisiminsiu.

IZIDORIUS ir ELENA ČELKIAI JULĖ LAZAUSKIENĖ
ir
Lauderdale Lakes, Fla.

HIGHLAND, CALIFORNIA

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Kazio ir Onos Nečiunskų

Mūsų mylimas tėvas Kazys gimė 1890 m. gruodžio 7 d., mirė 1977 metais rugsėjo 18 d. Mūsų brangioji mamytė Ona gimė 1890 m., mirė 1954 m. gruodžio 7 d.

Su dideliu liūdesiu ir pagarba mes prisimename abu tėvelius. Mes, jų dukros, buvome tikrai laimingos, turėdamos tokius tėvelius.

ADELA IR ALDONA
dukros ir šeimos

SILVER SPRINGS, MARYLAND

Lapkričio 3 d. mirė

Agatha Mikelaitis [Kunigauskaitė]

sulaukus 87 metų

Nuo 1921 m. ilgametė "Laisvės" skaitytoja ir didelė rėmėja. Nuo 1921 m. iki 1967 m. Ji su savo gyvenimo draugu Jurgiu, kuris jau miręs, gyveno Worcester, Mass. 1967 m. persikėlė pas sūnų į Silver Springs, Maryland.

Dideliame liūdesyje liko sūnus Ferdinand su žmona Ulrika, brolis Alfonsas, Tarybų Lietuvoje, taip pat daug giminių ir draugų Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

Mamytės prisiminimui sūnus Ferdinand "Laisvė" išteikė \$50 auka.

MIRĖ

Vera Bunkienė

Sausio 11 d. Kapsuko mieste Lietuvoje mirė Vera Bunkienė, ilgus metus gyvenusi Brooklyne.
Liko vyras Valius Laisviečiai savo ilgų metų veikėjui ir kitiems giminiams reiškia užuojautą.

OZONE PARK, NEW YORK

MIRUS

Adelei Rainienei

Reiškiame giliausią užuojautą jos giminiams, pažįstamiems ir visiems artimiesiems, čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.
Tegul jai būna lengva žemelė.

ARTHUR ir NATALIE PETRICK
KATHERINE PETRICK

Susitikome su naujuoju lietuviu konsulu

Naujuosius metus pradėjome pakilia nuotaika ne tik dėl to, kad buvom susirinkę "Laisvės" salėje apžvelgti perėjusių metų įvykius bei palinkėti vieni kitiems sveikatos ir sėkmės 1988-juosiuose, bet ir todėl, kad šiame mūsų susirinkime buvo svarbus svečias-konsulas Valdemaras Kančias. Jis neseniai iš Vilniaus atvyko dirbti Tarybų Sąjungos ambasadoje Washingtone, jos konsuliniam skyriuje, ir pas mus lankėsi su šeima, korespondento Jungtinės Tautosė Viliaus Kavaliausko lydimas.

Kalbėjome apie daug ką, dalinomės išpuodžiais apie mūsų prezidento Reagano ir Tarybų Sąjungos vadovo Gorbačiovo susitikimą ir nutarimus Washingtone, apie naujas galimybes sumažėti tarptautiniams įtempimui, apie tai, kaip galės pagerėti mūsų ir Lietuvos žmonių bendravimas.

Mūsų svečias — konsulas Valdas (jį taip sutrumpintai vadina) buvo mūsų pagrindinis kalbėtojas. Jis perdavė sveikinimus iš Lietuvos, papasakojo, kokiomis nuotakomis pradėdami naujieji metai, kurių laiku persitvarkymo idėjoms bus skiriamas visas dėmesys ir energija. Susitiko ties istoriniu prezidento Reagano ir TSRS vadovo Gorbačiovo susitikimu, kuris turės įtakos ne tik Amerikos ir Tarybų Sąjungos santykiuose, bet ir pasauliniui mastui. Jis mums linkėjo sveikatos ir sulaukti geresnių dienų tarptautiniame bendradarbiavime.

Prabiles lietuviškai, jis pabaigai tarė žodį ir angliskai, ypač tiems, kurie yra iš jaunesnės kartos ir lietuviškai nevisiškai gerai supranta. Tie tuojau pastebėjo, kad šis mūsų svečias kalba puikiai anglų kalba, oxfordiską, kurios išmokęs Lietuvoje.

Sis amžiumi jaunas vyras, kaip vėliau patyrėme, yra mokslus baigęs Kaune ir ten tam tikrą laiką dirbęs, o vėliau Vilniuje ėjęs atsakingas pareigas Lietuvos komunistų partijos Centro Komitete. Prabilo į mus ir jo žmona Palmyra bei pasireiškė ir jų prieauglis sūnus Gytis ir dukra Valda, padėklamuodami naujametinių eilėraščių.

Eilėraščių paskaitė ir Vilniaus Kavaliausko sūnus Pauliukas, o pats Vilnius ir jo žmona Ramūnė, kuriems mes buvome dėkingi, kad pas mus atvežė svečius iš Washingtono, ir mus pasveikino su naujaisiais metais. Jie džiaugėsi, kad mes vis dar nebeapsitraukiame iš savo pozicijų, kad dirbame, nors ir silpnėjančiomis jėgomis (dėl amžiaus), pažangiajame judėjime, ir linkėjo mums ištvėrmės ir ypač sveikatos.

Is mūsų kalbėjo "Laisvės" direktorių tarybos pirmininkė Aldona Katiniene, Lietuvos darbininkų susivienijimo sekretorė Amelija Juškovič, o "Aido" choro vadovė Mildred Stensler net suorganizavo ir dainų, jų tarpe mūsų svečiams "Ilgiausių metų".

Tarp kalbų pasivažiavome ir pasidailijome šventinėmis dovanomis. Skirstėmės patenkinti faktui, kad, nepaisant visokių ankstyvesnių trukdymų iš JAV administracijos, Washingtone pagaliau vėl dirba lietuvis konsulas, į kurį Amerikos lietuviai gali kreiptis savo ryšio su Lietuva reikalais — ar tai būtų kultūriniai ar lankymosi vieni pas kitus reikalai.

"Laisvės" Rep.

Dalis susitikimo rengėjų su svečiais ir viešniomis iš Lietuvos.

Konsulas Valdas Kančias su žmona Palmyra, dukrele Valda ir sūnum Gytiu.

Konsulas Valdas Kančias

MALONIOS VIESNOS IS LIETUVOS

Nelės Ventienės kvietimu, pas ją viešėjo sesers dukė Aldona Suščenovienė iš Utenos ir Ona Petravičienė iš Druskininkų. Jaunos, inteligentiškos, ir labai draugiškos moterys. Man teko su joms praleisti keliolika valandų. Tai buvo vienas malonumas.

Jos viskuo domisi Amerikoje, viską nori matyti. Namuose joms mažiausiai teko būti, nes teta Nelė vežiodavo vis ką nors naujo parodyti. Viešnios buvo patenkintos, kad per trijų savaitių laikotarpį tiek daug visko matė. Paklausa, ar norėtų Amerikoje apsigyventi. Anaipol vienu balsu atsakė! Mūsų gyvenimo Lietuvoje niekuomet nesikeistume su Amerikos gyvenimu. Pasisvečiuoti įdomu.

Rep.

Didelį išpuodį joms padarė muziejai, taip pat Kalėdinis Radio City spektaklis.

Labai joms patiko, tai "Laisvės" salėje suruoštas naujojo lietuvių Konsulo Kančio su žmona ir dviem vaikūčiais (kurie dar padėklamuodami priėmimas salėje, buvo daug publikos. Tarp Konsulo ir kitų kalbų ir joms teko pasisakyti, kaip viešnioms iš Lietuvos, Amerika atrodo. Esą, viskas puiku, bet laikas bėgo ir reikia ruoštis į namus. Sausio 14-tą viešnios išskrido į Lietuvą palinkėjimų gero vėjo, ir tikime, kad pasimatysime Lietuvoje.

sios Anglijos miestelius.

Grįžom namo į New Yorką puikiausiai nusiteikę, džiugavom, kad turėjome tokią progą vieni kitus geriau pažinti.

Abu viešnia ir svetyrs yra labai puikus žmonės, malonūs ir draugiški, tikrai Tarybinės Lietuvos auklėjimo pažiba. Palinkėjome abiem "gero vėjo", laimingai grįžti į tėvynę, kur jų laukia nauji meno darbai.

Mildred Stensler

GIMTINĖJE MALONU PAKVĖPUOTI PUŠU KVAPO . . .

Važiavau į Lietuvą "Laisvės" antrąją grupę. 2 dienas praleidome Jugoslavijoje, pirmą dieną apsižiūrėjome žymesnes vietas. Buvome kur J. Tito palaidotas jo mėgiamiausioje vietoje ant kalno parke.

Kitą dieną vykome į Maskvą, ir ta pačią dieną į Vilnių. Vykau Tėviškės draugijos kvietimu, lankiausi Lietuvoje, už tai esu Tėviškės draugijos vadovybei dėkinga už tokią pagalbą, ypač drg. V. Sakalauskui, Tėviškės pirmininkui. Man daug padėjo taipgi A. Kusta.

Svarbiausias važiavimo tikslas — buvoti aplankyti Povilo kapa. Suėjo 2 metai kaip nėra jo mūsų tarpe. . . . Drauge su pirmininku V. Sakalauskui vykome į Papilę: pasitaikė graži saulėta diena.

Mus pasitiko Akmenės raj. sekretorius J. Budrevičius, su partijos komiteto sekr. V. Nutkiene, aplankėme kapines. Prie Povilo kapo eilės dar nenuvito, kapas skęsta gėlėse, ant kalno, o tose pačiose kapinėse palaiotas Simanas Daukantas, ant kalno ir mieste jam pastatytas paminklas.

Ten pat teka upė Venta, tai labai žavinga vieta. Užėjome į knygyną, ten pradeda rengti Povilo muziejų, renkama medžiaga.

Po to nuvažiuojame į Naująją Akmenę, apžiūrinėjome apylinkės naująją statybą. Salia jos yra naftai perdurti milžinas fabrikas. Ten pat sustojome pas vieną sodininką. Jis turi žemės sklypelį, pasidaręs botanikos sodelį. Jame pilna visokių augalų, turi persisodines idomiu medžių. Dirba abu su žmona savo atliekamą laiką.

Grįžė į Papilę, patyrėme staigmeną, kurios visai nesitikėjau!

Manęs laukė didelis būrys apylinkės moterų, o prie paruošto stalo surengtos ir vaikės.

Visos moterys išsilavinusios, jaunos, dirba atsakingus darbus. Moterų tarybos pirmininkė yra J. Pučinskienė. Tame būryje buvo ir

daktarė Aldona Miskevičienė, kurios buvo minimas 50 metų sukakties gimtadienis. Pasikalbėjome su jos, padainavo liaudies dainų ir apie Ventos upę ir kitokių, kurių as nesu girdėjęsi. Moterų Tarybos pirmininkei už tokią idomią popietę, ypač Partijos komiteto sekretorei V. Natkūnienei, Vykdomojo komiteto pavaduotojai G. Pasevičienė ir kitoms draugėms dėkoju ir dėkoju iš Zemaitijos parsivežiau gražių prisiminimų.

Draugai A. J. Laurinčiukai važiavo į Panevėžį, tad pakvietė ir mane pasveikinti Lietuvos Liaudies artistą J. Miltinį jo 80 metų sukakties minėjime. Man padarė didelį išpuodį, kai artistai jį labai gražiai pagerbė ir apdovanojo. Skendo gėlėse visa scena, o kiek gražių žodžių pasakytą ir jam palinkėta! . . . Teko ir man artistai vietinį pasveikinti ir įteikti rožę. . . . Prieš kelis metus jis lankėsi Amerikoje, su juo buvo susitikimas pas G. G. Lazauskus, ir vėliau dar teko susitikti Panevėžyje, kai vaidino Laurinčiuko veikalą, tada buvome su Povilu. Šį sykį Miltinis buvo susijaudinęs, bet žvalus. Po iškilnių buvo vaidinimas "Mirties šokis", kuri vaidino Donatas Banionis.

Grįžom į Vilnių vėlai naktį.

Buvau nuykysus ir į Druskininkus, kurie labai pagražėje, pristatyta daug naujų sanatorių, o ypač centre didelė dviejų aukštų sanatorija, kurioj yra 200 kambarių. Sanatorijoje galima naudotis visokiomis voniomis. Kiekvienam aukšte yra sesutės, kurios ligonius prižiūri. Žavingas pastatas. Gatvėse gėlės, svaru, važiuoti automobiliais uždrausta. Daug papasakojo sekretorė Stankevičiūtė, kuri laukė manęs su rožėmis, džiaugėsi, kad gražiai atšventė 150 metų sukaktį susirinkusiems.

Mano giminės, kurie išsikūrė Druskininkuose tuoj po karo, mane apvažinėjo, aprodė apylinkes, nau-

jas sanatorijas ir už miesto. Turi sodus už miesto, pasistatę namelius, prisisodinę daržovių, gėlių. Gyvenimu nesiskundžia.

Atvažiuo, parsivežė į Kapsuką buvę mūsų geri veikėjai V. V. Bunkai, išvykę gyventi į Lietuvą, išsikūrė Kapsuke, gražiai gyvena. Prie namų teka Šešupe ir yra didelė ligoninė.

Kapsuke žmonės gražiai gyvena, turėjo nebloga derlių, kad ir buvo lietinga vasara.

Stengiausi susitikti pažįstamus, draugus, gimeis, kuriuos galėjau, o jų turiu daug.

Man daug pagelbėjo pusbrolis ir jo šeima R. Valatkai.

Išleistuves paruošė J. Jurgaitis, kaip ir visada. Dalyvavo ir generolas P. Petronis, buvęs "Tėviškės draugijos" pirmininkas, dar pilnas energijos.

Dėkoju visiems, kad suteikė man galimybes ir padėjo lankantis Tarybų Lietuvoje. Siemet Tarybų Lietuvoje per visus metus švenčia 70 metų Revoliucijos minėjimą.

Teko nueiti į V. Jonyno piešinių parodą, kuri tęsėsi visą vasarą. Ją daug kas lanko.

Visada malonu nuvažiuoti į gimtinę, Vyžuonis, kur augau, tiek daug prisiminimų ir susitikti gimeis kur augau, pakvėpuoti pušų kvapu. Lieku mintimis visada su Lietuva.

N. Ventienė

MIRĖ SENIAUSIA PLANETOS GYVENTOJA

LONDONAS. Suono miesto Velso pietuose mirė Ana Eliza Viljams, kuriai buvo 114 su puse metų. Gleso rekordų knygoje ji buvo įrašyta kaip seniausia pasaulio gyventoja, galinti patvirtinti savo amžių gimimo pažymėjimu.

Dabar pagal Gleso knyga seniausia pasaulio gyventoja, turinti savo dokumentinius įrodymus, bus norvegė Maron Torp, kuri praėjusią savaitę 111-ąjį kartą atšventė savo gimimo dieną.

A. KONVERIS—POETAS. KILĖS IŠ VILNIAUS

Dienraštyje "New York Times" pranešė, kad rugsejo 25 d. Eln Haborec kibuce nuo gerklų vėžio mirė Izraelyje žinomas poetas Aha Konveris. A. Konveris gimė 1918 m. Vilniuje. Didžiojo Tėvyinės karo metais budamas hitlerininkų okupuotos Lietuvos sostinės gete, aktyviai dalyvavo vienoje iš antinacistinės kovos grupių. Sonaikinas Vilniaus geta, pasitraukė į miškus ir kovojo partizanų būryje. Nuo 1946 m. gyveno Eln Haborec kibuce netoli Tel Avivo. Buvo vienas sionistinės organizacijos "Brichah" (kūrėjų šis sąjūdis kvietė Rytų Europos žydus keltis į Palestiną), dalyvavo 1948 m. Izraelio karinėje ekspansijoje prieš kaimynus arabus.

Pokario metais A. Konveris išleido nemažą poezijos knygų, daugiausia apie Rytų Europos žydų tragediją karo metais. Poetas buvo pažymėtas keliomis premijomis, tarp jų — Izraelio valstybine literatūros premija. Pastarųjų metų kūryboje (ypač po operacijos, atėmusios balsą) kūrėjoje vyravo minoriniai motyvai.

Neseniai teko matyti A. Konverį 1986 m. Jungtinėse Valstijose sukurtu dokumentinio filmo apie Vilniaus getą ekrane. Jis buvo laikomas vienu geriausių Lietuvos žydų bendruomenės istorijos bei kultūros žinovų.

Njujorkas

VILNIUS KAVALIUSKAS

TSRS—JAV: DIDELIŲ VILČIŲ METAS

Maskva.

TASS'o fotokronika

Vašingtonas. Kamera Pres—TASS'o nuotrauka

Šiomis dienomis po Čikagą, kaip ir kitus Amerikos miestus, važinėja sionistų emisarai. Jie renka samdinius antitarybinės demonstracijos Jungtinių Valstijų sostinėje. Kitą dieną reaktorių nepavadinai — už reksmingas demonstracijas jiems žada dosiai atlyginti.

Konservatyviai nusiteikusių gretose — ne tik sionistai. Ne tik jiems nepalinka permainingi, skaidantys nepasitikėjimo debesys tarpautinėje padangėje. Su bėgėgišku pykiu ultradesinėji užsipuldinėja visus — kritikuoja net administracijos atstovus.

Reigano administracija, ilgis metus trypčiojusi vietoje, kuri yra Jungtinių Valstijų politinė sąjungininkė.

TSRS ir JAV vadovų susitikimas taps svarbiu įvykiu mūsų, eiliniams amerikiečiams, visoms, kurie neabejingi Žemės rutulio ir mūsų civilizacijos likimui. Tarybų Sąjungos vadovo vizito metu numatoma pasirašyti sutartį, kuri pirmą kartą per pastaruosius dešimtmečius numatys sunaikinti išsua ma-

sinio naikinimo ginklų kategoriją. Visoje mūsų šalyje taikos šalininkai ruošiasi šiam svarbiui įvykiui. Šiomis dienomis įvykusiame masiniame

telegrafu „TIESAI“ IŠ ČIKAGOS Pasitikėjimo tiltas

sitikimas Vašingtone buvo įvertintas kaip svarbus įvykis, pašalinantis iš branduolinių valstybių arsenalu išsities raketų klasę. Amerikos taikingosios jėgos savo rezoliucijose reikalauja nepasitenkinti tuo, kas pasiekta. Reikalaujama, kad JAV kongresas nedelsdamas patvirtintų šį dokumentą, sekų, kad būtų vykdomi kiti Amerikos ir Tarybų Sąjungos susitarimai ginklavimosi srityje, kad pavojingas ginklas nebūtų išvedamas į kosminę orbitą.

TSKP CK Generalinio Sekretoriaus M. Gorbačiovo atvykimą ir derybas Amerikos sostinėje nutarta visur pažymėti masinėmis manifestacijomis. Nuo JAV vadovo rezoliucijos iki Tarybų Sąjungos ambasados išsiričius žmonių eilės. Jie simbolizuos pasitikėjimo tarp mūsų šalių tiltą, taikos tiltą, į šį gyvą ir tvirtą tiltą atsimus tulžinga reakcijos samdinių neapykanta.

Stasya JOKUBKA Amerikos darbininkų, judėjimo veteranas, Amerikos—Tarybų Sąjungos draugystės, Čikagos tarybos aktyvistas

Susitikimas su Filharmonijos solistu D. Sadausku

Šiais metais Amerikoje viešėjo vis daugiau mūsų tautiečių iš Lietuvos. Man teko tokia proga kelioms dienoms pavažinėti su Daniliusu Sadausku, baritonu, solistu iš Lietuvos Valstybinės Filharmonijos. Jis buvo atvykęs pirmiausia į Cleveland, Ohio, kur dainavo solo koncerte. Jam taip pat teko dainuoti Santaros-Sviesos suvažiavime Sodus, Michigan. Vykdamas namo, svetyrs savaitėi apsidėjo Brooklyne. Čia su šiuo žymiu artistu susitikome ir geriau susipažinome.

Sadauskas baigė TSR Valstybinę konservatorią 1967-aisiais metais (Prof. Z. Paulausko klasėje) ir nuo to laiko dainuoja su Filharmonija. Jis turi sukaupęs didžiulį repertuarą solo koncertų dainų, yra dainavęs užsienyje: Vokietijoje, Lenkijoje, Suomijoje ir net Vietname. "Melodija" išleido jo solo romansudainų plokšteles, Bražinsko, Laurušo, Paltanavičiaus, Kairušio ir

kitų šiuolaikinių kompozitorių kūrybinių.

Tuo metu taip pat Amerikoje viešėjo pas brolių Antaną Gelažius, Mystic, Conn., Ksavera Jurkštienė (žymaus istoriko Vytauto Jurkšto žmona). Taigi, tuo pačiu išvažiavimu, pasikviečiau ir dainininką Sadauską.

Kelyje šnekučiavome apie dabartinius meninius įvykius Vilniuje, ir apie pažįstamus dainininkus ir muzikus. Pasitaikė puiki, saulėta diena, o rudenis lapų grožis buvo neapsakomai jaudinantis.

Mus labai šiltai priėmė Jurkštienės giminaitis ir Jylūtė. Buvo pasikvietę prie vaišių stalo dar lietuvių draugų gyvenančių toje apylinkėje. Rytojaus diena, su abiem turistais, išvažiavome lankyti krantutes. Jiems gerai pavyko, nusipirkti suvenyrus ir toliau pasižiūrėti idomius kurortinius Naujo-